

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SIYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
KENTLEŞME VE ÇEVRE SORUNLARI PROGRAMI

CITTASLOW OLMA POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİNE
YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA: KANDIRA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hande YÜKSEL

KOCAELİ 2016

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
KENTLEŞME VE ÇEVRE SORUNLARI PROGRAMI

CITTASLOW OLMA POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİNE
YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA: KANDIRA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hande YÜKSEL

Danışman

Doç. Dr. Örgen UĞURLU AKMAN

KOCAELİ 2016

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
KENTLEŞME VE ÇEVRE SORUNLARI BİLİM DALI**

**CITTASLOW OLMA POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİNE
YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA: KANDIRA ÖRNEĞİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Tezi Hazırlayan: Hande YÜKSEL
Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 30.06.2016/13

Jüri Başkanı: Doç. Dr. Tahire ERMAN

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Örgen UĞURLU AKMAN

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Hülya KENDİR ÖZDİNÇ

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	2
ÖZET	5
ABSTRACT	6
KISALTMALAR	7
TABLolar LİSTESİ	8
RESİMLER LİSTESİ	8
GİRİŞ	9
BİRİNCİ BÖLÜM	16
CİTTASLOW HAREKETİ	16
1.1. CİTTASLOW HAREKETİ’NİN ULUSLARARASI ÖLÇEKTE ARKA PLANI	16
1.1.1. Sürdürülebilirlik (Sustainability) Kavramı	16
1.1.2. Sürdürülebilir Kent (Sustainable City) Kavramı	18
1.1.3. Uluslararası Örgütler ve Sürdürülebilir Kent	19
1.1.3.1. Birleşmiş Milletler	20
1.1.3.2. Avrupa Birliği	26
1.1.3.3. Avrupa Konseyi	28
1.2. CİTTASLOW HAREKETİ’NİN DOĞUŞU VE GELİŞİMİ	29
1.2.1. Slow Food (Yavaş Yemek) Hareketi	29
1.2.2. Cittaslow Hareketi’nin Doğuşu	33
1.2.3. Cittaslow Üyelik Süreci ve Ölçütler	35
1.2.4. Cittaslow Olmak: Sakin, Özgün, Barışçıl İnsanlar Kenti	41
1.2.5. Cittaslow’a Yöneltilen Eleştiriler.....	43
İKİNCİ BÖLÜM	46
DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE CİTTASLOW ÖRNEKLERİ	46
2.1. DÜNYADA CİTTASLOW ÖRNEKLERİ.....	46
2.1.1. Greve in Chianti- Avrupa.....	49
2.1.2. Goolwa- Avustralya	51

2.1.3. Cheongsando ve Jeungdo Adaları- Asya	52
2.1.4. Cowichan Bay- Kuzey Amerika	54
2.1.5. Sedgfield- Güney Afrika	56
2.1.6. Pijao- Güney Amerika.....	59
2.2. TÜRKİYE’DE CITTASLOW	61
2.2.1. Seferihisar	65
2.2.2. Gökçeada.....	68
2.2.3. Halfeti.....	70
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	73
KANDIRA’NIN CITTASLOW OLMA DURUMU	73
3.1. KANDIRA’NIN TARİHSEL GELİŞİMİ VE DEMOGRAFİK YAPISI.....	75
3.2. KONUMU VE DOĞAL ÖZELLİKLERİ.....	79
3.3. KANDIRA’NIN EKONOMİK YAPISI	88
3.3.1. Tarım ve Hayvancılık.....	91
3.3.2. Turizm Potansiyeli	95
3.3.2.1. Kıyı Turizmi.....	97
3.3.2.2. Kırsal Turizm Potansiyeli	99
3.3.2.3. Ekoturizm Potansiyeli	101
3.3.2.4. Doğa Turizmi Potansiyeli	103
3.4. KANDIRA’NIN CITTASLOW ÖLÇÜTLERİ ÜZERİNDEN MEVCUT DURUMUNUN İNCELENMESİ.....	105
3.4.1. Çevre Politikaları	106
3.4.2. Altyapı Politikaları	110
3.4.3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları	112
3.4.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar	117
3.4.5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar.....	120
3.4.6. Sosyal Uyum	121
3.4.7. Ortaklıklar	123
SONUÇ	131
KAYNAKÇA	138
EK-1: Gündem 21	147
EK-2: Avrupa Kentsel Şartı.....	149
EK-3: Kocaeli İlçe Nüfusları 2013-2015	151

ÖZET

Türkçede “Yavaş/Sakin Şehir” anlamlarında kullanılan Cittaslow, İtalyanca Citta (şehir) ve İngilizce Slow (yavaş) kelimelerinden oluşmaktadır. Cittaslow’un kökleri, küreselleşmenin tekdüzeleştirdiği beslenme alışkanlıklarına karşı yerel lezzetlerin ve çeşitliliğin korunması gerektiğine vurgu yapan Slow Food(Yavaş Yemek) Hareketi’ne uzanmaktadır. “İyi, temiz ve adil” biçimde üretilmiş olan gıdalara ulaşmanın temel bir insan hakkı olduğunu savunan Slow Food, “hız”ın yerine “yavaş” kavramına, küresel değerlerin baskınlığına karşı çeşitliliğe, yerel ve özgün olanın önemine vurgu yapan bir hareket olarak 1986 yılında İtalya’da ortaya çıkmıştır. “Yavaş” felsefesinden ilham alarak başlayan bu akımın hayatın değişik alanlarında uygulanabilir olduğu keşfedilmiştir. Bu bağlamda hem bir hareket hem de ağ olan Cittaslow, Slow Food’a kardeş bir örgütlenme olarak ortaya çıkmıştır. Cittaslow’un logosu, yavaşlığı temsil eden salyangozdur. Amacı kentlerdeki yaşam kalitesini yükseltmek, küreselleşmenin etkisiyle yok olmaya yüz tutmuş olan yerel değerleri canlandırmak ve sürdürülebilirlik çerçevesinde kentlerin gelişimine katkı sağlamaktır. Dünyada, Cittaslow Hareketi’nin 30 ülkede 213 üyesi bulunmaktadır. Türkiye, İzmir’e bağlı Seferihisar ilçesinin 2009 yılında salyangoz logosunu kente kazandırmasıyla dahil olmuştur. Sürdürülebilir bir kent modeli olan Cittaslow belirlediği ölçütlerle kentlere yerel bir kalkınma alternatifi sunmaktadır. Bu çalışmada, Kocaeli’ne bağlı Kandıra ilçesinin Cittaslow olma potansiyeli incelenmiştir. Çalışmanın amacı, Cittaslow’un önerdiği yerel değerlere dayalı sürdürülebilir kalkınma modelinin Kandıra’da uygulanabilir olduğunun ortaya konulmasıdır. Kandıra örneğinin seçilmesinde, kente özgünlük katan yerel değerlerin ve sahip olduğu doğal dokunun korunması, sosyoekonomik gelişmişlik düzeyinin artırılması ve istihdam olanaklarının yetersizliği nedeniyle kent dışına sürekli göç verilmesinin engellenmesi ve var olan potansiyelin kalkınmayı sağlayacak bir biçimde değerlendirilmesi gibi hedeflere ulaşılmasında Cittaslow Hareketi’ne dahil olmanın önemli katkıları sağlayacağı düşüncesi etkili olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Cittaslow, Sürdürülebilirlik, Yerellik

ABSTRACT

The term “Cittaslow” is used in Turkish as “yavaş/sakin şehir”. The name of Cittaslow is formed by the composition of the words “citta(city)” in Italian and “slow” in English. Cittaslow is based on the Slow Food Movement which emphasizes on the local tastes and diversities instead of the food habits uniformed by the globalization. Slow Food, supports that reaching food which is produced “good, fair and clean” is a basic human right, emerged in Italy in 1986 as a movement that emphasizes on the importance of local and original one, diversity against domination of global values, and the term of “slow” instead of “speed”. It was discovered that this movement which has been inspired by the philosophy of “slow” can be applied in different field of life. In this respect, Cittaslow, is known as both a movement and a network, showed up as a brother organization for Slow Food. Its logo is a snail that refers slowness. Its main aim is to improve the life quality in city, to revive the local values that is almost extinct because of the globalization and to contribute development of cities as part of sustainability. All over the world, Cittaslow Movement has got 213 members in 30 cities. Turkey participated in this movement in 2009 after Seferihisar county, Izmir, brought snail logo in the city. Cittaslow that means a sustainable city model, has presented a local development alternative to the cities by the help of criterias assigned. In this paper, it’s been studied on the possibility of Cittaslow in Kandira, Kocaeli. The aim of this study is to set forth the sustainable development model based on local values that Cittaslow suggested could be applied in Kandira. While Kandira was taken example, the idea of participating to Cittaslow Movement became effective because this would provide important contributions to reach the targets such as; to protect natural texture that it has and local values that are the reason for originality, to increase the level of socio-economic development, and to prevent immigration because of the lack of employment, and to evaluate the existing potential that provides development of the district.

Keywords: Globalization, Cittaslow, Sustainability, Locality

KISALTMALAR

AB:	Avrupa Birliği
BM:	Birleşmiş Milletler
CITES:	The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (Nesli Tehlikede Olan Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme)
ÇEKÜL:	Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı
DSİ:	Devlet Su İşleri
EMITT:	East Mediterranean International Tourism and Travel Exhibition (Doğu Akdeniz Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı)
GDO:	Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar
GİOSB:	Gıda İhtisas Organize Sanayi Bölgesi
HES:	Hidroelektrik Santrali
İSU:	Kocaeli Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
İZAYDAŞ:	İzmit Atık ve Artıkları Arıtma, Yakma ve Değerlendirme Anonim Şirketi
İZEYAP:	İzmit Evlerini ve Tarihini Yaşatma Koruma Derneği
km:	Kilometre
KOBİS:	Kocaeli Bisikletli Ulaşım Sistemi
KOMEK:	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Meslek ve Sanat Eğitimi Kursları
m:	Metre
MARKA:	Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
M.Ö:	Milattan Önce
M.S:	Milattan Sonra
PRODECOM:	Product, Development, Communication
RES:	Rüzgar Enerjisi Santrali
TOKİ:	Toplu Konu İdaresi
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO:	United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu)

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Cittaslow Listesi	46
Tablo 2: Kandıra'nın Turizm Kaynakları	96
Tablo 3: Kandıra'nın Zorunlu Ölçütler Üzerinden Değerlendirilmesi	124

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Greve in Chianti Haritası	49
Resim 2: Greve in Chianti.....	50
Resim 3: Goolwa.....	51
Resim 4: Shinan - Güney Kore Haritası.....	54
Resim 5: Cittaslow Cowichan Bay	55
Resim 6: Cowichan Yerlisi	56
Resim 7: Kanada'da 2010 Kış Olimpiyatları	56
Resim 8: Sedgfield-Güney Afrika.....	57
Resim 9: Sedgfield- Citaslow Anıtı	59
Resim 10: Pijao	60
Resim 11: Pijao- Güney Afrika Haritası	61
Resim 12: Kocaeli Haritası	80
Resim 13: Kandıra Haritası.....	81

GİRİŞ

Cittaslow Hareketi, kapitalizmin ve küreselleşmenin kentlerin özgün kimlikleri ve çevresel değerler üzerinde yarattığı olumsuzluklara tepki olarak, 1999 yılında İtalya’da ortaya çıkmıştır. Kapitalizmin yarattığı sorunların kökeni, insanın hem kendini hem de doğayı algılama biçiminde değişime neden olan Aydınlanma Dönemi’ne uzanmaktadır. İnsan, varlığını doğaya borçlu olsa da, doğa ile arasındaki ilişki, Aydınlanma Dönemi’nde belirgin hale gelen insan merkezci anlayışla birlikte dönüşüme uğramıştır. Bugün küresel hale gelen çevre sorunlarının temelinde insanı hiyerarşik olarak tüm canlı varlıkların üzerinde kabul eden ve doğayı sömürüye açık hale getiren bu görüş yatmaktadır.

Sanayi Devrimi’yle birlikte insanın doğa üzerindeki tahakkümü ve sürekli kalkınma arzusunun yol açtığı sorunlar birikimli olarak ilerlemiş ve tüm canlı yaşamını tehdit eder hale gelmiştir. 20. yüzyılın ortalarından itibaren çevresel sorunlar küresel boyutlara ulaşmış ve dünya gündeminde yer almaya başlamıştır. Hızlı nüfus artışı, beslenme ve sağlık sorunları, ekonomik ve toplumsal kararsızlıkları patlamaya hazır bir bomba olarak nitelendiren Paul Elrich, bu sorunların Üçüncü Dünya Savaşı nedeni olabileceğinin altını çizmiştir (Kaplan, 1999: 41, 42). Çevre sorunlarının sınır tanımayan özelliği toplumları hem yerel hem de uluslararası alanda çözüm arayışları bulmaya itmiştir. İlk kez 1972 yılında Stockholm Çevre Konferansı’nda “çevreyi dışlamayan kalkınma” kavramının ortaya atılması, ekonomik gelişme ve kalkınma uğruna hiçe sayılan çevresel değerlerin önemini gündeme getirmiştir. Konferansta çevre ve kalkınmanın birlikteliğini vurgulayan bir anlayış ön plana çıkmıştır. Stockholm’den sonra 1982 yılında kabul edilen Dünya Doğa Şartı’nda genel olarak doğal kaynakların korunması üzerinde durulmuş ve sürdürülebilirlik kavramı küresel anlamda ilk kez bir resmi belgede yerini almıştır (Yazar, 2006: 3). Günümüzdeki anlamıyla sürdürülebilirlik kavramının tanımının yapıldığı ilk belge ise Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından yayınlanan Ortak Geleceğimiz adlı yazanaktır. “Sürdürülebilir gelişme” kavramının tanımlandığı yazanakta, çevre ve ekonomi arasındaki ilişkinin yeniden gözden geçirilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir (www.un-documents.net, 04.02.2016).

Bu sayede gelecek nesillerin haklarını da koruma altına alacak bir biçimde yeni politikalar üretilmesinin önü açılmıştır.

Kapitalist üretim tarzının egemen olduğu günümüze uzanan bu süreçte çevrenin kendini yenileyebilme kapasitesinin üzerinde sömürülmesinin kentler üzerinde yarattığı sorunlar nedeniyle insan yerleşimleri kaçınılmaz olarak sürdürülebilirlik kavramının uygulama alanları arasına girmiştir. Mal ve hizmetlerin üretiminin ve tüketiminin yoğunlaştığı mekanlar olan kentlerde çevre sorunları daha derin hissedilmektedir (Uğurlu, 2011: 59) Bu bağlamda kentlerin çevresel değerlerle uyumlu bir ilişki içerisinde devamlılığının sağlanması anlamına gelen “sürdürülebilir kent” kavramı, uluslararası alanda gerçekleştirilen toplantı ve belgelerde alınan kararların etkisiyle ortaya çıkmıştır. Küreselleşmenin etkisiyle birlikte hızla yaygınlaşan sorunlara çözüm olarak sunulan sürdürülebilir gelişme yaklaşımının kentlerin sağlıklı bir biçimde gelişimini ne denli sağladığı tartışma konusudur. Ancak içinde bulunduğumuz mevcut durum, kapitalizm ve dayattığı yaşam tarzının ortaya çıkardığı sorunların ne yazık ki yine aynı sistem içerisinde çözülmesini zorunlu kılmaktadır.

Yemek kültüründen tüketim alışkanlıklarına, mimariden yönetim sürecine kadar küreselleşme olgusunun yaşamın birçok alanında dayattığı dönüşüm, kentlerin özgünlüklerini yitirmesine ve giderek aynılaşmasına yol açmaktadır. Her kentin kendi özsel değerleri ile varlığını sürdürebilir ve gelişebilir olduğu kabulünden yola çıkılarak, bir kentin diğerine benzemesi ve özgünlüğünü yitirmesi o kentin ötekileşmesine neden olacağı ileri sürülebilir. Ötekileşme sözcüğü yalnızca bir diğerine benzeme anlamı taşımamakta, kentte yaşayanlarca yabancılaşma anlamını da içermektedir. Günümüzde kentlere ve kentleşme sürecine yönelik algı, kentleri her iki anlamı da barındıran bir ötekileşmeye sürüklemektedir (Uğurlu, 2011: 60). Tam da bu noktada tüketim kalıplarının benzer hale gelmesi ve tekdüzeleşmeye karşı yerelliği ön plana çıkararak, çevrenin içinde bulunduğu tarihi ve kültürel mirasla korunmasını öngören Cittaslow Hareketi'nin, nüfusu 50.000'in altında olan küçük ölçekli kentlerin sağlıklı bir biçimde geleceğe taşınması için umut verici bir alternatif olduğu ileri sürülebilir. Ancak küreselleşme ve kapitalizme karşı tepkisel bir hareket olarak ortaya çıkan Cittaslow'un başarısının, belirlenen hedeflerin hangi ölçüde

eyleme yansıdığı ve yerel düzeyde hareketi sahiplenen aktörlerin beklentilerinin ne olduğuna göre biçimlendiği açıktır.

İtalyanca Citta (şehir) ve İngilizce Slow (yavaş) kelimelerinden oluşan Cittaslow, Türkçede “Yavaş/Sakin Şehir/Kent” anlamlarında kullanılmaktadır. Tezde hareket ve unvanın birbirini bütünlediği düşüncesiyle “yavaş şehir”, “sakin kent” vb. tanımlar yerine Cittaslow kullanılmıştır. Cittaslow adının birliğin tüzüğünde de yer aldığı üzere başka dillere çevrilemeyeceği kararına duyulan saygı da tezde hareketi tanımlamak için bu kavramın kullanılmasında etkili olmuştur. Cittaslow’un kökleri gıda üretiminin endüstrileşmesine karşı mücadele eden ve küreselleşmenin tekdüzeleştirdiği beslenme alışkanlıklarına karşı yerel değerlerin ve çeşitliliğin korunması gerektiğine vurgu yapan Slow Food Hareketi’ne uzanmaktadır (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 128). “İyi, temiz ve adil” gıda sloganıyla yola çıkan Slow Food felsefesi, dünyanın diğer bölgelerinde de sahiplenilerek Yavaş Hareketi’ne dönüşmüştür (Yurtseven ve diğerleri, 2010: 3). Yavaş Hareketi, hız ve tüketim kavramlarının etkisinde şekillenen modern hayata ait beslenme alışkanlıkları, yaşam biçimi, ekonomik hayat, trafik, seyahat, turizm gibi birçok alanda kültürel bir değişimin gerçekleşmesini savunan toplumsal bir hareket olarak tanımlanmaktadır (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 107). Bu felsefenin küçük ölçekli kent ve kasabaların yönetim ve planlanmasında da uygulanabilir olduğu düşüncesiyle ortaya çıkan Cittaslow Hareketi, 1999 yılında İtalya’da başlamış ve başta Avrupa olmak üzere diğer kıtalardaki ülkelerde de yaygınlık kazanmıştır (Keskin, 2010: 53).

Günümüzde 30 ülkede 213 üyesi bulunan Cittaslow Hareketi’ne Türkiye, 2009 yılında İzmir’e bağlı Seferihisar ilçesinin Cittaslow unvanını kazanmasıyla dahil olmuştur. Yapılan çalışmalarla en son 2016 yılında Erzurum’a bağlı Uzundere ilçesinin katılımıyla Türkiye’nin Cittaslow sayısı 11’e ulaşmıştır. Zengin bir tarihi ve kültürel mirasa sahip olan Anadolu topraklarında yerel değerleri ve doğal güzellikleriyle öne çıkan birçok kentin, çevresel sorunların ve küreselleşmenin yarattığı olumsuz etkilerden korunması ve kalkınması için önemli bir alternatif sunan Cittaslow Hareketi’ne dahil olma potansiyeli taşıdığı düşünülmektedir.

Türkiye'nin sahip olduğu Cittaslow potansiyeli, akademik çevrede de ele alınan bir konu olarak önem taşımaktadır. Bu alandaki literatür incelendiğinde, Kağızman (Kars), Tercan (Erzincan), Çamlıhemşin (Rize) ve Güzelyurt (Aksaray) kentleri üzerine ve Muğla ilindeki Cittaslow olma potansiyeli taşıyan ilçeler arasında en fazla uyum sağlayan ilçenin belirlenmesine yönelik olarak çalışmaların yapıldığı görülmektedir (Yalçın ve diğerleri, 2012; Özhancı ve diğerleri, 2012; Baldemir ve diğerleri, 2013; Acuner, 2014; Yılmaz ve diğerleri, 2016). Akademik alanda bu tür çalışmaların yapılması, küçük ölçekli kentler için sürdürülebilir bir kalkınma seçeneği olan Cittaslow Hareketi'ne katılımın artırılmasına sağlayacağı katkı bakımından önem taşımaktadır. Diğer yandan literatürde, “sürdürülebilir kent”, “yerel kalkınma modeli”, küreselleşme ve kapitalizm karşıtı bir hareket olarak adlandırılan Cittaslow, üye kentler üzerinde yarattığı dönüşüm açısından eleştirilere de neden olabilmektedir. Gündüz (2012), Türkiye'nin ilk Cittaslow'u olan Seferihisar örneğinde gözlemlendiği modelin seyrini, kent sakinlerinin alçak gönüllü sosyo-mekansal uygulamalarındansa, mevcut belediyenin kamuoyunun ilgisini çekmeye yönelik “algı yönetimi” stratejilerinin belirleyeceğinin altını çizmiştir. Çalışmada Seferihisar'daki Cittaslow deneyimi üzerinden ulaşılan bulgu, “küçük kentler”in, günümüz neoliberal kentleşme süreçlerinin yarattığı kapalı konut siteleri ve alışveriş merkezleri gibi kamuya tamamen kapalı mekansal örgütlenme biçimlerinin yanına ve karşısına yerleştirilmiş olduğudur. Ayrıca Cittaslow unvanının kazanılmasıyla tanınırlığı artan ve markalaşan kentlerin soylulaştırma ve pahalılaştırma gibi risklerle karşı karşıya olduğu görüşü de tartışılmaktadır. Ancak burada daha önce de belirtildiği üzere yerel düzeyde Cittaslow algısının neye karşılık geldiği ve beklentilerin ne olduğu gibi etkenlerin uygulamaların yönünü belirlediğinin tekrar altının çizilmesi gerekmektedir. Bu noktada her bir örneğin farklı etkenler doğrultusunda kendine özgü bir gelişim sergilediği ileri sürülebilir.

Bu çalışmanın amacı, Kocaeli'ne bağlı Kandıra ilçesinin Cittaslow olma potansiyelinin araştırılmasıdır. Kandıra örneğinin seçilmesinde, sanayinin başkenti olarak adlandırılan Kocaeli'nde konumlanmış olmasına karşın sanayi etkinliklerinden uzak, tarım ve hayvancılığa dayalı ekonomik bir yapıya sahip olması, bozulmamış doğal yapının sürdürülmesi etkili olmuştur. Ayrıca Cittaslow'un temel vurgusu olan yerel değerlerin korunması ölçütüne yönelik olarak sahip olduğu

Kandıra Yoğurdu, Kandıra Bezi ve Kandıra Hindisi gibi kentle bütünleşmiş değerlerin bulunmasının yanı sıra Kocaeli'nin diğer ilçeleriyle kıyaslandığında en düşük sosyoekonomik gelişmişlik düzeyine sahip olması, istihdam olanaklarının yetersizliği nedeniyle sürekli göç vermesi gibi olumsuzluklara çözüm önerisi olarak yerel değerlere dayalı bir kalkınma modeli sunan Cittaslow'a üyeliğin gerçekleştirilmesinin kentin geleceğinin biçimlenmesinde önemli bir adım olacağı düşüncesi de Kandıra örneğinin seçilmesinde belirleyici olmuştur. Üniversitelerin küresel, bölgesel sorunların yanı sıra yerel sorunların çözümünde de sorumluluk üstlenmesi ve yer alması misyonundan hareketle, bu çalışmanın Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kentleşme ve Çevre Sorunları Programı'na bağlı olarak yürütülmesi, Kandıra'nın örneğinin seçilmesinde etkili olan bir diğer nedendir. Kandıra için önerilen Cittaslow modelinin uygulamada yukarıda sayılan tehlikelerle karşılaşabileceği ileri sürülebilir. Bu nedenle Kandıra'nın Cittaslow olma deneyiminde tepeden inme kararlarla yönetilen ve rekabet edebilirlik çerçevesinde neoliberal kentleşme sürecine hizmet eden bir uygulama olmaktan öte, kent sakinlerinin katılımı ve girişimleri öncülüğünde yerel değerlerin korunduğu ve bu yolla kalkınmanın sağlandığı bir örnek olmasının nasıl sağlanacağı önemlidir. Üyelik girişimine öncülük edecek olan başta ilçe belediyesi olmak üzere, büyükşehir belediyesi, kalkınma ajansı, yerel işletmeler ve yerel halk gibi aktörlerin Cittaslow algısının Kandıra'daki modelin biçimlenmesinde belirleyici olacağı düşünülmektedir. Üyelik kararının alınmasıyla başlayacak olan süreçte özellikle yerel halkın önemli bir aktör olarak hareketin içinde yer alması ve girişimlerin desteklenmesinde dışardan gelecek olan yatırımcılar yerine halkın öncelikli olması gibi etkenlerin modelin başarıya ulaşmasında etkili olacağı ileri sürülebilir.

Çalışmanın birinci bölümünde, sürdürülebilir bir kent modeli olarak adlandırılan Cittaslow'un bu kavramla ilişkisinin ve benzeşen yönlerinin anlaşılması açısından uluslararası örgütler tarafından gerçekleştirilen organizasyonların etkileri bağlamında sürdürülebilir kent kavramının nasıl biçimlendiğine değinilecektir. Bu nedenle öncelikle sürdürülebilirlik kavramına değinilecek ardından sürdürülebilir kent kavramının ortaya çıkmasında etkili olan Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Birliği (AB) ve Avrupa Konseyi gibi uluslararası kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen toplantılara ve yayımlanan belgelere yer verilecektir.

İkinci bölümde ise, öncelikle Cittaslow'un çıkış noktası olan Slow Food Hareketi'ne ardından Cittaslow Hareketi'nin doğuşuna ve dünyadaki gelişimine değinilecektir. Cittaslow felsefesinin anlaşılması açısından farklı ülke deneyimlerini incelenmek üzere yayıldığı kıtalardaki ilk örneklere yer verilecektir. Belirlenen örneklerin küçük yerleşimler olması nedeniyle, bu kentlerle ilgili geniş kapsamlı bilgilere ulaşmanın güçlüğü çalışmanın bu bölümünde daha çok internet kaynaklarına yer verilmesini gerekli kılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, Türkiye'de Cittaslow Hareketi'nin gelişimine ve üye kentlerin hangi özellikleriyle Cittaslow olduklarına kısaca değinilecektir. Ardından Türkiye'nin ilk Cittaslow'u Seferihisar, dünyadaki ilk Cittaslow Adası olması nedeniyle Gökçeada ve Türkiye'nin doğusundaki ilk üye olması nedeniyle de Halfeti örneklerine yer verilecektir.

Son olarak dördüncü bölümde; Kandıra'nın tarihine, demografik özelliklerine, coğrafi özelliklerine, ekonomik yapısına ve sahip olduğu yerel değerlere yer verilerek Cittaslow ölçütleri üzerinden bu potansiyeli ne kadar taşıdığı sorusuna yanıt aranacaktır. Bu amaca yönelik olarak çalışmada, nitel araştırmalarda kullanılan veri toplama yöntemlerinden görüşme, saha notları ve döküman inceleme kullanılmıştır. Cittaslow ölçütleriyle Kandıra'nın uyumunun incelenmesi amacıyla, Cittaslow Türkiye Teknik Koordinatörü, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Şehir Planlama Şube Müdürlüğü, Kandıra Belediyesi Başkan Yardımcısı, Kandıra Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Kandıra Belediyesi Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü, Kocaeli Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (İSU) Kandıra Şube Müdürü ve Kandıra halkı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Kandıra'da yer alan ekoturizm, çiftlik turizmi ve eğitim faaliyetlerini birleştiren bir konaklama tesisi olan Narköy'ün işletmecisi de görüşmeciler arasındadır. Veriler, görüşmecilerin oluruyla kimi zaman ses kaydı alınarak kimi zamansa yarı yapılandırılmış mülakat yöntemiyle açık uçlu sorular sorularak kaydedilen notlardan ve elektronik posta yoluyla yönlendirilen sorulara alınan yanıtlardan derlenerek oluşturulmuştur. Veri toplamak için gerçekleştirilen bir diğer çalışma da saha notları alma yöntemidir. Araştırma alanını oluşturan Kandıra'ya, aralıklarla gerçekleştirilen ziyaretlerde gözlemler yapılmıştır.

Gözlemler sonucu elde edilen veriler gözlemci yorumu yöntemi ile verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla sunulmuştur. Son olarak, döküman inceleme yöntemiyle Kandıra'yla ilgili yapılan araştırma, rapor, proje ve plan gibi belgelerden yararlanılmıştır. Bu kapsamda incelenen dökümanlar arasında Kandıra Belediyesi Stratejik Planı 2015-2019, Kandıra Turizm Master Planı 2015-2023, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Kocaeli İli Kandıra İlçesi Durum Raporu, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Kandıra Kentsel Gelişim Kavramsal Proje Önerileri, Kocaeli Valiliği Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Faaliyet Raporu ve Kocaeli Doğa Turizmi Master Planı yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

CITTASLOW HAREKETİ

1.1. CITTASLOW HAREKETİ'NİN ULUSLARARASI ÖLÇEKTE ARKA PLANI

1.1.1. Sürdürülebilirlik (Sustainability) Kavramı

Canlılar sisteminin evrimi içinde insanın; düşünme, öğrenme, duygularını sözlü ve yazılı olarak aktarabilme gibi özellikleriyle yer alması ekosistemin karşılaştığı sorunların farklılaşması açısından önemli bir dönüm noktasıdır (Tekeli, 2001: 730).

Bilgi birikiminin sürekli gelişerek gelecek nesillere aktarılmasıyla oluşan modernite projesi, Aydınlanma Dönemi'yle birlikte insan merkezci anlayış içinde doğmuş ve Sanayi Devrimi'nin gerçekleşmesini sağlamıştır (Tekeli, 2001: 731). Üretim biçiminin makineleşmesiyle birlikte üretimin kapasitesinde yaşanan artış, nüfus ve tüketimin hızla artması doğal kaynaklar üzerinde ciddi baskılar yaratmıştır. İnsan merkezci anlayış çevresel değerleri bir araç olarak görmüş ve sadece insan yaşamına fayda sağladığı ölçüde önem atfetmiştir. Bu araçsal yaklaşım insanın, ekosisteme verilen zararları göz ardı etmesine neden olmuş ve çevresel değerler üzerindeki tahribatın boyutu birikimli olarak ilerlemiştir.

Yirminci yüzyılın ortalarından itibaren teknolojinin ilerlemesiyle birlikte sağlık alanındaki gelişmeler nüfus artış hızını tetiklemiş ve beraberinde hızlı bir kentleşme süreci yaşanmıştır. Kentsel yığılmalarla birlikte çevresel sorunların görünürlüğü artmış, sınır tanımayarak küresel boyutlara ulaşan sorunlar canlı yaşamını tehdit edici bir hal almıştır. 1960'lı yılların ortalarından başlayarak 1970'lere doğru uzayan dönemde yoğunlaşan çevresel kaygılar, ekonomik gelişme ile çevre arasında bir denge kurulması ihtiyacını doğurmuş toplumları yerel ve uluslararası alanda çözüm arayışları bulmaya itmiştir. Geline nokta sürdürülebilirlik (sustainability) kavramı yine insanı merkezine alan bir anlayış çerçevesinde çıkış yolu olarak sunulmuştur.

Sürdürülebilir kelimesi Latince de korumak, aşağıdan desteklemek anlamına gelen “subtenir” kökünden türetilmiştir (Özmehmet, 2008: 2). Sürdürülebilirlik kavramının uluslararası alanda ilk nüveleri 1972 yılında gerçekleştirilen BM Stockholm İnsan Çevresi Konferansı’nda görülmektedir.

Stockholm Konferansı uluslararası çevre hukukun temeli olarak adlandırılmaktadır (Pallemarts, 1997: 2). Ekonomik gelişme ve çevre arasında dengenin sağlanması gibi vurguların yer alması sürdürülebilirlik kavramının gelişimi açısından önemlidir. Stockholm Konferansı’nın ardından 1982 yılında kabul edilen Dünya Doğa Şartı’nda genel olarak doğal kaynakların korunması üzerinde durulmuş ve sürdürülebilirlik kavramı küresel anlamda ilk kez bir resmi belgede yerini almıştır. Dünya Doğa Şartı, insanların faydalandığı, ekosistem ve organizmaların yanı sıra toprak, deniz ve atmosfer gibi doğal kaynakların diğer ekosistemlerin ve türlerin bütünlüğüne zarar vermeden optimum sürdürülebilirliğinin sağlandığı başarılı bir yönetim sürecini öngörmektedir (www.un-documents.net, 29.03.2016). Sürdürülebilirlik kavramının günümüzdeki anlamıyla yer aldığı ilk resmi belge ise Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından 1987 yılında yayımlanan Ortak Geleceğimiz (Brundtland Raporu) adlı yazanaktır. Sürdürülebilir gelişme tanımının yer aldığı bölümde, insanlığın bugünün ihtiyaçlarını karşılarken gelecek kuşakların da kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme hakkını tehlikeye atmadan sürdürülebilir bir gelişme sağlama yeteneğine sahip olduğu vurgusu yer almaktadır (www.un-documents.net, 29.03.2016). Sürdürülebilir gelişmenin ekonomik, toplumsal ve çevresel olmak üzere başlıca üç boyutu bulunmaktadır. Kuşaklararası adaletin bir yansıması olarak sürdürülebilirlik kavramı bugün yaşamakta olan insanlara, gelecek kuşakların da yararlanacakları kaynakların korunması bağlamında etik bir sorumluluk yüklemektedir (Keleş, 2015: 76). Brundlant Raporu’nda kapsamlı bir şekilde ele alınan sürdürülebilirlik kavramı, 1992 yılında gerçekleştirilen Rio Konferansı ve konferansta benimsenen ilkelerin uygulanması için oluşturulan Gündem 21 Eylem Planı ile dünya gündeminde kalıcı bir yer edinmiş ve daha sonra yapılan konferanslarda da önemini korumuştur.

Sürdürülebilirlik ilkesinin uygulama alanlarından biri de kuşkusuz, çevresel sorunların görünür hale geldiği kentler olmuştur. BM tarafından 1996 yılında

İstanbul'da gerçekleştirilen Habitat II İnsan Yerleşimleri Konferansı'nda sürdürülebilir kentsel gelişme kavramının biçimlendirildiği ileri sürülebilir. Gündem 21 Eylem Planı'nın yedinci bölümü olan "sürdürülebilir insan yerleşmelerinin desteklenmesi" Habitat II'nin temelini oluşturmaktadır. Herkese yeterli konut ve kentleşen dünyada sürdürülebilir yerleşmeyi gerçekleştirmek Habitat II'nin amaçlarıdır (Yazar, 2006: 29). Bu bağlamda 1999 yılında ortaya çıkan ve sürdürülebilir bir kent modeli olarak nitelenen Cittaslow'un daha iyi anlaşılabilmesi adına, uluslararası örgütler tarafından gerçekleştirilen konferanslar ve resmi belgelerin etkisinde kavramın nasıl geliştiğine ve tanımına yer verilecektir.

1.1.2. Sürdürülebilir Kent (Sustainable City) Kavramı

Sürdürülebilir gelişme kavramının ilkesel olarak kentlerin yönetim ve planlama süreçlerine yansımaları, kent ile ilgili bir olgu olarak ele alınması yirminci yüzyılın sonlarına doğru gerçekleşmiştir.

Literatürde sürdürülebilir kentler, sürdürülebilir kentsel gelişme, sürdürülebilir insan yerleşimleri, ekokentler, yaşanabilir kentler ve yeşil kentler gibi aralarında küçük anlam farklılaşmaları olan kavramlarla anılan yaklaşımın özü: Kentlerin çevresel değerlerle uyumlu bir ilişki içerisinde devamlılığının sağlanmasıdır (Bayram, 2001: 254).

Sürdürülebilir kentler ya da sürdürülebilir kentsel gelişme üzerine uzlaşmış bir tanımlama bulunmamasıyla birlikte Bayram (2001: 256), yapılan tanımlardan hareketle bir sentez oluşturulabileceğini ileri sürmüştür. Buna göre kavramın kendi içinde üç temel amacı bulunmaktadır: Birincisi kent sakinlerinin kentle olan kamusal hizmet, ortak alanların kullanımı gibi ilişkilerinde kentsel yaşam kalitesinin artırılması; ikincisi, kentin yerleşim birimi olarak varlığını sürdürebilme yetisinin güçlendirilmesi; üçüncüsü ise çevresel değerlerin kendini yenileyebilme ve taşıma kapasitelerinin üzerinde kullanımı ile kaynakların dönüştürülmesinde geçerli olan üretim ve tüketim kalıplarının sorgulanması gerekliliğidir.

Sürdürülebilir kentsel gelişmenin ilkeleri; çevresel, ekonomik, toplumsal ve yönetsel olmak üzere dört kümede toplanabilmektedir. Bu ilkeler doğrultusunda kentsel gelişmenin hedefleri sıralanacak olursa (Yazar, 2006: 60):

- Yaşam kalitesinin geliştirilmesi
- Gelişme için alternatiflerin bulunması
- Yoksullukla mücadele
- İstihdam ve beslenme sorunlarına çözüm bulunması
- Sağlık konusunda temel ihtiyaçların karşılanması
- Biyoçeşitliliğin korunması ve geliştirilmesi
- Teknolojide yeniden yapılanmanın sağlanması
- Nüfus artışının kontrol altında tutulması
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı,
- Su kullanımında temizlik ve güvenlik ölçütlerinin sağlanması
- Risklerin ortadan kaldırılmasıdır.

1.1.3. Uluslararası Örgütler ve Sürdürülebilir Kent

Sürdürülebilirlik felsefesinin kentsel alana yansımaları olan sürdürülebilir kentsel gelişme kavramının ortaya çıkmasında Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü, Dünya Sağlık Örgütü gibi uluslararası kuruluşlar etkili olmuştur (Yazar, 2006: 23).

Sürdürülebilir kent kavramına, tezin devamında da, Cittaslow'un amaçlarıyla benzeşen yönlerinin anlaşılması ve uluslararası örgütler tarafından gerçekleştirilen organizasyonların etkileri bağlamında değinilecektir. Cittaslow'un, 1986 yılında küreselleşmenin yerel değerler üzerinde yarattığı baskıya tepki olarak doğan Slow Food felsefesinin kentsel alana yayılmasıyla gelişen bir akım olmasıyla birlikte, oluşumun belirlediği ölçütlerin çevrenin, yerel değerlerin ve kentlerin sürdürülebilirliği üzerine şekillenmesi bu çabayı gerekli kılmaktadır.

1.1.3.1. Birleşmiş Milletler

BM çatısı altında gerçekleştirilen çalışmaların daha önce de vurgulandığı üzere sürdürülebilir kent kavramının gelişmesinde önemli katkıları olmuştur. Çevre sorunlarının uluslararası alanda ilk kez gündeme geldiği 1972 yılında gerçekleştirilen Stockholm Konferansı, bu sürecin başlangıcı olarak kabul edilebilir. Tezde Cittaslow'un gelişiminin uluslararası ölçekte etkilendiği çalışmalar olan Habitat I (1976), Brundtland Raporu (1987), Rio Konferansı (1992), Habitat II (1996) konferansları incelenecektir. Cittaslow Hareketi'nin 1999 yılında başlamış olması nedeniyle bu tarihten sonra BM tarafından gerçekleştirilmiş olan sürdürülebilir kent kavramının yer aldığı konferanslar, toplantı ve belgeler kapsam dışı bırakılmıştır.

Stockholm Konferansı

İnsan Çevresi Konferansı olarak da anılmakta olan 1972'de Stockholm'de gerçekleştirilen konferans BM'nin çevre konusundaki çalışmalarının temelini oluşturması bakımından önemlidir. "Tek bir dünyamız var" düşüncesinden yola çıkılarak çevrenin korunması tüm insanlığın ortak sorumluluğu olarak kabul edilmiştir (Çamur ve Vaizoğlu, 2007: 299). Konferans sonunda yayınlanan Stockholm Bildirgesi incelendiğinde genel olarak çevre sorunlarına, doğal kaynakların ve çevrenin korunmasının önemine ve bu konuda tüm ülkelerin dayanışma içerisinde olmasının gerekliliğine vurgu yapıldığı görülmektedir. Bildirgenin 15. ve 16. maddeleri sürdürülebilir kentsel gelişme kavramıyla ilişkilendirilebilmektedir (Yazar, 2006: 24).

15. maddede "insan yerleşimleri ve kentleşme üzerine, çevreye verilen zararları önleyici ve herkes için sosyal, ekonomik ve çevresel faydaların en fazla olduğu bir planlama uygulanmalıdır" denilerek kentsel planlamaya yeni bir bakış açısı getirilmiştir. 16. madde de ise "temel insan haklarına saygılı ve hükümetlerce uygun bulunan demografik politikalar, hızlı nüfus artışının olduğu, aşırı nüfus yığılmalarının veya düşük nüfus yoğunluğunun çevre ve kalkınma üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği bölgelerde uygulanmalıdır" vurgusu yapılarak gerekli önlemlerin alınmasının altı çizilmiştir (www.unep.org, 30.03.2016).

Habitat I

BM İnsan Yerleşimleri Konferansı, 1976 yılında Kanada'nın Vancouver kentinde gerçekleştirilmiştir. Çevre sorunlarının yoğun olarak kentlerde yaşanması yerleşmeye dayalı sorunların gündeme taşınmasını beraberinde getirmiştir. Konferansın temel kabulleri sorunların temel ihtiyaçlar bağlamında ele alınması ve çözümlerin de devlet eliyle sağlanmasıdır (Yazar, 2006: 26; www.un-documents.net/, 30.03.2016).

Ortak Geleceğimiz Raporu

1987 yılında yayınlanan Ortak Geleceğimiz Raporu incelendiğinde sürdürülebilirlik kavramının kapsamlı bir tanımla çerçevesinin çizildiği ve bu tanım üzerinden sürdürülebilir kentsel gelişmeye de atıfta bulunulduğu görülmektedir. Raporda genel olarak yoksullukla mücadele, doğal kaynaklardan yararlanmada hakça dağılım ilkesinin sağlanması, nüfus artışının kontrol altına alınması, kentlerin kontrolsüz gelişimi, enerji kullanımı ve çevre dostu teknolojilerin üretilmesi, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi gibi konulara değinilmiştir. Çevresel sorunların kentlerdeki yaşam kalitesini etkilediğine vurgu yapılmış ve bu sorunların çözümü için raporun öne sürdüğü sürdürülebilir gelişme kavramı, sürdürülebilir kentsel gelişme hedeflerinin biçimlenmesi açısından yol gösterici olmuştur (www.un-documents.net, 04.02.2016).

Rio Konferansı

Stockholm Konferansı'ndan yirmi yıl sonra, Rio de Jenario'da gerçekleştirilen Çevre ve Gelişme Konferansı sürdürülebilir kent kavramının gelişmesine etki eden önemli girişimlerden biridir. Devlet temsilcilerinin yanı sıra sivil toplum kuruluşları, iş çevreleri ve yerel yönetimler tarafından geniş bir katılımın sağlandığı konferansta çevre sorunlarının çözümü için gösterilen çabanın sürdürülebilirlik kavramıyla olan bağının güçlendirilmesine yönelik adımlar atılmıştır. Konferansın çıktıları arasında

Çevre ve Kalkınma Üzerine Rio Bildirisi, Gündem 21, İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ve Orman İlkeleri yer almaktadır (Keleş, 2015: 90).

Sürdürülebilir kent kavramının gelişimine etkisi bakımından, konferans sonunda yayınlanan uluslararası belgeler arasında yer alan Gündem 21'in incelenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Gündem 21

“İnsanlık, tarihsel bir dönüm noktasındadır” cümlesiyle açılan Gündem 21’de, giderek artan yoksulluk, açlık, hastalık, cehalet gibi sorunlara ve ekosistemdeki kötüleşmeye dikkat çekilmiştir. Bu sorunlara çözüm yolu olarak küresel ortaklık kavramının öne sürüldüğü Gündem 21, küresel bir eylem planı olarak nitelendirilmektedir. 21 yüzyılda çevre ve gelişme sorunlarıyla başa çıkılması ve sürdürülebilir gelişme hedefine yönelik ilkelerin uygulanmasında temelde hükümetlerin sorumlu olacağı belirtilmiş ancak bu sürece halkın ve hükümet dışı grupların etkin bir biçimde katılımının sağlanması gereğinin de altı çizilmiştir. Gündem 21 (Bkz.Ek-1), üç ana ve bir tamamlayıcı kısımdan oluşmakta ve toplam kırk bölümü içermektedir (<http://www.un-documents.net/>, 31.03.2016; Emrealp, 2005: 16).

Ek 1’de verilen Gündem 21’in ana ve alt başlıkları incelendiğinde sürdürülebilir kent kavramı için çevresel, toplumsal ve ekonomik faktörlerin bir arada toplandığı kentsel düzeyde uygulanacak bütünlük bir yönetim modelini çerçeve olarak sunduğu görülmektedir (Jabareen, 2006: 47). Sürdürülebilir insan yerleşimleri, atmosferin korunması, toprak kullanımının planlanması, su kaynakları ve atık yönetimi gibi konulara sürdürülebilir ve bütüncül yaklaşımı kentsel gelişim için önem taşımaktadır. Toplumsal ve ekonomik boyutlar bölümünde yer alan sürdürülebilir insan yerleşimleri gelişmesinin desteklenmesi başlığı incelendiğinde sürdürülebilir kent kavramının biçimlenmesinde etkili olduğu görülmektedir. Özet olarak insan yerleşimleri için hedef, bu alanlarda yaşayan tüm insanlar özellikle de kent ve kırsaldaki yoksul kesimler için toplumsal, ekonomik ve çevresel yaşam

kalitesinin artırılmasıdır. Bu hedefin gerçekleştirilmesine yönelik olarak (<http://www.un-documents.net/>, 31.03.2016);

- Herkes için yeterli konutun sağlanması
- İnsan yerleşimleri yönetiminin geliştirilmesi
- Sürdürülebilir toprak kullanımı planlaması ve yönetiminin geliştirilmesi
- Çevresel altyapı hizmetlerinin bütünlük yönetiminde sağlanması: su, sanitasyon, drenaj, tehlikeli ve katı atık yönetimi
- İnsan yerleşimlerinde sürdürülebilir enerji ve ulaşım sistemlerinin geliştirilmesi
- Afete eğilimli alanlarda yerleşim planlarının geliştirilmesi
- Endüstriyel faaliyetlerinin
- İnşaat sektörünün faaliyetlerinde sürdürülebilirliğin etkin kılınması
- İnsan yerleşimleri için kapasite oluşturulması ve insan kaynaklarının geliştirilmesi gibi programlar oluşturulmuştur.

Temel grupların rollerinin geliştirilmesi bölümünde yer alan, Gündem 21'in desteklenmesinde yerel yönetimlerin girişimleri başlığı da halka en yakın yönetim birimi olarak sürdürülebilir gelişme konusunda yerel yönetimlerin önemine vurgu yapılmıştır. Belirlenen hedeflerin yerel düzeyde uygulamaya geçirilmesini sağlayacak en önemli mekanizma olarak görülen yerel yönetimler, 21. yüzyılın yerel gündemi çerçevesinde insanların temel gereksinimlerinin karşılanması, yaşam kalitesinin artırılması, ekosistemin taşıma kapasitesi dikkate alınarak kentlerin geleceğinin güvence altına alınması gibi sorumluluklar taşımaktadırlar. Sürdürülebilir gelişmenin sağlanmasına yönelik olarak uzun dönemli bir planın hazırlanması, uygulanması ve bu süreçte yerel ortaklıklara dayalı etkin bir katılımı öngören iyi yönetim anlayışı da sürdürülebilir kentsel gelişme kavramıyla doğrudan ilişkilendirilmektedir (Yazar, 2006: 27, 28).

Habitat II

İstanbul'da 1996 yılında düzenlenen Habitat II Konferansı'nda, "herkese yeterli konut" ve "sürdürülebilir insan yerleşmelerinin geliştirilmesi" temelinde iki

evrensel tema belirlenmiştir. Gündem 21'in sürdürülebilir insan yerleşmeleri gelişmesinin desteklenmesi başlığı hareket noktası olmuştur. Kentsel ve kırsal gelişmenin birbirinden ayrı düşünülemezliğine vurgu yapılmış ve bu amaçla köyden kente doğru gerçekleşen göçlerin yavaşlaması, küçük ve orta büyüklükteki kentlerin sayısının artırılması önerilmiştir (Keleş, 2015: 95). Konferansta, sürdürülebilir insan yerleşmelerinin gelişmesiyle birlikte çevre ile uyumlu bir ekonomik gelişme sağlanacağı, iş olanaklarının artacağı ve toplumsal gelişmenin gerçekleşeceği öne sürülmüştür.

Yerleşme, çevre, ulaşım, altyapı ve yönetim sorunları gibi sürdürülebilir kentsel gelişme kavramının temel unsurlarının öne çıktığı Habitat II'nin sürdürülebilir kent kavramının biçimlendirildiği yer olarak nitelendirilmesi mümkündür. Habitat II Konferansı'nın temel çıktısı olan İstanbul Deklarasyonu incelendiğinde, ikinci bölümde yer alan hedefler ve ilkeler başlığında; hakça insan yerleşmeleri, yoksullukla mücadele, sürdürülebilir gelişmenin sağlanması, yaşam kalitesinin artırılması, aile hayatının desteklenmesi, kent bağlılığı, ortaklıklar ve insan sağlığının korunması konularına değinildiği görülmektedir. Bu konularla ilgili olarak yapılacak çalışmalar belirlenmiş ve küresel eylem planı uygulama stratejilerine yer verilmiştir. Kısaca bu ilkeler özetlenecek olursa (Yazar, 2006: 28, 30; www.un-documents.net, 01.04.2016) :

Hakça insan yerleşmeleri tanımı, sürdürülebilir insan yerleşmelerinde hiçbir ayrım gözetmeksizin tüm insanların konut, altyapı, sağlık, gıda ve su gibi temel hizmetlerden faydalanmada ve yönetsel kararlara katılımında eşit olduğu bir duruma vurgu yapılmaktadır. Ayrıca kadınların da kırsal ya da kentsel alan farketmeksizin tam katılımlarının sağlanması sürdürülebilir yerleşmeler için önemli bir unsurdur.

Yoksullukla mücadele ve azaltılması için verilen uğraş sürdürülebilir yerleşimler için kaçınılmazdır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde herkesin temel gereksinimlerinin karşılanması, yeterli geçim kaynağına ulaşması için çalışma ve istihdam olanaklarının bulunmasının altı çizilmiştir.

Sürdürülebilir gelişme, insan yerleşimlerinin bu ilke doğrultusunda planlanması, geliştirilmesi ve iyileştirilmesi hedeflenmiştir. Ekosistemin taşıma kapasitesinin dikkate alınması ve gelecek kuşakların haklarını koruyan ve sorumluluk üstlenen bir anlayışın benimsenmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Dengeli bir coğrafi dağılımın sağlanması gerektiği sürdürülebilir yerleşimlerde, biyolojik ve kültürel çeşitliliğin, hava, su toprak ve orman gibi çevresel değerlerin kalitesinin gelecek kuşakları da hesaba katarak korunması gerektiğinin altı çizilmiştir.

Yaşam kalitesi kavramının toplumsal, ekonomik, çevresel ve kültürel etkenlerle birlikte kentlerin, kasabaların ve köylerin fiziksel koşulları ile de ilişkili olduğu belirtilmiştir. Kentlerin yerleşim özellikleri, nüfus ve yapı yoğunlukları, toprak kullanma biçimleri, ulaşım özellikleri ve temel hizmetlere erişim derecesi yaşam kalitesini belirleyen önemli unsurlardır. İnsan sağlığının korunması, güvenlik, eğitim ve toplumsal bütünleşme, etnik farklılıklara saygı gösterilmesi ve eşitliğin sağlanması, engelli erişim olanaklarının artırılması, tarihi, manevi, dini ve kültürel anlamda özelliği olan bina ve bölgelerin korunması, yerel peyzaj ve manzaralara saygı gösterilmesi sürdürülebilir yerleşimler için gerçekleştirilmesi gereken hedeflerdir.

Aile hayatının desteklenmesi ilkesi ile toplumun temel birimi olarak nitelendirilen ailenin korunması, yerleşmelerin planlanmasında ailenin yapıcı rolünün önemszenmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Kent bağlılığı kavramı ile vurgulanmak istenen nokta, bir yerin sürdürülebilir yerleşme olarak tanımlanabilmesi için ortak çıkarlar doğrultusunda yurttaşlık, kimlik, gönüllülük ve kentli bağlılığı ruhunu yaratan ve herkesin karar alma aşamalarına eşit şekilde katılabilme hakkına sahip olduğu bir ortamın sağlanması gerektiğidir.

Habitat II'de sürdürülebilir gelişme ve insan yerleşmeleri, kapsamlı bir biçimde birbirine bağlı kavramlar olarak ele alınmış ve sürdürülebilir kent kavramının ne olduğuna dair belirgin bir çerçeve oluşturulmuştur.

1.1.3.2. Avrupa Birliği

Avrupa Ekonomik Topluluğu'ndan AB'ye geçişin simgesi olan 1992 Maastricht Antlaşması, evre politikalarının ilk kez sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde daha kapsamlı bir biçimde ele alındığı belgedir (Duru, 2007: 3). Maastricht Antlaşması'nda ortak bir evre politikası oluşturulması ile ilgili belirlenen hedefler; evre kalitesinin korunması ve iyileştirilmesinin desteklenmesi, insan sağlığının korunması, doğal kaynakların akılcı bir biçimde kullanılması ve politikaların çevresel değerlerin dikkate alındığı bir anlayışla oluşturulup, planlanması şeklinde sıralanabilir. Çevrenin diğer tüm politika alanları ile bütünleştirilmesi kararının alındığı 1998 tarihli Kardif Toplantısı sürdürülebilir gelişme politikasının en önemli dönüm noktası olarak görülmektedir (Yazar, 2006: 39, 40). Genel olarak birliğin belirlediği politikalar, programlar ve benimsediği ilkeler incelendiğinde sürdürülebilirlik kavramının tüm politika alanlarıyla ilişkilendirilerek temel alındığı görülmektedir. Sürdürülebilir kentsel gelişme alanındaki gelişmeleri de etkileyen bu yaklaşımın en önemli sonuçlarından biri 1994 tarihinde Danimarka'nın Aalborg kentinde gerçekleştirilen Avrupa Sürdürülebilir Kent ve Kasabalar Konferansı'nda oluşturulan Aalborg şartı'dır.

Avrupa lkelerinin Yerel Gündem 21'i olarak nitelenen bu oluşum, sürdürülebilir kentler ve kasabalara ulaşmak amacıyla Avrupa'daki yerel ve bölgesel yönetimler tarafından işbirliği çerçevesinde yürütülecek olan bir kampanyanın başlangıcını oluşturmaktadır. Kent yönetimleri, Aalborg şartı'nı imzalayarak sürdürülebilirlik hedefinin sağlanmasına yönelik olarak sıralanan eylemleri yerine getirmek üzere yerel eylem planlarının oluşturulması konusunda taahhütte bulunmuşlardır (Sezgin ve nvar, 2011: 16).

Sürdürülebilirliği, yerel karar verme sürecinin tüm alanlarını kapsayan denge arayışlı, yerel ve yaratıcı bir süreç olarak tanımlayan Aalborg şartı'na göre sürdürülebilir gelişme, doğanın taşıma kapasitesine uygun yaşam koşulları, sosyal adalet, ekonomik ve çevresel sürdürülebilirlik arayışlarında, kentler ve kasabalar için önemli bir yol göstericidir. Aalborg şartı'nda, sürdürülebilirliğin sağlanması için

gerçekleştirilmesi gereken kentsel politikalar aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Yazar, 2006: 44):

- Kentlerin sahip olduğu farklı özellikler, sürdürülebilirliğin sağlanması yolunda her kentin kendine özgü bir yol çizmesini gerektirmektedir
- Kentler ve kasabalarda mevcut durumda var olan sorunların daha geniş ortamlara ya da geleceğe taşınmasına izin verilmemelidir
- Ekonomik gelişmenin sınırlayıcı etkeninin atmosfer, toprak, su ve ormanlardan oluşan doğal servet olduğu kabulü ile bu servetin korunmasının gerekliliği (su rezervlerinin, toprağın, biyolojik çeşitliliğin korunması, yenilenemez enerji kaynaklarının kullanımının azaltılması vb.)
- Kentin sürdürülebilirliği için sosyal eşitliğin sağlanması doğrultusunda, çevre sorunlarından en fazla ölçüde etkilenen ve sorunları çözme yeterliliği düşük olan yoksul kesimlerin içinde bulunduğu durumun iyileştirilmesi, bireylerin yaşam kalitelerinin artırılması ve uzun dönemli istihdam olanaklarının yaratılması
- Arazi kullanım ve imar planlamasında stratejik çevre etki değerlendirilmesinin gerekliliği, kentsel gelişim sürecinde mobilitayı azaltıcı yönde bir işlevler karışımı oluşturulmasının gerekliliği
- Bisiklet, toplu taşıma ve yürüme gibi ulaşım seçeneklerine öncelik verilmesi, erişilebilirlik olanaklarının artırılması yoluyla ulaşım ihtiyacının azaltılması
- Küresel ısınmanın önlenmesinde sorumluluk üstlenilmesi ve yenilenebilir enerji kaynaklarının bunun için tek sürdürülebilir seçenek olduğunun farkına varılması
- Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, iyi yönetim kavramının gerekliliği
- Anahtar aktör olarak vatandaşların ve toplumun etkin katılımının sağlanması
- Sürdürülebilirlik için kentsel yönetim araçlarının oluşturulması

Genel olarak AB'nin sürdürülebilirlik konusundaki yaklaşımı, bu alanda uyguladığı politikalar ve Aalborg Şartı'ndaki taahhütler incelendiğinde, ilkesel olarak sürdürülebilir kent kavramının içeriğinin geliştirilmesi ve uygulama yöntemlerinin belirlenmesinde önemli etkileri olduğu görülmektedir.

1.1.3.3. Avrupa Konseyi

Sürdürülebilir kent kavramının gelişiminin incelenmesi bağlamında üzerinde durulması gereken önemli belgelerden biri de 1992 tarihinde Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen Avrupa Kentsel Şartı'dır. Diğer uluslararası metinlerden farklı olarak yerel yönetimler tarafından imzalanan Avrupa Kentsel Şartı, 20 maddeden oluşan Avrupa Kentli Haklar Bildirgesi ve 13 maddelik bir şart metnini içermektedir (<https://wcd.coe.int>, 04.04.2016).

Avrupa Kentli Haklar Bildirgesi incelendiğinde, içerdiği haklar bakımından kentsel gelişmenin sağlanmasında önemli bir role sahip olduğu görülmektedir. Gerçekleşmesi bireylerin dayanışması ve eşit sorumluluk üstlenmesine bağlı olan bu haklar; güvenlik, kirletilmemiş ve sağlıklı bir çevre, istihdam, konut, dolaşım, sağlık, spor ve dinlenme, kültür, kültürler arası kaynaşma, kaliteli bir mimari ve fiziksel çevre, işlevlerin uyumu katılım, ekonomik kalkınma, sürdürülebilir kalkınma, mal ve hizmetler, doğal zenginlikler ve kaynaklar, kişisel bütünlük, belediyeler arası işbirliği, finansal yapı ve mekanizmalar ve eşitlik olarak sıralanmıştır (Güler, 2011: 61, 62).

Kentin fiziksel yapısından kültürüne, ekonomik gelişimden güvenliğe kadar pek çok alanda uygulanacak olan politikaların ve ilkelerin belirtildiği Avrupa Kentsel Şartı 13 ana başlık altında sıralanan 68 ilkeden oluşmaktadır (Bkz. Ek-2). Sürdürülebilirliğin kentsel alanda tüm boyutlarıyla uygulanabilmesi için önemli olan 13 ana başlık: Ulaşım ve dolaşım, kentlerde çevre ve doğa, kentlerin fiziki yapıları, tarihi kentsel yapı mirası, konut, kent güvenliği ve suçların önlenmesi, kentlerdeki dezavantajlı gruplar, kentsel alanlarda spor ve serbest zaman aktiviteleri, kültürel faaliyetler, kültürlerarası kaynaşma, kentlerde sağlık, halk katılımı, kent yönetimi ve kent planlaması, kentlerde ekonomik gelişme şeklinde sıralanmıştır (<http://eski.yerelnet.org.tr/>, 04.04.2016, <https://wcd.coe.int/>, 04.04.2016).

Sürdürülebilir kent kavramı çerçevesinde, gelecek nesillerin kent üzerinde sahip olduğu hakların korunması bilinciyle oluşturulan çevresel, ekonomik ve sosyal alana ilişkin politikalar, kentlerin geleceğe sağlıklı bir biçimde taşınması açısından önem taşımaktadır. Genel olarak, tarihsel süreç içerisinde gelişimini incelediğimiz sürdürülebilir kent kavramı, küreselleşme ve modernizmin kentlerde ciddi boyutlara ulaştırdığı çevresel sorunlarının çözümü, yaşam kalitesinin artırılması ve sürdürülebilir bir yaşam ortamının sağlanması gibi hedefleri içermektedir. Sürdürülebilir bir kent modeli olarak adlandırılan Cittaslow, sürdürülebilir gelişme politikasının küçük kentler ve kasabalar ölçeğinde ekolojik niteliklerin değerlendirilmesi ve yerel halkın yaşam kalitesinin artırılması amacını güden farklı bir kalkınma alternatifi olarak ortaya çıkmıştır (Farhadi Andarabi, 2012: 17). Cittaslow'un kökleri, küreselleşmenin baskıladığı benzer tüketim kalıpları ve yemek yeme alışkanlıklarının yerel değerler, yemek kültürleri ve yerel lezzetler üzerinde yarattığı yok edici etkiye karşı bir direnişi simgeleyen Slow Food (Yavaş Yemek) Hareketi'ne uzanmaktadır. Küreselleşmenin yarattığı, giderek birbirine benzeyen ve özgün kimliklerini kaybetmeye yüz tutmuş olan kentlerin; yerel kimliklerini, özgün değerlerini ve geleneksel yaşam biçimlerini korumayı amaç edinen Cittaslow, çevresel değerleri merkeze alan bakış açısıyla oluşturduğu kentsel politikalarla; çevresel, ekonomik ve sosyal alanların tümünü kapsayan bir sürdürülebilir yaklaşım temelinde, yaşam kalitesinin yüksek olduğu kentler yaratmayı hedeflemektedir.

1.2. CITTASLOW HAREKETİ'NİN DOĞUŞU VE GELİŞİMİ

1.2.1. Slow Food (Yavaş Yemek) Hareketi

“İçinde bulunduğumuz yüzyıl dinamiklerin ve ivmelenmenin etkisiyle, sanayi medeniyetinin yanlış şekilde yorumlanmasından doğmuştur. İnsan kendisini yorulmaktan kurtaracak olan makineleri icat etmekte ve bu makineleri bir yaşam stili olarak görmektedir. Bu yaklaşımdan bir çeşit kendine dönük yamyamlık türemiş, homo sapiens kendini yemeye, sindirmeye ve yok etmeye yönelmiştir.” (Petrini ve Padovani, 2012: 111).

Küreselleşme ve hız kavramlarının şekillendirdiği tüketime odaklı yaşam biçimi, insanları kendi doğasından uzaklaştırmaktadır. Hızlı yaşamın etkisi altına aldığı alanlardan biri de beslenme alışkanlıkları olmuştur. Küreselleşmeyle birlikte

zincir halinde dünyanın her yerine yayılan fast foodlar hızın ve tüketim kültürünün sembollerinden biri haline gelmiştir. Slow Food, “hız” ın yerine “yavaş” kavramını, küresel değerlerin baskınlığına karşı çeşitliliğin, yerel ve özgün değerlerin önemini vurgulayan bir hareket olarak İtalya’da ortaya çıkmıştır.

1986 yılında Roma’daki ünlü İspanyol Merdivenleri’nde yapılan Mc Donalds açılışının, Carlo Petrini önderliğindeki bir grup tarafından tabaklarca makarna fırlatılarak protesto edilmesi Slow Food Hareketi’nin başlangıç noktasını oluşturmaktadır (Şahinkaya, 2011). Bu eylem sadece *fast fooda* karşı gerçekleştirilmiş bir tepki olmaktan öte küreselleşmeyle birlikte dünyanın her yerinde beslenme alışkanlıklarının tek tipleşmesine, yemek kültürünün ve yerel lezzetlerin yok olmasına, gıda üretiminin endüstrileşmesiyle birlikte kalitenin azalmasına karşı duran hareketin dışavurumudur.

Slow Food Hareketi’nin öncüsü Carlo Petrini, İtalyan bir gazeteci ve aynı zamanda yemek yazarıdır. Sadece doymanın değil, lezzet almanın da bir insan hakkı olduğunu savunan Petrini, hareketin yayılmasında önemli rol üstlenmiştir. Başka bir yeme, beslenme ve hayattan zevk alma şeklinin mümkün olduğu fikriyle yola çıkan hareket, 1989 yılında Paris’te uluslararası bir boyut kazanmıştır. İtalya, İsveç, İsviçre, Avusturya, Hollanda, Fransa, Almanya, Danimarka, Macaristan, Venezuela, İspanya, Brezilya, Arjantin, Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya temsilcileri tarafından imzalanan ve sekiz dile çevrilen Slow Food Manifestosu şu şekildedir (Petrini ve Padovani, 2012: 119, 120):

“İçinde bulunduğumuz yüzyıl sanayi medeniyetinin etkisi altında doğdu ve gelişti; önce makineyi buldu, şimdi ise bunu kendi yaşam modeli haline getirdi.

Hız bizim prangamız haline geldi. Hepimiz aynı hastalıktan mustaribiz: Alışkanlıklarımızı değiştiren, bizi evimize kadar takip eden, bizi fast food ile beslenmeye mahkum bırakan fast life’ın.

Fakat insanoğlu kendi bilgeliğini geri kazanmalı ve kendisini yok olmakta olan bir tür haline getirecek hızın etkilerinden kurtulmalıdır.

Fast life’in küresel deliliğine karşı insanoğlu dingin maddesel hazları savunmayı seçmelidir.

Verimliliği çılgınlıkla bir tutanlara karşı, uzun ve yavaş bir zevkin yaşanmasıyla temin edilen ve uygun miktarda duygudan oluşan bir aşı öneriyoruz.

Bu işe Slow Food ile daha sofradan başlıyor ve fast food’ un standartlığına karşı yerel mutfakların zenginliğini ve aromasını tekrar keşfediyoruz.

Eğer fast life verimlilik adına hayatımızı değiştirmekte ve çevreyi tehdit etmekte ise, Slow Food bu gidişata dur diyecek öncü kuvvettir.

Kalkınmanın kaynağı olacak gerçek kültür ancak buradan, yani lezzetin fakirleştirilmesiyle değil geliştirilmesiyle, bütün dünyanın bilgisini, tarihini ve projelerini birbiriyle paylaşmasıyla ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla Slow Food daha iyi bir geleceği garanti altına alır.

Sembolü salyangoz olan Slow Food' un uluslar arası "yavaş" bir hareket dönüşmesi için pek çok kalifiye destekçiye ihtiyacı vardır."

Günümüzde yüz altmıştan fazla ülkede milyonlarca destekçisi bulunan Slow Food Hareketi "iyi temiz ve adil gıda" ilkesiyle yola çıkmış ve herkesin bu şekilde üretilen gıdalara erişim hakkı olduğunu savunmuştur. İyi; gıdanın kaliteli, lezzetli ve sağlıklı olması anlamına gelmektedir. Temiz; çevreye zarar vermeyen üretim şekillerinin kullanılmasıdır. Son olarak gıdanın adil olması ilkesi ise; tüketicilerin gıdaya erişim haklarını korurken aynı zamanda üreticilerin de emeğinin karşılığını almasına vurgu yapmaktadır (<http://www.slowfood.com>, 08.04.2016). Genel olarak, Slow Food Hareketi'nin hedefleri sıralanacak olursa (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 117; Yurtseven, 2007: 3):

- Gıdanın üretimi ve tüketimi arasında bir dengenin sağlanması,
- Kaybolmaya yüz tutmuş olan yerel kültürlerin geri kazanılarak kültürel çeşitliliğin korunması,
- Yerel üretimin desteklenmesi ve sağlıklı beslenmenin öneminin kavranması,
- Yerel ürünlerin ve geleneksel üretim biçimlerinin sürdürülebilirliği,
- Yerel pişirme ve yemek yeme geleneklerinin sürdürülebilirliği,
- Yavaşlayarak hayattan alınan zevkin artırılması ve eğlenmek,
- Hareketin vermek istediği mesajın yayılmasıdır.

Başlangıç noktası yerel yemek kültürlerini küreselleşmenin yok edici etkisinden kurtarmak olan Slow Food Hareketi, tat alma eğitimlerinin verilmesinin yanı sıra tarımsal sürdürülebilirliğin ve biyoçeşitliliğin korunması için de mücadele etmektedir. Hareketin tarımla ve gıdaların üretim biçimiyle olan bağıntı Hintli çevreci ve küreselleşme karşıtı yazar Vandana Shiva'nın sözleriyle tekrarlayacak olursak: "Lezzeti yüceltmenin Carlo'yu biyoçeşitliliğe ve küçük ölçekli üreticilere; biyoçeşitliliğin ve sürdürülebilir tarımın korunmasının ben kaliteye ve lezzeti

yüceltmeye yönlendirmesi kaçınılmazdı” (Petrini ve Padovani, 2012: 9). Slow Food, tüketicilerin dikkatini sağlık, etik ve çevresel değerler üzerinde toplayarak onların endüstriyel tarıma karşı tepki göstermesini ve tarımsal dönüşüm süreçlerindeki doğallık taleplerinin artmasını sağlamaktadır (Yurtseven, 2007: 14,15).

Slow Food felsefesinin, tarımın korunması ve çevresel sürdürülebilirliğin sağlanmasından, tüketicinin erişim hakkı ve üreticinin emeğinin korunmasına kadar geniş bir alanı kapsadığı görülmektedir. Bu felsefenin uygulamalara yansımaları için çeşitli projeler geliştirilmiştir. Slow Food Hareketi'nin amaçlarını daha iyi anlamak adına bu projelere kısaca değinilmesi uygun olacaktır.

Terra Madre (Toprak Ana): Slow Food tarafından 2004 yılında başlatılan bu proje “üretim tarımsal, yemek ise gastronomik bir süreçtir” felsefesinden beslenmektedir. Küçük ölçekli gıda üreticilerinin sesini duyurmak, iş şartlarını iyileştirmek gibi amaçlarla bilgi alışverişinin sağlanması için küresel ölçekte bir ağ kurulması hedefiyle ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda gıda üretiminin gerçekleşeceği verimli toprakların ve bu toprakları işleyecek olan emekçilerin desteklenmesi için faaliyetler gerçekleştirilmektedir (Doğutürk, 2010; 22,23).

Ark of Taste ve Presidia: Ark of Taste, biyoçeşitliliğin savunulması ilkesinden hareket ederek küçük ölçekli gıda ürünlerinin keşfedilmesi kataloglanması ve korunması için geliştirilmiştir (Yurtseven ve diğerleri, 2010: 26). Presidia ise keşfedilen ürünlerin doğrudan pazarlanmasını ve tanıtımını sağlayarak dünya gıda üretimine katkıda bulunmaktadır (Doğutürk, 2010: 23). Nuh'un Gemisi'ne benzetilen Ark of Taste ve Presidia oluşumları ekonomik ve kültürel bir mücadelenin simgeleridir. Slow Food'un amacı, küresel ticaret kurallarının ve çevresel değerlerin hızla bozulduğu tehlikeli bir ortamda kalan yerel ürünleri bu sembolik gemiye yüklemektir. Lezzet gemisinin işlevi yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan geleneksel üretim yöntemleriyle elde edilen ve ticari potansiyeli olan gerçek tadları keşfetmek ve korumaktır (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 43).

Earth Markets (Yeryüzü Pazarı): Üreticilerin doğrudan tüketiciye ulaşmasını sağlayan pazarların kurulmasına yönelik projedir. Pazarlarda katı olmamakla birlikte sadece yerel üreticilerin yer alması ve yerel kültüre ait kendileri tarafından üretilen

ürünlerin satılması gibi düzenlemeler mevcuttur. Daha çok küçük üreticilere yönelik olan bu projeye üreticinin emeğinin karşılığını alması sağlanırken tüketicinin de üretimde payı olduğu kabulünden hareketle korunması hedeflenmektedir (Doğutürk, 2010: 25).

Günümüzde uluslararası alanda başarı elde eden Slow Food, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü tarafından tanınan bir hareket olarak yoluna devam etmektedir. “Yavaş” felsefesinden ilham alarak başlayan bu akımın hayatın değişik alanlarında uygulanabilir olduğu keşfedilmiştir. Bu bağlamda hem bir hareket hem de ağ olan Cittaslow, Slow Food’a kardeş bir örgütlenme olarak ortaya çıkmıştır (Çiner, 2011: 4).

1.2.2. Cittaslow Hareketi’nin Doğuşu

İtalya’da bulunan Greve in Chianti kentinin belediye başkanı Paolo Saturnini, Slow Food Hareketi’ni bir yaşam tarzına dönüştürerek, tüm kente aktaracak bir biçimde geliştirmeyi önermiştir. Saturnini, kısa sürede Orvieto, Positano ve Bra’nın belediye başkanlarını da bu girişime dahil etmeyi başarmış ve Cittaslow 1999 yılında dört İtalyan kentinin yerel düzeyde başlattıkları bir hareket olarak ortaya çıkmıştır. Uluslararası Cittaslow Birliği’nin resmi olarak kuruluşu, 20 Temmuz 2000 tarihinde Roma’da dört kurucu kent “Cittaslow Sözleşmesi’ni” imzalamasıyla gerçekleşmiştir (Petrini ve Padovani, 2012: 155, 156). Böylece, Slow Food, kendinden, felsefe kardeşi olan Cittaslow’u hem bir birlik hem de hareket olarak doğurmuştur.

Saturnini’nin sözleri ile hareketin çıkış noktasını açıklayacak olursak: “Amerikan şehir modeli şehirlerimizi adeta istila etti ve İtalyan şehirleri tek tip bir görünüme büründü. Biz böyle bir küreselleşmenin önüne geçmek istedik.” (Aktaran: Keskin, 2010) Bu bağlamda aynı ideali paylaşan kentlerin gönüllü katılımıyla uluslararası bir kentler birliğine dönüşen Cittaslow “yaşam kalitesine önem verilen/yaşamın kolay olduğu kentlerin uluslararası ağı (Rete Internazionale delle città del buon vivere)” olarak tanımlanmaktadır (<http://www.cittaslow.org>, 09.04.2016).

Kanadalı gazeteci Carl Honore, “Yavaşlığa Övgü” kitabında, dört kurucu kentten biri olan Bra’ya gerçekleştirdiği ziyarete ilişkin gözlemlerini aktardığı bölümde Cittaslow’u tanımlarken şu cümleyi kullanmaktadır: “...Bu şehirler Petrini’nin prensiplerine göre düzenlenmiş: kardan önce keyif, şirketten önce insan, hızdan önce yavaşlık geliyor.” (Petrini ve Padovani, 2012: 156). Cittaslow’un temel felsefesini biçimlendiren yavaşlık vurgusu, her şeyi durdurup zamanının geri alınması değil, modern ile geleneksel arasında bir dengenin kurulması ile ilgilidir (Honore, 2008: 89, 90). Hareketin, yavaşlık ile olan bağına, logo olarak, modern ve tarihi binalardan oluşan bir taç taşıyan turuncu renkli salyangozun seçilmesiyle de vurgu yapılmaktadır. Salyangoz, yavaşlığı ve insanlığın bugün için ulaştığı doğa bilgisinin değerini temsil etmektedir (Yurtseven ve diğerleri, 2010: 24).

Günümüzde 30 ülkede 213 üyeye sahip olan Cittaslow Hareketi’nin amacı, kentlerdeki yaşam kalitesini yükseltmek, küreselleşmenin etkisiyle yok olmaya yüz tutmuş olan yerel değerleri canlandırmak ve sürdürülebilirlik çerçevesinde kentlerin gelişimini sağlamaktır (www.cittaslow.org, 09.04.2016). Yerel sürdürülebilirlik ve kentlerin özgün değerlerini çevreci prensiplerle ön plana çıkaran Cittaslow Hareketi kapitalist küreselleşmeye karşı önemli bir alternatif sunmaktadır (Pink, 2009: 455). Kentsel yönetim perspektifiyle uygulamaları inceleyen Mayer ve Knox (2006), Cittaslow’un ekonomik gelişmenin hedefleri, çevrenin korunması ve sosyal eşitlik arasındaki dayanışmanın sağlanmasında önemli bir kentsel gelişim modeli olduğunu vurgulamaktadırlar.

Birliğin altyapısını oluşturan Uluslararası Cittaslow Tüzüğü incelendiğinde, 29 başlangıç maddesiyle birlikte tüzük, üyeliğe ilişkin düzenlemeler, mükemmeliyet koşulları (sertifikasyon), logo ve resmi değerlendirme kartlarını içeren 5 ek belgeden oluştuğu görülmektedir. Resmi dilleri İtalyanca ve İngilizce olan birliğin ulusal ve uluslararası merkezi Orvieto’dur. Kar amacı gütmeyen Cittaslow’un logosu ve adı tescilli olup kullanım hakları birliğe aittir. Ayrıca Cittaslow adının diğer dillere çevrilemeyeceği belirtilmiştir. Tüzükte fonların yönetiminden üyelerin yetkilerine, katılım şartlarına ve organların yapısına kadar pek çok konu hakkında ayrıntılı bilgili

verilmiştir (<http://www.cittaslow.org>, 09.04.2016). Birliğe üye olmak isteyen kentler Cittaslow Tüzüğü'nü imzalamak ve belirtilen ölçütleri sağlamak zorundadır.

Cittaslow Hareketi'nin gelişimi incelendiğinde özü ve prensipleriyle uyumlu olarak özellikle küçük kentler ve kasabalarda uygulandığı görülmektedir. Tüzükte de belirtildiği üzere birlik organlarının gerekçeli kararıyla aksi bir hüküm verilmedikçe nüfusu 50.000'i aşmayan kentler başvurabilmektedir. Radstrom (2011: 101), Cittaslow'un amaçladığı hedeflerin daha büyük kentlerde de başarıya ulaşabileceğini ancak küçük kentlerde uygulanmasının daha verimli olacağını belirtmektedir.

1.2.3. Cittaslow Üyelik Süreci ve Ölçütler

Uluslararası bir ağ niteliği taşıyan Cittaslow Birliği'ne katılım için belirleyici olan nüfus sınırlamasının yanı sıra, gerçekleştirilmesi gereken bir dizi ölçüt belirlenmiştir (Yurtseven ve diğerleri, 2010: 41).

1999 yılında birlik tarafından belirlenen ölçütler, hareketin sadece İtalya ve Avrupa değil tüm dünyada yayılması sonucu, evrensel bir niteliğin kazandırılması amacıyla revize edilmiştir. Oluşturulan yeni ölçüt ve değerlendirme sisteminin, bir yıllık deneme süresine tabi tutulacağı belirtilmiştir. Birlik tarafından kabul edilen ölçütler: Çevre politikaları, doğal ve tarihi mirasın korunması, yerel değerlerin sürdürülebilirliği ve farkındalık oluşturulması üzerine kuruludur. Bu ölçütler çevre politikaları; altyapı politikaları; kentsel yaşam kalitesi politikaları; tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar; misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar; sosyal uyum ve ortaklıklar olmak üzere yedi ana başlık altında toplanmıştır (<http://cittaslowturkiye.org/>, 09.04.2016).

Bir kentin Cittaslow olabilmesi için, yavaşlık felsefesinin kent sakinleri ve yöneticileri tarafından benimsenmiş olması gerekmektedir. Farkındalık oluşturulması birliğin öngördüğü ana ölçütlerden biridir ve bu konuya verilen önemi göstermektedir. Cittaslow olmak isteyen kentler, öncelikle bir ön değerlendirme yaparak belirtilen ölçütlerin en az yüzde ellisini yerine getirip getiremediklerini ölçmek durumundadırlar. Bu değerlendirme yapıldıktan sonraki aşama ise

uluslararası birliğin ülke temsilciliğine başvuru mektubunun gönderilmesidir. Kentin başvurusunun incelenmesi sonucunda ülke temsilciliği onay verirse adaylık için Uluslararası Cittaslow Birliğe'ne başvuru iletilir. Eğer aday kent belirtilen ölçütleri yerine getirir ve karşılayacağına dair gerçekçi projeler sunmayı başarırsa Cittaslow olmaya hak kazanır (Yalçın ve Yalçın, 2013: 38).

Birlik tarafından, aday kentin gerçekleştirmesi gereken zorunlu ölçütlerin yanında, perspektif olarak adlandırılan ve gerçekleştirilmesi halinde yer aldığı başlıkta %15 puan artışı sağlayan ölçütlere de yer verilmiştir. Zorunlu ölçütlerin belirtildiği maddeler bir asteriks (*) ile gösterilirken, gelecekte gerçekleştirilmesi beklenen perspektif ölçütler ise iki asteriks (**) ile gösterilmektedir. Cittaslow ölçütleri daha önce de belirtildiği üzere yedi ana başlıkta aşağıdaki şekilde sıralanmıştır (<http://cittaslowturkiye.org/>, 09.04.2016):

Çevre Politikaları

Çevrenin korunmasına yönelik ölçütlerin yer aldığı ilk başlığın çevre temasını ele alması şaşırtıcı değildir. Radstrom (2011: 96)'un da belirttiği gibi bir kentin yaşam kalitesinin yüksekliği ancak içinde bulunduğu çevrenin kalitesi ve sürdürülebilirliği ile sağlanabilecektir. Çevreyle ilgili önlem ve önerilerin sunulduğu ölçütler şu şekildedir:

1. Hava temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi*
2. Su temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi*
3. Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması
4. Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması*
5. Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi
6. Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması*
7. Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu
8. Kamunun yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi
9. Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması

10. Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması*
11. Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi
12. Biyoçeşitliliğin korunması

Altyapı Politikaları

Ulaşım ile ilgili çevreyle uyumlu sistemlerin geliştirilmesini ve sosyal altyapı çalışmalarının toplumun her kesimini kapsayacak bir biçimde yürütülmesini öngören ölçütlerle hedeflenen, kentteki yaşanılabilirliğin artırılmasıdır.

1. Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları
2. Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre (km) üzerinden karşılaştırılması*
3. Metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri
4. Özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlaması*
5. Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması*
6. Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler*
7. Sağlık hizmetlerine onaylanmış ulaşılabilirlik
8. Kent merkezlerinde malların sürdürülebilir dağıtımı
9. Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı *

Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları

Teknoloji kullanımından yeşil alan miktarının artırılmasına, yerel değerlerin korunmasından kentin fiziki yapısının iyileştirilmesine kadar birçok ölçütün yer aldığı bu bölümde amaç, başlıkta da vurgulandığı üzere kentsel yaşam kalitesinin artırılmasıdır.

1. Kentin direnci için planlama**
2. Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması için programlar*
3. Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması**

4. Kentsel yaşanabilirliğin artırılması
5. Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması*
6. Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması*
7. Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması*
8. Kentin internet ağına sahip olması*
9. Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması*
10. Tele çalışmanın geliştirilmesi
11. Kişisel sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki
12. Sosyal altyapıyı desteklemek
13. Kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki*
14. Kent içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkileri ile değerlendirilmesi**
15. Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması*
16. Atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması-doğal/yerel alışveriş merkezlerinin yaratılması*
17. Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı

Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar

Kente özgünlük katan yerel ürünlerin ve üreticilerinin korunması hedeflenmektedir. Hareketin özüne uygun olarak kenti farklı kılan yerel özelliklerin değerlerinin artırılması öngörülmektedir.

1. Agroekolojinin geliştirilmesi**
2. El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkar ürünlerinin korunması*
3. Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin artırılması*
4. Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini artırarak kırsal bölgelerin değerini artırmak*
5. Kamuya ait restoranlarda (okul kantinleri, aş evleri vb.) yerel mümkünse organik ürünlerin kullanılması*
6. Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi*

7. Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin artırılması*
8. Otel kapasitelerinin artırılması*
9. Tarımda genetiği değiştirilmiş organizmalar (GDO)'ın kullanımının yasaklanması
10. Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı
- 11.

Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar

Cittaslow Hareketi'nin, kent yönetimi tarafından alınan kararlarla yönetilen bir süreç olmaktan öte kent sakinlerinin de hareketin özünü kavraması önemsenmektedir. Bu bağlamda farkındalık oluşması için gerekli eğitimlerin ve planların yapılması önerilmektedir.

1. İyi karşılama*
2. Esnafın ve operatörlerin farkındalıklarını artırmak*
3. Yavaş güzergahların mevcut olması
4. Önemli yönetsel kararlara tabandan tavana katılım sürecini sağlayacak aktif tekniklerin benimsenmesi*
5. Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların Cittaslow temaları hakkında sürekli eğitim görmesi**
6. Sağlık eğitimleri
7. Yöre halkına Cittaslow'un anlamı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek*
8. Cittaslow üzerine yerel yönetim ile çalışan derneklerin aktif varlığı
9. Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi*
10. Cittaslow logosunun internet sayfasında ve antetli kağıt üzerinde kullanımı*

Sosyal Uyum

Cittaslow, bir arada yaşama kültürünü de önemsemektedir. Bir kentin sakin olabilmesi, o kentte yaşayanların birbirine açık olması, ötekileştirilmeden var

olmaları ile gerçekleşir. Bu nedenle kentte yaşayan farklı kesimlerin kaynaşması için yapılması gereken çalışmalar bu başlık altında toplanmıştır. Çeşitli nedenlerle toplumsal hayatın dışında kalan kesimlerin kent yaşamına uyum sağlamaları hedeflenmektedir.

1. Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar
2. Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması
3. Engelli kişilerin entegrasyonu
4. Çocuk bakımının desteklenmesi
5. Genç neslin istihdam durumu
6. Yoksulluk
7. Toplumsal ortaklıklar/sivil toplum kuruluşlarının mevcudiyeti
8. Farklı kültürlerin entegrasyonu
9. Politikaya katılım
10. Belediyenin kamu konut yatırımı
11. Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü alanların ve gençlik merkezinin mevcudiyeti

Ortaklıklar

Çalışmanın başında da belirtildiği üzere, Cittaslow, Yavaş Yemek Hareketi'nden doğmuş ve onunla birbirlerini bütünleyen ayrılmaz hareketlere dönüşmüştür. Bu dönüşümün kaçınılmaz sonucu olarak da ortaklıklar başlığı altında Cittaslow ile aynı felsefeden beslenen Slow Food'un yürüttüğü kampanyaların desteklenmesi ve yayılması için yapılacak çalışmaları kapsamaktadır.

1. Slow Food aktiviteleri ve kampanyaları için destek
2. Doğal ve geleneksel yiyecekleri Slow Food veya diğer kurumları için desteklemek
3. Eşleştirme projelerini desteklemek ve geliştirmekte olan ülkelerin Cittaslow ve Slow Food felsefelerinin yayılmasını da sağlayacak şekilde gelişmeleri için işbirliği yapmak.

1.2.4. Cittaslow Olmak: Sakin, Özgün, Barışçıl İnsanlar Kenti

Bir bütün olarak Yavaşlık Hareketi, hızın hakimiyeti karşısında bireylerin, “anamlı bir şeyler yapmak için” zaman ayırma çabası ya da arzusu olarak görülmektedir (Güven, 2011: 117). Yaşam pratiklerini kökten bir anlayışla değişikliğe uğratan bu felsefenin kentsel ölçekte uygulanması, insanlara her alanda hızlı olmayı ve tek tipleşmeyi baskılayan anlayışın reddedildiği bir kent ortamı sunmaktadır.

Cittaslow’un dört kurucu kentinden biri olan Bra’nın belediye başkan yardımcısı Bruna Sibille, kenti yönetmenin en iyi yolunun yavaşlık felsefesi olduğunu savunmaktadır. Cittaslow ölçütlerinin birleşince toplamlarından daha fazla yarar sağlayacaklarını ve insanların kent yaşamı hakkındaki düşüncelerinde bir devrime yol açacaklarını öne süren Sibille, Cittaslow anlayışının insanlara her şeyi hızlı yapmaya yönelik baskılara direnmelerini sağlayacak yeni bir çevre yarattığının altını çizmektedir (Honore, 2008: 88, 89).

Cittaslow Birliğe’ne üye olan Orvieto ve San Vincenzo kentlerinin incelendiği bir çalışmada, bu örnekler üzerinden yapılan değerlendirmeye göre sürdürülebilir gelişmenin sağlanması için önemli bir model olan Cittaslow’un temel başarılarından biri, küreselleşme ve homojenleşmeye karşı alternatif bir paradigma oluşturmasıdır. Bunun yanı sıra; yerel farklılıkların korunması, yerel ekonominin gelişmesi ve yerlerin anlaşılmasına olanak veren Cittaslow Hareketi, kültür ve geleneklerin korunmasına yönelik olarak bir felsefenin geliştirilmesini de beraberinde getirmektedir (Yurtseven ve diğerleri, 2010; 48).

Cittaslow olan bir kent için kalkınma, sanayi ya da hızlı gelişim yolunun benimsenmesiyle değil tam tersine; kültürün, geleneksel yemeklerin, esnafın, tarihin ve kenti diğerlerinden ayrı kılan özelliklerin korunması ve değerlerinin artırılması yoluyla gerçekleşmektedir. Kent yönetiminin Cittaslow’ un sunduğu sürdürülebilir yerel kalkınma yöntemini benimsemesi ve çalışmalarını bu çerçevede yürütmesi kentin gelişimini olumlu yönde etkilemektedir (Para Dergisi, 2012). Turizmde kalitenin artırılmasından yerel ürünlerin tanınırlığının sağlanmasına kadar birçok

alanda yapılması öngörülen çalışmaların yerel ekonomiyi olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Park ve Kim (2014), Cittaslow felsefesinin ve uygulamalarının, turizmin gelişmesinin yerel halkın girişimi ve güçlendirilmesiyle ilişkisi bakımından ne kadar etkili olduğunu Goolwa örneği üzerinden incelemişlerdir. Kent sakinleriyle yapılan görüşmelerde, Cittaslow'a katılımı birlikte yerel girişimlerin ve başarılı etkinliklerin gerçekleştirilmesinin turizmi olumlu yönde etkilediği fikri güçlü bir şekilde desteklenmiştir. Ayrıca, Cittaslow felsefesiyle uyumlu olarak yerel halk tarafından sahiplenilen ve geliştirilen etkinliklerin kente gelen turistlere de yerel halkın rehberliğinde Goolwa'yı daha iyi tanıma olanağı sağladığı belirtilmiştir. Daha önce de belirtildiği üzere önemli olan nokta yapılacak olan çalışmaların, kentin dışarıdan gelecek olan büyük yatırımcılar için bir çekim merkezi haline getirilmesinin aksine, yerel girişimcilerin teşvik edildiği bir eksende gerçekleştirilmesi Cittaslow modelinin amacına ulaşması için önemlidir.

Panait (2011), Hollanda Cittaslow ağının ilk üyesi ve merkezi olan Midden Delfland üzerine yaptığı bir çalışmada kentin üyeliğinin gerçekleştiği 2008 yılından itibaren geçirdiği değişiklikleri incelemiştir. Midden Delfland'ın üye olmadan önce de Cittaslow'un amaçları ve felsefesiyle uyumlu bir kent olduğunu ancak üyeliğin gerçekleşmesinin kentin gelişimini olumlu yönde etkilediğini vurgulamıştır. Sürdürülebilirliğin sağlanması için daha net hedeflerin belirlenmesi ve karar alma sürecinde kent sakinlerinin güçlü bir konuma gelmesi, planlama sürecinin çevreyi ve yaşam kalitesini dikkate alan yeni bir bakış açısıyla gerçekleştirilmesi üyelikle birlikte kentin elde ettiği kazanımlardır.

Yerel bir kalkınma modeli olarak ortaya çıkardığı dinamikler açısından değerlendirildiğinde Cittaslow Hareketi'nin özellikle kadınlara yönelik önemli bir istihdam potansiyeli taşıdığı görülmektedir. Ev pansiyonculuğu, geleneksel lezzetler üzerine mekan işletmeciliği, halıcılık, lokantacılık, el sanatları, konserve, tarhana, reçel, kurutulmuş sebze vb. üretme, organik tarım gibi işlerin çoğu kadınların ev içi rollerinin ya da becerilerinin devamı niteliğinde karşımıza çıktığını belirten Sungur (2013), Cittaslow unvanını kazanan kentlerde yerel girişimlere yapılan vurgunun kadınların bu sürece sağlayacağı katkının önemini bir kat daha artırdığının altını çizmektedir. Kadının ekonomik ve sosyal statüsünün gelişmesi, emeğinin daha

görünür hale gelmesi için hem girişimci hem de karar alıcı olarak söz sahibi olması ve daha aktif roller üstlenmesi gerekmektedir.

1.2.5. Cittaslow'a Yöneltilen Eleştiriler

Yerel farklılıkları korumayı ilke edinen ve çevreyle bütünleşmiş bir yaşam biçimi sunan Cittaslow Hareketi, günümüzde çevre sorunlarının ve küreselleşmenin yok edici tehlikesi altında var olmaya çalışan kentlerin gelişimi için önemli bir seçenek olarak görülmektedir. Ne var ki bir önceki bölümde ele alınan olumlu özelliklerinin ve beraberinde getirdiği kazanımların yanı sıra Cittaslow Hareketi'nin zayıf ve tartışılan yönleri de bulunmaktadır.

Hareketin yavaşlık vurgusunun, yerel halkın algısında geriye gitmek, atalet ve durmak gibi kavramları çağrıştırması olumsuz bir yaklaşımın gelişmesine neden olabilmektedir. İspanya'daki Cittaslow'lardan biri olan Begur'da birçok kişinin Cittaslow'u ölü kentlerle karıştırdığı bilinmektedir. Türkiye'de kavramın yavaş yerine sakin kent olarak adlandırılmasının da yetersiz kaldığı ve bu durumun gelecek süreçte de devam edebileceği vurgulanmaktadır (Donat ve Savaş Yavuzçehre, 2016: 1486).

Başka bir eleştiri ise, kent için marka bilinirliği sağlayan Cittaslow'un tanınırlığın ve dolayısıyla kente olan insan talebinin de artması yönünde bir etkiye sahip olmasıdır. Özellikle kentte ikinci konut edinen zengin nüfusun artışı, kaynakların daha fazla kişi tarafından kullanılır hale gelmesi ve bu artış sonucunda yaşanacak olan pahalılaştırmanın yerel halkın aitlik hissini zedeleyebileceği ve öz değerlerin korunmasını engelleyebileceği ileri sürülmektedir (Acuner, 2015: 62). Ayrıca artan pahalılaştırma, ürün ve hizmetlerin varlıklı sınıfların yaşam tarzına göre sunulmasının kent üzerinde yaratacağı bir başka risk ise soylulaştırmadır. Turizm, kırsal soylulaştırma ve kırsal toplulukların metalaştırmasının arkasında yatan en önemli etkenlerden biri olarak görülmektedir (Nilsson ve diğerleri, 2011). Cittaslow unvanının kazanılmasıyla birlikte kentlerin tanınırlığının artması ve turistik açıdan çekici hale gelmeleriyle ortaya çıkabilecek olan aşırı talebin yarattığı tehlikeler açısından yerel yönetimlerin dikkatli olmaları gerekmektedir.

Gündüz (2012), küresel finans kapitalizminin bir yandan büyük kentleri ulus devletlerin kalkınma politikalarının baş aktörü haline getirirken, diğer yandan farklı ölçeklerdeki pek çok kentsel yerleşime de büyüklerin rekabetinde pozisyon almayı dayattığını ileri sürmektedir. Bu düşünceden hareketle Cittaslow modelinin gelişim seyrini Seferihisar üzerinden incelediği çalışmada, büyük kentlerin karşısına küçük kentlerin dayanışmasını yerleştirmek fikrinden uzaklaşarak, küçük yerleşimler arasındaki rekabetin geliştirilmesi fikrine yaklaşıldığı bulgusuna ulaşmıştır. Gündüz, üyelik sürecin Seferihisar ölçeğindeki aktörlerden önce, İzmir Büyükşehir ölçeğindeki üniversitelerde, kamu ve özel kuruluşlarda, meslek odalarında görev alan, İzmir’le ilgili planlama ve kentsel tasarım süreçlerine yoğun olarak katılmış ve genel olarak kentsel yönetim süreçlerine katkı koymuş kentsel aktörlerle yürütülmesinin, bu modelin oluşmasında etkili olduğunu ileri sürmektedir. Seferihisar’da Cittaslow’un ele alınmış tarzı nedeniyle modelin gelişiminin, kent sakinlerinden çok belediyenin algı yönetimiyle fuarlara, kongrelere, festivallere, ulusal ve uluslararası buluşma etkinliklerine dayalı bir deneyim iktisadi çerçevesinde biçimleneceği düşünülmektedir.

Çiner (2011), "Cittaslow Hareketi ve Türkiye’deki Uygulamaları” başlıklı makalesinde, küreselleşmenin hızlandırdığı metropolleşme olgusu içinde yaşanan ekonomik ve sosyal zorlukların alternatif mekansal arayışları beraberinde getirdiğinin altını çizmektedir. Bu bağlamda, Cittaslow Hareketi’nin ütopyacılar tarafından aldığı ilhamla bir yandan yeni kentleşme akımının etkisiyle, bir yandan da küreselleşme karşıtı hareketlerden esinlenerek, aslında küreselleşmenin kent ölçeğinde geldiği bir başka aşamanın ürünü olduğu ve bu aşamada kurgulanan yeni ölçekte daha fazla malın ve sermayenin dolaşıma açıldığını öne sürmektedir.

Cittaslow Hareketi, ortaya çıkış nedeni itibariyle küreselleşme ve kapitalizm karşıtı bir hareket olarak ele alınmaktadır. Ancak, yerel düzeydeki karar alıcıların Cittaslow modelini, halkın düşünce ve çıkarlarını göz ardı ederek farklı kesimlerin beklentileri doğrultusunda biçimlendirmesi olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Cittaslow, küçük ölçekli kentlere özgün değerlerin korunduğu, çevre ve kalkınma arasındaki dengenin gözetildiği sürdürülebilir bir kalkınma modeli sunmaktadır. Bu

modelin başarıya ulaşabilmesi için bir bütün olarak yerel halkın hareketin merkezinde yer aldığı ve küçük kentlerin rekabetinin aksine dayanışmasının ön planda olduğu bir anlayışın benimsenmesi gerekmektedir. Bu tez kapsamında incelenecek olan Kandıra'nın potansiyelinin oluşturulması için dünya ve Türkiye'deki Cittaslow örneklerinin, hangi özellikleriyle bu unvanı kazandığının incelenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE CITTASLOW ÖRNEKLERİ

2.1. DÜNYADA CITTASLOW ÖRNEKLERİ

Cittaslow Hareketi, ortaya çıktığı 1999 yılından bu yana sadece İtalya ile sınırlı kalmamıştır. Daha önce de belirtildiği üzere dört kurucu kent Greve in Chianti, Orvieto, Positano ve Bra'nın başlattığı akım, İtalya'daki birçok kent tarafından benimsenmiş ve uluslararası alanda yaygınlık kazanmıştır. En son Mart 2016'da güncellenen listeye göre Cittaslow Birliği'nin 30 ülkede 213 tane üyesi bulunmaktadır (www.cittaslow.org/, 09.04.2016).

Tablo 1: Cittaslow Listesi

ÜLKE	ÜYE KENTLER
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ	Sebastapol, Sonoma
ALMANYA	Bad Essen, Bad Schussenried, Berching, Bischofsheim, Blieskastel, Deidesheim, Hersbruck, Lüdinghausen, Meldorf, Nördlingen, Penzlin, Überlingen, Waldkirch, Wirsberg
AVUSTURALYA	Goolwa, Katoomba, Yea
AVUSTURYA	Enns, Hartberg, Horn
BELÇİKA	Chaufontaine, Enghien, Estinnes, Evere, Lens, Silly
ÇİN	Fuli (Fuchuan Yao Autonomous County), Shimenshan (Qufu City)Yanyang (Meizhou city), Yaxi (Gaochun County)
DANİMARKA	Mariagerfjord, Svendborg
FİNLANDİYA	Kristinestad
FRANSA	Blanquefort, Créon, Labastide d'Armagnac, Loix, Mirande, Saint Antonin Noble Val, Segonzac, Valmondois
GÜNEY AFRİKA	Sedgefield
GÜNEY KORE	Cheongsong County (Pacheon-myeon), Damyang County (Changpyeong-myeon), Hadong County (Akyang-myeon), Jecheon City (Susan-myeon & Bakdaljae), Jeonju City (Jeonju Hanok Village), Namyangju City (Joan-myeon), Sangju City (Hamchang-eup, Gonggeom-myeon, Ian-myeon), Shinan County (Jeung-do Island), Wando County (Cheongsando Island), Yeongwol County (Kimsatgat-myeon), Yesan County (Daeheung &Eungbong-myeon)

HOLLANDA	Alphen-Chaam, Bellingwedde, Borger-Odoorn, Echt-Susteren, Heerde, Midden-Delfland, Vals, Vlagtwedde
İNGİLTERE	Aylsham, Berwick upon Tweed, Llangollen, Mold, Perth
İRLANDA	Clanokilty
İSPANYA	Begur, Lekeitio, Mungia, Pals, Rubielos de Mora
İSVEÇ	Falköping
İSVİÇRE	Mendrisio
İTALYA	Abbiategrasso, Acqualagna, Acquapendente, Altomonte Amalfi, Amelia, Anghiari, Asolo, Barga, Bazzano, Borgo Val di Taro, Bra, Brisighella, Bucine, Caiazzo, Capalbio, Casalbeltrame, Castel Campagnano, Castelnovo ne Monti, Castelnuovo Berardenga, Castel San Pietro Terme, Castiglione Olona, Castiglione in Teverina, Cerreto Sannita, Chiavenna, Chiaverano, Cisternino, Citta della Pieve, Citta Sant'Angelo, Civitella in Val di Chiana, Cutigliano, Fontanellato, Francavilla al Mare, Galeata, Giuliano Teatino, Greve in Chianti, Grumes, Guardiagrele, Levanto, Marradi, Massa Marittima, Monte Castello di Vibio, Montefalco, Morimondo, Novellara Orsara di Puglia, Orvieto, Pellegrino Parmense, Penne, Pianella, Pollica, Positano, Pratovecchio – Stia, Preci, Ribera, San Gemini, San Miniato, San Potito Sannitico, Sant'Agata di Puglia, Santarcangelo di Romagna, San Vincenzo, Santa Sofia, Scandiano, Sperlonga, Suvereto, Teglio, Termoli, Tirano, Todi, Tolfa, Torgiano, Trani, Travaco Sicomario, Trevi, Turbigio, Vigarano Mainarda Zibello
İZLANDA	Djupavogshreppur
JAPONYA	Kesennuma
KANADA	Cowichan Bay, Naramata
KOLOMBİYA	Pijao
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ	Lefke, Yeniboğaziçi
MACARİSTAN	Hódmezővásárhely
NORVEÇ	Eidskog, Levanger, Sokndal, Ulvik
POLONYA	Barczewo, Bartoszyce, Biskupiec, Bisztynek, Działdowo, Dobrze Miasto, Goldap, Górowo Iławeckie, Kalety, Lidzbark Warminski, Lubawa, Murowana Goślina, Nidzica, Nowe Miasto Lubawskie Nowy Dwór Gdański, Orneta, Olsztynek, Pasym, Prudnik, Rejowiec Fabryczny, Reszel, Ryn
PORTEKİZ	Lagos, Sao Bras de Alportel, Silves, Tavira, Viana Do Castelo, Vizela
TAYVAN	Dalin, Fonglin, Nanzhuang, Sanyi

TÜRKİYE	Akyaka, Gökçeada, Halfeti, Perşembe, Seferihisar, Şavşat, Taraklı, Vize, Yalvaç, Yenipazar, Uzundere
YENİ ZELANDA	Matakana (Rodney District)

Kaynak: Cittaslow resmi internet sayfasından alınarak tablolaştırılmıştır, www.cittaslow.org, (04.04.2016)

Türkiye'nin de 11 kentle içinde yer aldığı uluslararası birliğin üyeleri Çin'den Yeni Zelanda'ya, Amerika'dan Güney Afrika'ya kadar geniş bir alanda dağılım göstermektedir. Üye ülkelerin birliğe dahil olma nedenleri temel olarak benzer noktalar da birleşse de katılımın gerçekleşmesini sağlayan farklı etkenler de bulunmaktadır.

Keskin'in (2010: 130), Cittaslow Türkiye Koordinatörü Bülent Köstem ile gerçekleştirdiği görüşmede, üye ülkelerin Cittaslow'a bakış tarzlarının aynı olup olmadığı sorusu üzerine Köstem, katılım amaçlarında bazı farklılıkların bulunduğunu belirtmiştir. Belli bir gelişmişlik seviyesine ulaşan şehirler turizmlerini düzenlemek amacıyla katılım sağlarken, bazı şehirler ise kaybetmiş olduğu değerleri geri kazanma beklentisiyle üyelik sürecini başlatmışlardır. Turizm ya da kalkınma amacı olmaksızın sadece çevreye yönelik kaygılarla girişim de bulunan ve kendi halkının daha sağlıklı yaşamasını isteyen şehirlerin de olduğunu belirtmiştir. Fakat üye şehirlerin çoğunun Cittaslow Hareketi'ni yerel kalkınma modeli olarak benimsediklerini vurgulamıştır. Birliğe katılım amaçları farklılık gösterse de Cittaslow felsefesinin benimsenmesi kentlerin özgün değerleri ve yerel kimlikleriyle ön plana çıkmasını sağlamaktadır.

Cittaslow'un dünyadaki gelişimi ve ülkelerin hangi özellik ve ölçütlerle üyeliğe geçtiğini incelemek, bu felsefenin temellerini ve uygulanışını görmek açısından önemlidir. Bu bağlamda farklı kıtalardaki ülke deneyimlerini incelemek uygun olacaktır. Çalışmada da bu amaçla Avrupa'da hareketin başladığı ülke olan İtalya'dan Greve in Chianti, Asya'da (Güney Kore'de) yer alan Cheongsando Adası ve Jeungdo Adası, Avustralya'dan Goolwa, Güney Afrika'dan Sedgfield, Kuzey Amerika'dan (Kanada) Cowichan Bay, Güney Amerika'dan (Kolombiya) Pijao kentleri incelenecektir. Seçilen kentlerin ortak özelliği, buldukları kıtalardaki ilk Cittaslow örnekleri olmalarıdır.

2.1.1. Greve in Chianti- Avrupa

Toskana Bölgesi'nde yer alan Greve in Chianti, Cittaslow Hareketi'nin kurucusu olan dört İtalyan kentinden biridir. Her ne kadar Bra, Positano ve hareketin sekreteryasına ev sahipliği yapan Orvieto kentlerinin girişimiyle kuruluş gerçekleşmiş olsa da bazı kaynaklarda hareketin başladığı kent olması nedeniyle Greve in Chianti, ilk Cittaslow olarak anılmaktadır (Güven, 2011: 116; Sezgin ve Ünüvar, 2011: 131; Özgen, 2012: 135). Ayrıca, kentin o dönemki belediye başkanı Paolo Saturnini, Cittaslow'un oluşum fikrini ortaya atarken öncelikle Greve in Chianti'nin içinde bulunduğu durumu değerlendirerek ve buradan yola çıkarak kısa sürede tüm dünyada yayılacak olan bir akımı başlatmıştır. Bu nedenle, farklı kıtalardaki örneklerin incelenmesi bağlamında, ilk Cittaslow örnekleri olarak kabul gören dört kurucu kent arasından Greve in Chianti seçilmiştir.

Resim 1: Toskana Bölgesi Haritası

Kaynak: https://tr.wikipedia.org/wiki/Toskana#/media/File:Provinces_of_Tuscany_map.png,(04.04.2016)

Saturnini'nin, Toskana Bölgesi'nin kalbi olarak tanımladığı Greve in Chianti, Floransa ve Siena kentlerinin arasında yer almaktadır. Geçmişte, Etrüskler ve Romalıların hakimiyetinde olduğu tahmin edilen kentle ilgili en eski bilgiler 11. yüzyıla dayanmaktadır. Kentin tarihi dokusunu oluşturan değerler: Amerika

Kıtası'na ismini veren İtalyan kaşif Amerigo Vespucci'nin doğduğu ev, 11. yüzyıla ait olan Santa Croce Kilisesi, 13. yüzyılda Lombardlar tarafından inşa edilmiş olan Verrazzano Kalesi ve 14. yüzyıla ait olan bir Fransisken manastırırır (<http://invinoviajas.blogspot.com.tr/06/>, 15.04.2016).

Nüfusu 15.000'i aşmayan Greve in Chianti'nin yerel ekonomisini oluşturan en önemli kaynaklar; dünyaca ünlü şarapları, sızma zeytinyağı ihracatı ve turizmidir. Özellikle şarap üretimi alanında önemli bir yere sahip olan kentte tarımsal ve gastronomik faaliyetler Cittaslow felsefesine uygun olarak başarılı bir şekilde yürütülmektedir. Yıl içinde çeşitli yerel etkinliklerin yürütüldüğü kentte şarap festivali, çiçek festivali ve antik fuarlar turizm açısından önem taşımaktadır (<http://invinoviajas.blogspot.com.tr/06/>, 15.04.2016)

Resim 2: Greve in Chianti

Kaynak: <http://checkin.trivago.it>, (04.04.2016)

Kentin Cittaslow olmadan önceki durumu incelendiğinde, işsizliğin önemli bir sorun olduğu ve bu nedenle insanların kent dışına göç ettikleri görülmektedir. Saturnini o dönemde insanların tarımdan kaçtığını ve toprağa gereken özenin gösterilmediğine vurgu yapmaktadır. Göçün engellenmesi ve kentin gelişmesi için sanayinin kente girmesine izin verilmiş ancak bunun yanlış bir karar olduğu daha sonra fark edilmiştir. Sanayinin geleneksel arazi kullanımı, tarımsal üretim ve kentin yerel manzarası üzerindeki negatif etkileri kalkınmanın ancak farklı bir bakış açısıyla mümkün olabileceğini göstermiştir (Petrini ve Padovani, 2012: 157; Radstrom, 2011:

101). Daha önce de belirtildiği üzere, Greve in Chianti'nin içinde bulunduğu durumdan yola çıkarak Cittaslow Hareketi'nin başlatılması, hem yerel değerlerin önemi konusunda güçlü bir farkındalık yaratmış hem de küreselleşmenin kentler üzerinde yarattığı farklılıkları törpüleyici etkinin kırılmasını sağlamıştır.

2.1.2. Goolwa- Avustralya

Avustralya'nın ilk Cittaslow üyesi olan Goolwa, aynı zamanda hareketin Avrupa Kıtası dışında uygulama alanı bulduğu ilk kenttir. 2007 yılında üyeliği ilan edilen Goolwa, Aborjin hikayeleri ve nehir sandalı tarihiyle dopdolu olan bir liman kentidir (<http://www.cittaslowgoolwa.com.au>, 04.04.2016). Cittaslow'a katılım nedeni yaşam kalitesinin artırılması olarak belirtilen kentin nüfusu 6000 civarındadır (Keskin, 2010: 61).

Resim 3: Goolwa

Kaynak: Hande Akman, 20 Mart 2015, Goolwa Avustralya

Avustralya'nın bir iç liman kenti olma özelliği taşıyan Goolwa'da, demiryollarının iç kısımlara doğru yayılması nehir ticaretini olumsuz etkileyerek kesintiye uğratmış ve bu durum kentin önemini kaybetmesine yol açmıştır. Ancak, kentte zayıflayan nehir ticaretinin yerine yerel ziraat ve balıkçılığın geliştirilmesinin yanı sıra turizm açısından da ilerleme kaydedilmesi, Goolwa'nın bir çekim merkezine dönüşmesine katkı sağlamıştır (Keskin, 2010: 60). Cittaslow felsefesinin ve Goolwa'nın birliğe katılım sürecinin anlatıldığı internet sitesinde, Cittaslow'un geriye doğru adım atmak olmadığı aksine geleceğe bakmakla ilgili olduğu

belirtilmiştir. Cittaslow, kentlerin sahip oluğu gemiŖe vurgu yaparak, onları benzersiz kılan yerel değerlerin öneminin anlaŖılmasını sağlamaktadır. Cittaslow'a katılımın sağlanması Goolwa'da, geliŖmiŖ olan sepet yapımı, tekne boyama gibi geleneksel el sanatlarının; zeytinyağı, peynir ve Ŗarap baŖta olmak üzere yerel lezzetlerin, tarihi miras ve doğal güzelliklerin yanı sıra AhŖap Tekne Gezisi gibi özel etkinliklerin korunmasında ve sürdürülebilir kılınmasında etkili olmuŖtur (<http://www.cittaslowgoolwa.com.au>, 04.04.2016).

2.1.3. Cheongsando ve Jeungdo Adaları- Asya

Güney Kore, Asya Kıtasının ilk Cittaslow yelerinin bulunduğu ülkedir. 2007 yılında, dört kentin üyeliğinin aynı anda gerekleŖmesiyle Cittaslow Ağı'na dahil olmuŖtur. Bu kentler (<http://www.cittaslow.kr>, 07.04.2016) :

- Wando bölgesinde yer alan Cheongsando Adası
- Shinan bölgesinde yer alan Jeungdo Adası
- Damyang bölgesinde yer alan Changpyeong-myeon yerleŖimi
- Jangheung bölgesinde yer alan Yuchi-myeon yerleŖimidir.

alıŖmanın sınırlılığı nedeniyle Asya kıtasındaki ilk Cittaslow örneğinin anlatımı için aynı anda Cittaslow olan dört kent arasından Cheongsando ve Jeungdo Adaları seilmiŖtir.

1 Aralık 2007 tarihinde Cittaslow unvanını alan Cheongsando, çok sayıda ada ve adacıktan oluŖan Wando ilçesine bağlıdır. 19.2 km²'lik bir alanı kaplayan ada, 23 Aralık 1981 tarihinden itibaren Dahoe Marine Ulusal Parkı'nın bir parçasıdır (<http://www.cittaslow.kr>, 07.04.2016). Bu özelliği ile ada yryŖleri için çekici bir hale gelen Cheongsando, Kore Turizm rgt ve Cable News Network (CNN) tarafından mutlaka ziyaret edilmesi gereken turizm alanlarından biri olarak seilmiŖtir. Doğal güzellikleri ile Dahoe Marine Ulusal Parkı'nın da bir bölümünü oluŖturan Cheongsando Adası, mavi okyanusun yeŖil arpa tarlaları ile buluŖtuęu ender bir görselliğe sahiptir. Geleneksel taŖ duvarlarla vrelenen ltik tarlalarında tarım, yüzyıllardır aynı tekniklerle yapılmaktadır. Adanın tarımla birlikte bir diğer

geçim kaynağı da deniz ürünleri ve balıkçılıktır. Güney Kore'nın toplam deniz yosunu üretiminin %80'ini karşılamaktadır. Yine abalone (deniz kulağı, Pasifik Okyanusu'na özgü, inci de üreten bir tür endemik istiridyeye) üretimi ile ülke gereksiniminin %90'ını adadan çıkarılmaktadır ve önemlice bir bölümü ihraç edilmektedir. Yöresel lezzetleri arasında yer alan Wando'ya özgü bir ağaç kavunu türü olan Citron'un, çayı ve özü tüketilmektedir (<http://english.visitkorea.or.kr>, 07.04.2016).

18 köy ve 2.000'in üzerinde bir nüfusa sahip olan Jeungdo Adası, Güney Kore Kültür, Spor ve Turizm Bakanlığı tarafından 100 Kore adası sıralamasında Shinan'ın Hongdo Adası'ndan sonra ikinci en güzel ada olarak belirlenmiştir. Shinan'da 700'den fazlasında yerleşim olmak üzere 1000'in üzerinde ada bulunmaktadır. Jeungdo, her biri tescilli, ayrı melek adları taşıyan "1004 Melek Adası"ndan biridir (<http://www.koreaherald.com>, 07.04.2016).

Jeungdo Adası 37,2 km²'lik alanı, bozulmamış doğası ve temiz sularıyla UNESCO tarafından biyolojik çeşitlilik koruma alanı olarak belirlenmiştir. Ayrıca Kore'nin tuz alanlarının, büyük bir kısmı burada bulunmaktadır. Ülkenin toplam tuz üretiminin %70'ini gerçekleştiren adanın, Cittaslow ortağı olan Taepyeong Tuz Çiftliği tarafından işletilen bir tuz müzesi ve tuz terapisi ile sağaltım sağlanan bir mağarası da bulunmaktadır. 1953 yılında kurulan müzede tuz üretim tesisleri ve tuz bitkilerinden oluşan bahçe faaliyet göstermektedir. Tuz terapisi ile vücut toksinlerden arındırılmakta ve yorgun kasların rahatlatılması sağlanmaktadır. (<http://www.koreaherald.com>, 07.04.2016).

Resim 4: Shinan - Güney Kore Haritası

Kaynak: <http://www.cittaslow.org/map.php?lng=2>, (07.04.2016)

Adada, Shinan Pirinci denilen özel bir türü üreten çeltik tarlaları ile kaplı alanlar dışında, Kore Armudu ile Türkiye’de Ege bölgesinde yetişen Deniz Börülcesi adıyla bilinen, Güney Kore’de Hamcho adı verilen; deniz tuzu, kalsiyum, magnezyum, fosfor ve eser tuzlar tüketerek büyüyen endemik bir bitki türü de bulunmaktadır. Bu bitkiden üretilen sos ve tuz, adanın yöresel tadları arasındadır. Deniz kulağı, yöresel karides, kaya balığı, papağan balığı da adanın deniz ürünleri arasında yer almaktadır (<http://eng.shinan.go.kr>, 07.04.2016).

2.1.4. Cowichan Bay- Kuzey Amerika

2009 yılında, üyeliğinin kabul edilmesiyle Kuzey Amerika’nın ilk Cittaslow’u olan Cowichan Bay, Vancouver Adası’nın güneydoğusunda bulunmaktadır. Kentin adı burada yaşayan yerli halkların dilinde “arkası güneşle ısınan yer (back warmed by the sun)” anlamına gelen Quw’utsun sözcüğünden oluşmuş, daha sonra Cowichan halini almıştır. Ortalama olarak 2000 saati aşan yıllık güneşlenme süresine sahip olan Cowichan Vadisi’nde, Kanada genelinin aksine ılıman bir iklim hakimdir (<http://www.vancouverislandaccommodations.com/>, 09.04.2016). 3900 civarında Cowichan yerlisinin yaşadığı (<http://quwutsuntribesrobinbree.weebly.com>, 09.04.2016) vadi içinde yer alan Cowichan Bay’de toplam nüfus, 2005 verilerine göre 3878 kişidir ve bunun 1898’ini yerli Cowichan halkı oluşturmaktadır

(<http://www.cowichantribes.com>, 09.04.2016). Kent; yürüyüş yolları, ekolojik koruma alanları, balıkçılığı ve güzel manzaralarıyla bilinmektedir. Ayrıca yerel ürünleri, iyi gıda nitelikleri, geleneksel zanaatların zenginliği, kültürlerin çeşitliliği ve bu çeşitliliğin yarattığı topluluk ruhu, yerleşimin 4500 yıl geriye götürülebilen tarihsel kültürünün ve yaşamının geleneksel özellikleridir (<http://www.cittaslowcowichan.org>, 09.04.2016).

Uluslararası Cittaslow Ağı'nın resmi internet sitesinde, üyeliklerine ilişkin olarak: "Bu unvan bizi "Cittaslow" yapmıyor. Burada, Cowichan Bay ve elbetteki Cowichan Vadisi boyunca hayat zaten birçok Cittaslow ideallerini yansıtmaktadır. Ama bu unvanı almak, doğru yönde yürümeye devam etmek istediğimizin beyanıdır" diye belirten Cowichan Bay, geleneksel özelliklerini korumadaki ve yaşatmadaki kararlılığını da göstermiş olmaktadır (<http://www.cittaslowcowichan.org>, 09.04.2016).

Resim 5: Cittaslow Cowichan Bay

Kaynak: <http://www.cittaslowcowichan.org/galleries/2013-2015/>, (09.04.2016)

İklimsel avantajı ve vadi yapısı ile üzüm yetiştirilmesi için son derece uygun bir ortamı bulunan Cowichan Bay'ın önemli lezzetlerinden biri de şaraplarıdır. Her yıl düzenledikleri Şarap ve Mutfak Festivali ile bu değerlerinin tanıtımını da yapmaktadırlar. Kentte düzenlenen diğer yıllık etkinlikler arasında Tekne Festivali,

Noktalı Karides Festivali, Gelgit Günü, Noel Yelken Geçişi sayılabilir (<http://www.cittaslowcowichan.org>, 09.04.2016).

Cowichan'ın belki de dünya çapında adının duyulmasını sağlayan özelliği ise patenti resmi olarak alınmış olan, yerli halkın geleneksel motiflerini içeren, Cowichan örgüsüdür. Kışlık kazaklarda sıkça rastlanan bu motifler bugün, Cowichan örgüsü adı ile Türkiye'de yaygın olarak bilinmese de, tüm dünyaya yayılmıştır (<http://ounodesign.com>, 09.04.2016).

Resim 6: Cowichan Yerlisi

Resim 7: Kanada'da 2010 Kış Olimpiyatları

Kaynak: www.mediaindigena.com, (09.04.2016) Kaynak: <http://ounodesign.com>, (09.04.2016)

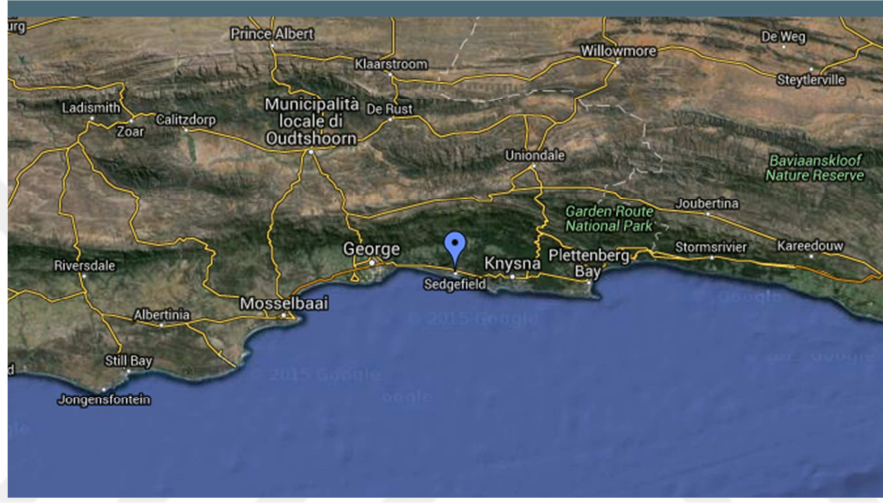
Kent, Cittaslow ilkelerini yeni projelerle sürdürmektedir. Bunlardan biri de "Cittaslow Domuz Projesi"dir. Bu projede amaç, kentte gerek üretimde gerekse tüketimde oluşan gıda atıklarının gönüllülerce toplanarak domuz üreticilerine verilmesi ve çöpe giden artıkların sifıra indirilmesidir (<http://www.cittaslowcowichan.org>, 09.04.2016).

2.1.5. Sedgfield- Güney Afrika

1929 yılında kurulan ve Cape Town'a 490 km uzaklıkta yer alan Sedgfield sahil yerleşimi, doğal koyları, ormanları, küçük gölleri, kum tepeleri ve kendine özgü doğal yaşamı ile bilinmektedir. Doğal güzelliklerinin yanı sıra kuş gözlemciliği, dağ

tırmanışı, balıkçılık ve yelken gibi birçok aktiviteye olanak tanımaktadır. Güney Afrika Çevre İşleri ve Turizm Bakanlığının kararıyla 2009 yılında resmi gazetede yayınlanarak Garden Route Ulusal Parkı'nın koruma alanı ilan edilmesinden bir yıl sonra, bölgenin tanınmış işverenlerinden Andrè Gauchè'nin öncülüğü ile Sedgfield, Afrika Kıtası'nın ilk Cittaslow'u olma unvanını kazanmıştır (<http://www.discover-sedgfield-south-africa.com>, 10.04.2016).

Resim 8: Sedgfield-Güney Afrika

Kaynak: <http://www.cittaslow.org/map.php?lng=2>, (10.04.2016)

Sedgfield, 1930'larda tamamen tatil amaçlı geliştirilen erken Güney Afrika kentlerinden biri olup 4000 kişiyi aşan nüfusuyla Knysna Belediyesi'nin ikinci büyük yerleşimidir. Turizm dışında başka temel ekonomik alanı olmayan yerleşime ulaşım, önceleri doğudan demiryolu ile sağlanmaktaydı. Smutsville ve Sizamile tepeleri arasındaki verimli vadide kurulu olan yerleşimdeki konutların çoğu tatil evleri olmasına karşın, yerli halkın büyük bir bölümünü emekliler oluşturmaktadır. Birçok diğer kıyı kasabalarında olduğu gibi istihdam olanaklarının çoğu hizmet sektörü, evde çalışma, perakende satış ve kamu hizmetlerindedir. Kuruluş amacının turizme hizmet olmasından kaynaklı olarak Sedgfield'in istihdam olanakları da turizm sezonunda artmakta, diğer dönemlerdeyse düşük kalmaktadır. İşsiz nüfusun varlığı ve mevsimsel istihdam durumundaki dalgalanma, yerleşimin en önemli sorunlarından biridir (<http://www.knysna.gov.za>, 10.04.2016).

Sedgefield, Cittaslow unvanının kazanılmasını, her yıl düzenlediği festivallerle kutlamaktadır. Festivalde yaşam kalitesi ve yaşamın sakinliğine vurgular yapan etkinlikler ve yarışmalar düzenlenmektedir. Bu yarışmalara bisiklet üstünden düşmeden en yavaş kullanma yarışı örnek verilebilir. Çiftçilerin ürettikleri doğal ürünleri sergilediği ve satma olanağı bulduğu festival tüm kentin kaynaşma şenliğine dönüşmektedir. Aileyi tüm bireyleri ile odağına alan festivalde aile kavramı, yalnız çekirdek aile olarak tanımlanmamakta, kentin tüm sakinlerini kapsayan bir şekilde, yerli halk ile Beyazların oluşturduğu mozaik yapı öne çıkarılmaktadır (<http://www.discover-sedgefield-south-africa.com>, 10.04.2016).

Sedgefield'in endemik türlerinin başında bir tür kara kaplumbağası olan Angulated Tortoise gelir. Cittaslow anıtlarında da yerini alan ve CITES (the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora- Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme) Anlaşması ile korunan bu türün toplanmasına, ticaretine ve hatta bulunduğu yerden başka bir yere taşınmasına izin verilmemektedir. Yılda ortalama 2-6 yumurta bırakan bu türü diğerlerinden ayıran en önemli özelliği, ön ayaklarında beş tırnak bulunurken arka ayaklarında bu sayının dört olmasıdır (<http://www.discover-sedgefield-south-africa.com>, 10.04.2016).

Resim 9: Sedgfield- Citaslow Anıtı

SEDFIELD
CITTASLOW-SAKİN KENT
YEMİNİMİZ
Herkes için kaliteli bir yaşam
Sağlıklı bir yaşam tarzında yaşamak
Yaşlılarımıza bakmak
Yöresel yemeklerimizi korumak
Çevremizi önemsemek
Halk meclisleri oluşturmak
Toplumsal ağlar oluşturmak
Yerel organizasyonları teşvik etmek
Genç nesli desteklemek
Sürdürülebilir bir gelecek için çalışmak
Eğlence ve zevk için zaman ayırmak
Kasabamızın mirasını korumak
Kent planı oluşturmak ve kontrollü
gelişmek
Eğitimi ve bilinçlenmeyi desteklemek
Yerel ürünleri ve pazarları desteklemek
Halk ve yönetim olarak birlikte çalışmak
Çevre dostu insanlar olmak
Yerel üretimi ve yerel ürünleri
desteklemek
Yavaşça Acele et- Yavaşça acele

Kaynak: <http://www.discover-sedgfield-south-africa.com>, (10.04.2016).

2.1.6. Pijao- Güney Amerika

Adını Pijao yerlilerinden alan kasaba 0.58 km² kentsel alan ve 242,54 km² kırsal alan olmak üzere toplamda 243.12 km² alana sahiptir. Deniz seviyesinden yüksekliği 1100 ile 3200 metre (m) arasında değişmektedir. Dağlık bir alanda, 6.421 kişi nüfusuyla küçük kasaba olan Pijao (<http://www.pijao-quindio.gov.com>, 13.04.2016), 2010 yılında Citaslow unvanını kazanarak Güney Amerika'nın ilk, Citaslow Ağı'nın ise 221. Üyesi olmuştur. Huzurun hüküm sürdüğü kasabada gürültü düzeyini aşmaları yasal olarak engellenmiş birkaç bar işletmesi ve yerelin dışında fazla tanınırlığı olmayan dükkanlar bulunmaktadır.

Resim 10: Pijao

Kaynak: <http://www.guiajecafetero.com/imagenes/>, (13.04.2016)

Pijao'da evler hala Eje Cafetero köylerinin tipik mimarisini korumaktadır. Rengarenk boyanmış evler, geleneksel kentsel mimarinin ve kültürün tipik örnekleridir. Depremlerin sıklıkla yaşandığı Pijao'da evler iki, en çok üç katlı tasarlanmıştır. Kentte zaman dondurulmuş gibidir. Yöresel Kolombiya kahvelerinin satıldığı dükkanlarda kahve, 1930 yılından kalma, buharı ile çalışan İtalyan makineleriyle hazırlanmaktadır. Çoğu ticari işletme, görsel kirliliğini azaltmak amacıyla ahşap duyuruları kullanmaya ve izin verilen gürültü seviyelerini aşmayacak şekilde faaliyetlerde bulunmaya özen göstermektedir. Kent içi ulaşım da yaygın olarak bisikletlerle ya da daha ekolojik ve sağlıklı bir seçenek olan yürümeyle gerçekleştirilir. Pijao halkı, meyve bahçelerinde ve ekim alanlarında geleneksel yöntemlerle yetiştirdikleri organik ürünleri yalnız evlerinde tüketmemekte bu ürünleri satarak geçimlerini de sağlamaktadır (<http://slowtravelcolombia.com>, 13.04.2016).

Resim 11: Pijao- Güney Afrika Haritası

2.2. TÜRKİYE'DE CITTASLOW

Türkiye, İzmir'e bağlı Seferihisar ilçesinin 2009 yılında salyangoz amblemini kente kazandırmasıyla Cittaslow Hareketi'ne dahil olmuştur. Seferihisar'ın ardından hareketin Türkiye'de yaygınlaşması için yapılan çalışmalar sonucunda 24 Haziran 2011'de Akyaka (Muğla), Yenipazar (Aydın), Gökçeada (Çanakkale) ve Taraklı (Sakarya) kentlerinin Polonya'da düzenlenen Cittaslow Uluslararası Kongresinde, üyelikleri ilan edilmiş ve Türkiye'de Cittaslow Ulusal Ağı kurulmuştur (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 183).

21 Ekim 2012 tarihinde İtalya'da gerçekleşen Genel Kurul'da Perşembe (Ordu), Vize (Kırklareli) ve Yalvaç (Isparta) kentlerinin birliğe dahil olmasıyla Cittaslow sayısı sekize yükselmiştir (<http://seferihisar.bel.tr/>, 12.04.2016). 14 Nisan 2013'te Finlandiya'da düzenlenen Uluslararası Koordinasyon Komitesi Toplantısı'nda, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin ilk Cittaslow'u olan Halfeti'nin (Şanlıurfa) katılımının gerçekleşmesiyle, Türkiye'nin doğusunda yer alan ve üyelik potansiyeli bulunan diğer kentlere örnek olması açısından önemli bir adım atılmıştır (<https://twitter.com/cittahalfeti/>, 09.04.2016). 23 Haziran 2015'te İtalya'daki Genel Kurul'da Şavşat'ın (Artvin) ve son olarak 20 Mart 2016'da İtalya'da gerçekleştirilen Uluslararası Cittaslow İcra Kurulu'nda, Uzundere'nin (Erzurum) katılımıyla on bir kentle içinde bulunduğumuz Cittaslow Birliği, belirlediği ölçütlerle üye kentlere

alternatif bir yerel kalkınma modeli sunmaktadır (<http://cittaslowturkiye.org>, 09.04.2016).

Tarih boyunca çeşitli kültürlerle ev sahipliği yapmış olan Türkiye topraklarında yerel nitelikleri ve barındırdığı doğal güzellikleriyle Cittaslow Hareketi'ne dahil olabilecek birçok kent bulunmaktadır. Cittaslow Türkiye Teknik Koordinatörü Bülent Köstem'le yapılan görüşmede Tirebolu, Gerze, Göynük, Eğirdir, Mudurnu, Niksar, Güdül, Çaycuma ve Zile'nin adaylığının gündemde olduğu belirtilmiştir (B.Köstem, 25.04.2016).

Türkiye'de Cittaslow akımının incelenmesi bağlamında Seferihisar, Gökçeada ve Halfeti kentleri örnek olarak seçilmiştir. Çalışma kapsamında Seferihisar ülkemizdeki ilk örnek olması nedeniyle ele alınırken Gökçeada için belirleyici olan dünyadaki ilk ve tek Cittaslow Adası olma özelliğini taşımasıdır. Halfeti'nin ise bulunduğu coğrafi konum itibarıyla Türkiye'nin doğusundaki ilk Cittaslow olması, tercih nedeni olmuştur. Çalışmada bu üç kente ağırlık verilecek olsa da kapsam dışında bırakılan diğer üye kentlerin Cittaslow olmasını sağlayan özelliklerine kısaca değinmenin hem birliğin aday kentlerden beklentilerinin anlaşılmasında hem de tezin amacına ulaşmasında yararlı olacağı düşünülmektedir.

Muğla'nın Ula ilçesine bağlı Akyaka beldesi, Seferihisar'ın ardından 2011 yılında Cittaslow unvanını kazan dört kentten biridir. 2012 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı yasa kapsamında belediye olmaktan çıkarılıp mahalleye dönüştürülen Akyaka, Gökova Körfezi'nin doğu ucunda yer almaktadır. 2015 yılı verilerine göre 2.691 olan nüfusu, yaz aylarında turizmin etkisiyle artış göstermektedir (TÜİK, 2016). Sahip olduğu biyoçeşitlilik ve ekolojik olarak taşıdığı önem nedeniyle Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesinde yer alan Akyaka'nın sınırları içerisinde İdyma Antik Kenti yer almaktadır. Doğal güzellikleri ve kendine has mimarisi ile Cittaslow olmayı hak eden Akyaka, vizyonunu "Doğaya saygılı, mimari yapısını koruyan, hizmet altyapısı güçlü, sürdürülebilir ve ekolojik turizme odaklı, insanların birlik ve beraberlik içinde ortak hareket edebildiği Akyaka" olarak belirlemiştir (<http://www.akyaka.bel.tr>, 11.04.2016; <http://cittaslowturkiye.org>, 11.04.2016).

2011 yılında Cittaslow unvanını kazanan kentlerden bir diğeri ise Sakarya'ya bağılı 6.991 nüfuslu Taraklı ilçesidir (TÜİK, 2016). Eski adı 'Dablar' olan ilçenin Helenistik dönemde 'Bytinia' adını alan bölge içinde olduğu bilinmektedir. İlçede tarihi yapılarla ilgili yürütölen restorasyon çalışmaları költür turizminin gelişmesini sağılamıştır. Kent, Mimar Sinan tarafından yaptırılan 493 yıllık Yunus Paşa Cami, 100'ü aşkın tescil edilmiş ev ve konaklar, doğıal anıt olarak tescillenmiş beş asırlık çınar ağacı gibi değıerleriyle költür turizminin durgun olduğu yaz aylarında bile ilgi görmektedir. Taraklı bezleri, tahta kaşık ve şimşir tarak gibi geleneksel ürünler de kentin ilgi çeken önemli değıerleridir (<http://cittaslowturkiye.org>, 11.04.2016). Bizans'tan kalma kil hamamı kaplıcalarıyla termal turizmi, yayla, yamaç paraşütü ve mağıara turizmi çeşitli etkinlikler yürütölmektedir (<http://www.tarakli.bel.tr>, 11.04.2016).

Cittaslow Ağı'na 2011 yılında katılan Yenipazar'ın, 2015 yılı nüfusu 12.937 olup Aydın'ın en küçük ilçelerinden biridir (TÜİK, 2016). Çok eski bir yerleşim yeri olan Orthosia'nın kenarında kurulmuştur ve yapılan çalışmalar sonucunda arkeolojik kalıntılar barındırdığı ortaya çıkmıştır. Yenipazar, költürel ve diğeri temel özellikleri bakımından tipik bir Anadolu kasabası olma özelliğini korumaktadır. Kendine özgü yemekleri, meşhur pidesi, geleneksel deve güreşleri ve her yıl mayıs ayının ilk pazarı gerçekleştirilen Yörük şenliğı gibi etkinlikler kentin yerel kimliğini güçlendirmektedir. Büyük Menderes nehrinin yatak değıştirmesiyle oluşan Aşağı Dip Gölü Tabiat Parkı ve ilçenin meydanından bir merdivenle çıkılan teraslar biçiminde düzenlenmiş çamlık piknik alanı kentin doğıal ve çevresel değıerleri arasındadır (<http://www.yenipazar.bel.tr>, 11.04.2016).

2012 yılında Cittaslow olan Perşembe, Ordu'ya bağılı 31.094 nüfuslu bir sahil kasabasıdır (TÜİK, 2016). Bozulmamış doğıası, zengin bitki örtüsü, sahip olduğu doğıal ve költürel değıerleri Cittaslow Ağı'na katılmasında belirleyici olmuştur. Doğıal liman özelliğine sahip olan Perşembe, toplam 40 km kıyı uzunluğıuyla yılın her ayında balık tutulabilen nadir kentlerden biridir. Kıyılarında su altı mağıaraları, ilginç oluşumlar sergileyen kayalar, koylar ve kumsallar hemen kıyının bitiminde başlayan bitki örtüsüyle birleşerek eşsiz bir doğıa manzarası sunmaktadır (Bahtiyar, 2014: 91, 92, 93). Kentin sınırları içerisinde yer alan Yason Burnu Turizm Merkezi 1.derece

arkeolojik, 2.derece doğal sit alanıdır. Doğal güzelliklerinin yanı sıra Koçboynuzu yolu, Medreseönü Afırlı Cami, Hoynat Adası gibi tarihi değerleriyle de Cittaslow unvanını en çok hak eden kentlerden biri olarak gösterilmektedir (<http://cittaslowturkiye.org>, 11.04.2016).

Isparta iline bağlı 47.769 nüfuslu bir ilçe olan Yalvaç, köklü tarihi, sahip olduğu kültürel miras ve yerel değerleriyle 2012 yılında Cittaslow olmaya hak kazanmıştır (TÜİK, 2016). Tarihte birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Yalvaç “1 günde 5000 yıl yaşayabileceğiniz şehir” olarak da tanımlanmaktadır. Tarihi ören yerleri arasında Antiocheia in Pisidia, Limenia Kasabası ve Men Kutsal Alanı bulunmaktadır. Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerine ait birçok eserin sergilendiği Yalvaç Müzesi, Devlethan Cami, Kaya Mezarları ve Ayini Mağarası kentin önemli tarihi ve turistik yerleri arasındadır. Geleneksel mutfak kültürü ve mahalle fırınlarıyla ünlü olan kentte; demircilik, keçecilik, dericilik, semercilik, saraciye ve at arabası yapımıcılığı gibi unutulmaya yüz tutmuş geleneksel el sanatlarının yaşatılması için uğraş verilmektedir (<http://www.yalvac.bel.tr>, 12.04.2016).

Vize, tarihi ve doğal güzellikleriyle öne çıkan bir Kırklareli ilçesi olup, 2015 verilerine göre toplam nüfusu 27.422’dir (TÜİK, 2016). “Geçmişle başkent, tarihiyle kalekent, dokusuyla müzekent, bozulmamış doğasıyla doğakent” gibi unvanlara sahip olan Vize, 2012 yılında Cittaslow Ağı’na katılarak unvanlarına bir yenisini eklemiştir (Ergüven, 2011: 206). Karadenize kıyısı olan kentin doğal güzelliklerini; Çiftekaynaklar, Cehennem Şelaleleri ve Yenesu Mağarası oluşturmaktadır. Küçük Ayasofya, Şerbetdar Hasan Bey Cami, Vize Kalesi ve Surlar, Antik Tiyatro, Ferhat Bey Hamamı, Karakoçak Tepe ve Asmakayalar Mağara Manastırı kentin zengin tarihi dokusunu oluşturan değerlerdir (<http://cittaslowturkiye.org>, 12.04.2016).

2015 yılında Cittaslow Ağı’na dahil olan Şavşat, Artvin’e bağlı 17.524 nüfuslu bir ilçedir (TÜİK, 2016). Tarih öncesi yaşayışa ait kesin bilgilere ulaşılmamış olmakla beraber yapılan kazılarda çıkan tarihi eşyalardan, madenlerin işletildiği ve çok eski bir yerleşim yeri olduğu anlaşılmaktadır. Kentin dokusu; kaleler, kiliseler ve

camiler gibi tarihi yapıların yanı sıra akarsular, göller ve ormanların oluşturduğu doğal güzelliklerle bezenmiştir. Sınırları içerisinde Karagöl Sahara Milli Parkı'nı barındıran ilçede sıcak su kaplıcası ve çok sayıda buzul gölü bulunmaktadır. Tipik bir Doğu Karadeniz ilçesi olan Şavşat'ın engebeli arazi yapısına sahip olması, tarımsal alanların azlığı ve sanayi tesislerinin bulunmaması gibi etkenler gelişime uygun potansiyeli olan turizm sektörünü öne çıkarmıştır (<http://savsat.bel.tr>, 12.04.2016). Kentlere alternatif bir yerel kalkınma modeli sunan Cittaslow Hareketi'nin içinde yer almanın, Şavşat'ın sahip olduğu değerlerin korunması ve geliştirilmesi için önemli bir kazanım olduğu düşünülmektedir.

2016 yılında Türkiye'den birliğe katılan son üye, Erzurum'un Uzundere ilçesidir. 2015 yılı verilerine göre ilçenin nüfusu 8.058'dir (TÜİK, 2016). Tortum Gölü havzasında yer alan Uzundere, köklü geçmişi ve tarihi eserleri, kentle özleşmiş olan geleneksel kırsal yaşam kültürü, doğası ve kültürel yapısının getirdiği özellikleriyle Cittaslow olmaya hak kazanmıştır (www.uzundere.gov.tr, 12.04.2016). Biyolojik çeşitliliğin zengin olduğu dünyadaki önemli bölgelerden biri olan Kafkasya Ekolojik Bölgesi'nin batı ucunda Çoruh Vadisi'nde konumlanmış olması, endemik bitkilerin varlığı, Türkiye'nin en yüksek şelalesini barındırması, yelken, kano ve rafting gibi su sporlarının yürütülmesine elverişli yapısı ve sahip olduğu kültürel miras kenti özel kılan değerlerdir (<http://cittaslowturkiye.org>, 12.04.2016). Ancak, Tortum Çayı'na yapılması planlanan hidroelektrik santrali (HES) projesinin, ekolojik yapıyı bozarak turizm ve tarımsal üretimi olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. HES projesi, kentin Cittaslow kimliğine zarar vereceği nedeniyle var olan yerel yönetim tarafından eleştirilmektedir (<http://www.hurriyet.com.tr/>, 13.05.2016).

2.2.1. Seferihisar

Cittaslow Ağı'nın Türkiye'deki ilk temsilcisi olan Seferihisar, İzmir'in güneybatısında yer alan 36.335 nüfuslu bir sahil kentidir (TÜİK, 2016). Batısı ve güneyi Ege Denizi ile çevrili olup kuzeyinde Urla, doğusunda ise Menderes ilçeleri bulunmaktadır. Seferihisar, jeotermal kaynakları, uzun sahil şeridi, markalaşmış Satsuma Mandalinası ve diğer yerel ürünlerinin yanı sıra, Teos Antik Kenti, Lebedos

Antik Kenti, Sığacık Kalesi ve Kasım Çelebi Medresesi gibi tarihi değerleriyle de öne çıkmaktadır (<http://cittaslowturkiye.org/>, 12.04.2016).

Topraklarında yer alan en eski yerleşim olan Teos'un M.Ö. 2000 yıllarında Akalar'dan kaçan Giritliler tarafından kurulduğu ve Karyalıların bir kenti olduğu bilinmektedir ve bu da ilçeye 4000 yıldan bu yana yerleşildiğini göstermektedir (<http://seferihisar.bel.tr/>, 12.04.2016). Tarih boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış olan Seferihisar'da M.Ö. 7.-5. yüzyıllar arasında Lidyalılar, İranlılar, Atinalılar ve Ispartalılar hüküm sürmüştür. Bölgeyi hakimiyet altına alan diğer uygarlıklar ise Bergama Krallığı, Makedonyalılar, Eski Yunanlılar, Romalılar ve Bizanslılardır. M.S. 12.-13. yüzyıllarda Selçukluların, 14. yüzyılda Aydınoğulları ve Osmanlıların, 15. yüzyılda Timur İmparatorluğu'nun varlık göstermesinin ardından tekrar Aydınoğulları ve Osmanlıların hakimiyetine girmiştir. Cumhuriyet kurulmadan önce 1884 yılında ilçe olan Seferihisar eski çağlara uzanan geçmişiyle önemli bir kültürel mirasa sahiptir (Toplu, 2012: 34, 35; <http://www.seferihisar.gov.tr/>, 12.04.2015).

Seferihisar'da nüfusun yaklaşık olarak yüzde sekseni tarımla uğraşmaktadır. Zeytincilik, narenciye ve enginar yetiştiriciliğinin yanı sıra Türkiye'nin en kaliteli satsuma türü mandalinasının yetiştirildiği ilçedir (Özgenç, 2012: 126). Ekonomik faaliyetlerin temelinde tarım bulunmakla birlikte süs bitkileri ağırlıklı seracılık, hayvancılık, balıkçılık ve günümüzde ilçe ekonomisine katkı veren önemli sektörlerden biri haline gelen turizm de yürütülen faaliyetler arasındadır (Şahinkaya, 2011: 12).

Seferihisar'ın köklü geçmişi ve sahip olduğu kültürel mirasın yanında bir bütün olarak kente özgü değerlerin ve doğal çevrenin korunması bilinci yetkilileri harekete geçirmiştir. Öncelikli hedef, özellikle Ege kıyılarında kendini gösteren, çarpık kentleşme, betonlaşma ve sıradanlaşmaya karşı Seferihisar'ın kendi yolunu çizebilmesi yani kentin geleceğinin garanti altına alınmasıdır. Bu doğrultuda Seferihisar Belediye Başkanı Tunç Soyer göreve başlamadan önce de aklında var olan Cittaslow Birliği'ne üye olma fikrini gündeme getirmiştir. Yürütülen araştırmalar sonucunda üyeliğin mümkün olduğu kanısına varılmış ve harekete

geçilmiştir (Keskin, 2010: 125). İtalya’da toplanan Cittaslow Uluslararası Koordinasyon Komitesi toplantısına katılan Soyer, kenti tarihi, coğrafi yapısı, nüfusu ve ayırt edici özellikleri bakımından tanıtmış ve gerçekleştirdiği sunum sonrasında Seferihisar, Birliğin tarihinde ilk kez incelenip denetlenmeden başvurusu kabul edilen kent olmayı başarmıştır. İlerleyen süreçte altyapı, çevre, kent estetiği, misafirperverlik ve yavaş yemek gibi başlıklar altında 52 ölçüte göre değerlendirilmiş ve yüzde 50 başarı gerekirken yüzde 73 düzeyinde uygunluk sağlayarak başvurudan yaklaşık beş ay sonra 28 Kasım 2009’da Türkiye’nin ilk Cittaslow’u olmuştur (Çiner, 2011: 8; Şahinkaya, 2010: 14, 15).

Seferihisar Belediyesi tarafından, Cittaslow olma yolunda 2010 Şubat ayında Ege Üniversitesi Çevre Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi ile bir protokol imzalanarak ortak bir çalışma ile Seferihisar Master Planı hazırlanması için ilk adım atılmıştır (Yalçın ve Yalçın, 2013: 39; Akman ve diğerleri, 2013: 49, 50):

- Kentteki görüntü kirliliğinin azaltılması için ressam ve mimarlarla toplantılar yapılmış ve merkezde yer alan Atatürk Caddesi pilot bölge seçilerek harekete geçilmiştir.
- Bir diğer çalışma ise kentin turizm vitrini olarak adlandırılan Sığacık’ta yürütülmüştür. Sığacık Peyzaj Projesi ve Sığacık Kaleiçi Sokak Sağlıklaştırma Projesi ile sokakların yenilenmesi, elektrik ve telefon hatlarının yeraltına alınması ve güneş enerjisi panellerinin gizlenmesi gibi birçok düzenleme yapılmıştır.
- Tarımın geliştirilmesi ve üreticilerin desteklenmesi önemli çalışmaların yürütüldüğü diğer bir faaliyet alanıdır. Organik tarımın geliştirilmesi için yürütülen “Tarladan Sofraya İyi Tarım Projesi” ile hem üreticilerin gelir düzeylerinin hem de tüketicilerin güvenli gıdaya ulaşım olanaklarının artırılması hedeflenmiştir.
- Yerel üretimi geliştirmek ve desteklemek için kurulan üretici pazarlarında sadece Seferihisar’da üretilen ürünlerin satılması zorunluluğu getirilmiş ve üreticilerin aracısız bir şekilde tüketiciye ulaşması sağlanmıştır.
- “Tohum Takas Şenliği” yerli tohumların satışının yasaklanması nedeniyle üreticilerin yüzyıllardır uyguladıkları yöntemle saklanan tohumların

paylaşılmasına olanak sağlayan önemli bir çalışmadır ve elde edilen tohumların saklanıp fide haline getirilmesi için Can Yücel Tohum Merkezi açılmıştır.

- “Okullarda Sebze Bahçeleri Projesi” çocukları toprakla buluşturan ve yetiştirdikleri ürünleri satarak harçlıklarını çıkarma olanağı sağlayan önemli bir projedir.
- Cittaslow’un önem verdiği konulardan biri de toplumun yaşam kalitesinin artırılması ve güç koşullarda yaşayan dezavantajlı grupların sosyal hayata uyumlarının sağlanmasıdır. Bu bağlamda Seferihisar’da “Kadın Emeği Evleri” açılmış ve kadınların meslek edinmeleri sağlanarak ekonomik bağımsızlıklarını kazanmaları hedeflenmiştir.

2.2.2. Gökçeada

Türkiye’nin en batısında yer alan Gökçeada, 8.644 nüfuslu bir Çanakkale ilçesidir (TÜİK, 2016). 2011’de Cittaslow üyeliğinin gerçekleşmesiyle dünyanın ilk ve tek Cittaslow Adası olma unvanını kazanmıştır.

Homeros’un İlyada Destanı’nda Deniz Tanrısı Poseidon’un adası olarak anılan Gökçeada (İmroz), adını Çorak Toprakların Bereket Tanrısı Imbrassos’tan almıştır. Yerleşim tarihinin ne kadar eskiye dayandığı kesin olarak bilinmese de önceleri bağımsız bir kent yönetiminin idaresinde olduğu, ardından Atina Kent Devleti ve Delos Birliği’ne katıldığı ifade edilmektedir. Farklı dönemlerde Pers, Roma, Bizans, Latin, Venedik, Ceneviz, Osmanlı, İtalyan, İngiliz ve Yunan egemenliğine geçmiştir. Gökçeada’nın Türkiye Cumhuriyeti topraklarına katılması Lozan Antlaşması sonucunda 22 Eylül 1923’te gerçekleşmiştir. Antik adı İmbros (İmroz) olan adanın ismi 1970 yılında Gökçeada olarak değiştirilmiştir (<http://cittaslowturkiye.org/>, 15.04.2016).

Kıyı uzunluğu yaklaşık 95 km olan Gökçeada Türkiye’nin en büyük adası olma özelliğini taşımaktadır. Su kaynaklarının çokluğu bakımından dünyanın dördüncü adasıdır. Temel geçim kaynakları arasında bağcılık, zeytincilik, arıcılık ve balıkçılık bulunmaktadır. Gökçeada Organik Tarım Projesi’nin hayata geçirilmesiyle küçük

üreticiler organik tarıma yönlendirilmiş daha sağlıklı ve kaliteli ürünlerin elde edilmesiyle adadaki ekonomik yaşamın canlandırılması hedeflenmiştir (www.gokceada.gov.tr, 15.04.2016). İlk önce zeytincilikte başlanan organik tarım zamanla şarap, bal ve süt ürünlerinin üretimini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Türkiye’de sadece Gökçeada’da yetişen *Ladolia* zeytin ağacı, zengin aroma ve farklı tat içeren yağlık zeytinler vermektedir. M.Ö. 2900’lere dayanan geçmişle bağcılık da önemli geçim kaynakları arasındadır. Arkeolojik kazılar sırasında üç bin yıl öncesine ait üzüm çekirdekleri bulunan Gökçeada’da bağcılık ve şarap üretiminin geliştirilmesi için asma fidanları dağıtılmaktadır. Türkiye’nin tek yaban koyun ve keçi potansiyeli olan bölgesidir ve Gökçeada’nın antik adını taşıyan İmbros koyunu, sadece adada bulunan bir ırktır (Güney Marmara Kalkınma Ajansı, 2013-2014; <http://cittaslowturkiye.org/>, 15.04.2016).

Gökçeada’nın etnik yapısı incelendiğinde toplumsal olarak farklı kökenlere ait grupların bir arada yaşadığı görülmektedir. Adada Rumların yanı sıra, Bulgar göçmeni ve Anadolu’nun çeşitli yörelerinden gelmiş, Ispartalı, Çanakkaleli, Muğlalı, Samsunlu, Siirtli, Diyarbakırlı, Trabzonlu, Türk ve Kürt asıllı vatandaşlar birlikte yaşamaktadır. Değişik yöre insanların bir arada olması, toplumsal ve kültürel açıdan adanın büyük bir çeşitlilik göstermesini sağlamıştır (Duran, 2009: 90). Cittaslow’un, farklı etnik grupların bir arada yaşaması ve kültürel çeşitliliğin korunması gibi hedeflerinin sağlanması açısından Gökçeada önemli bir örnektir.

Cittaslow Türkiye Bilim Koordinatörlüğü görevini yürüten Prof. Dr Rıdvan Yurtseven Gökçeada’nın; organik tarım merkezi olması, çok kültürlü yapısı, bozulmamış doğası ve ekogastronomik özellikleri nedeniyle dünyanın ilk Cittaslow Adası olduğunu belirtmektedir. Aynı zamanda Gökçeada’nın Cittaslow Ağı’na katılma fikrinin sahibi olan Yurtseven, adadaki girişimcilerin organik tarım, ekogastronomi ve bu ikisine dayalı turizm faaliyetlerine yönlendirilmesiyle Gökçeada’yı dünyaca bilinen bir yavaş turizm merkezi yapmanın en önemli hedefleri olduğuna vurgu yapmaktadır (<http://www.comu.edu.tr/>, 15.04.2016). Bu hedeflerle örtüşür bir şekilde, adada yer alan Çanakkale Üniversitesi Gökçeada Meslek Yüksek Okulu’nda da Seyahat, Turizm ve Eğlence Hizmetleri; Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri; Pazarlama ve Reklamcılık gibi bölümler bulunmaktadır.

Gökçeada'da Cittaslow olmanın en önemli göstergelerinden biri olan yerellik duygusu ön plandadır. Yıl boyunca değişik aylarda gerçekleştirilen kültürel etkinlikler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları Eko-Gastronomi Kongresi, Film Festivali, Slow Food Festivali, Yavaş Pazar Günü, Meryem Ana Festivali, Hoşgörü Sofrası, Toprak Ana Günü olarak sıralanabilir. Bunlara ek olarak barındırdığı farklı inançların ramazan bayramı, paskalya gibi dinsel ritüellerine de yer verilmektedir (Güney Marmara Kalkınma Ajansı, 2013-2014)

Bozulmamış doğası nedeniyle bir deniz müzesi olarak nitelendirilen Gökçeada'da bulunan Sualtı Milli Parkı, Türkiye'nin ilk sualtı parkıdır. Rüzgar sörfü ve uçak sörfünün yanı sıra olta balıkçılığı gibi sportif faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Gökçeada'da Bademli, Zeytinli, Tepeköy ve Dereköy kentsel sit alanı olarak ilan edilen tarihi köyler bulunmaktadır. Ayrıca, Tuz Gölü, Peynir Kayalıkları, Marmaros Şelalesi ve Yenibademli Höyüğü adanın dikkat çeken turistik değerleridir (<http://cittaslowturkiye.org/>, 15.04.2016).

2.2.3. Halfeti

Türkiye'nin doğusunda yer alan Halfeti, 37.930 nüfuslu bir Şanlıurfa ilçesidir (TÜİK, 2016). Tarihte birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan kent, 2013 yılında Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin ilk Cittaslow'u olmuştur.

Fırat Nehri'nin doğu kıyısında konumlanmış olan Halfeti'nin, Urartu metinlerinde Halpa, Roma İmparatorluğu döneminde ise Ekamia adıyla anıldığı bilinmektedir. Günümüzden 4000 yıl önce Komagene Krallığı'nın şehirleri arasında yer alan Halfeti, Memlüklülerin yönetimindeyken 1. Selim tarafından (16. yüzyıl) Osmanlı topraklarına katılmış ve Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemine kadar Urfa sancağının bir kazası olan Rumkale'nin adıyla anılmıştır. Bölgeye adını veren Rumkale, Fırat'ın ve Merzimen Çayı'nın çevrelediği bir kaya kütesinin üzerine inşa edilmiştir. Yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber Geç Roma ve Ortaçağ mimarisinin özelliklerini taşıyan etkileyici yapısıyla halen Orta Fırat bölgesinin en önemli kültürel varlıklarından biri olarak ayakta durmaktadır. Rumkale, Roma

döneminde kale kent kimliğini kazanmış ve 11. yüzyılda Haçlıların Urfa’da kurduğu Edessa Kontluğu’nun, 13. yüzyılda da Memlüklülerin eline geçerek Kal-at El Müslümin adını almıştır. 16. yüzyıl başından itibaren de Osmanlı egemenliğine girmiştir (Türkeli, 2012: 9).

Fırat Nehri üzerinde hayata geçirilen Birecik Barajı’nın su toplama alanında bulunan kentin, 2000 yılı ortalarında barajda su toplanmaya başlanmasıyla yerleşim alanının yaklaşık yarısı sular altında kalmıştır (Bakırcı, 2002: 67). Barajın su tutma havzasında ilçe merkezi statüsündeki tek yerleşim olan Halfeti, nehir kıyısındaki köyleri ve mahalleleriyle birlikte nehirden 525 m yukarıda ve sadece 10 km uzaktaki bir mezraya “Yeni Halfeti” adıyla taşınmıştır. Tarih öncesinden bu yana Fırat Nehri’yle biçimlenmiş olan bölgedeki yaşam yeniden şekillenmeye başlamıştır (Türkeli, 2012: 18). Devlet eliyle gerçekleşen zorunlu göç deneyimi elbette ki birtakım sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik sorunları beraberinde getirmiştir. Ancak bu çalışma kapsamında, baraj suları altında kalmayan bölümündeki taş evler, dar sokaklar, kıyı boyunca sıralanmış ‘batık’ manzaralı yüzer restoranlarıyla her mevsim ziyaretçi çeken Halfeti’nin artan turizm potansiyeli göz önünde bulundurularak Cittaslow’a dönüşümü ele alınmaktadır.

Halfeti’nin ekonomisi incelendiğinde tarım ve hayvancılık ağırlıklı bir yapının öne çıktığı görülmektedir. Sanayinin gelişim gösteremediği kentte birikimlerin talep azlığı nedeniyle bölge dışı alanlarda yatırıma dönüşmesi küçük sanat kollarını da olumsuz etkilemiştir. Bölgede en çok yetiştirilen tarım ürünlerinden biri fıstıktır. Toplam ekilebilir arazinin % 98’inde buğday, arpa, mercimek, Antepfıstığı, bağ ve zeytin gibi ürünler kuru ziraat ile yetiştirilirken geri kalan % 2’lik alanda sulu ziraat yapılmaktadır (<http://www.halfeti.gov.tr>, 14.04.2016). Kentin konum itibarıyla barajın kenarında yer almasına ve topraklarının yarısının sular altında kalmasına rağmen, sulu tarımın %2 gibi bir oranda gerçekleşmesi dikkat çekicidir.

Fırat Nehri’nin sular altında bıraktığı tarihi doku bölgeyi çekim merkezi haline getirmiş ve artan turist sayısı birçok etkinlik alanının oluşmasını sağlamıştır. Tekne turlarının yanı sıra, doğa yürüyüş parkurları ve dağ bisiklet parkurları kenti tanıyabilmek adına gerçekleştirilen faaliyetlere olanak sunmaktadır. Halfeti’de 13

ayrı tür kuş evi mimarisinin bulunması ve ağırlıklı olarak yöresel kesme taşlı yapıların görülmesi kenti özel kılmaktadır. İlçenin sahip olduğu mikroklima özelliği sayesinde sadece bu bölgede yetişen siyah gülün tescilli bir dünya markası olabilmesi çalışmalar yürütülmektedir. Aziz Nerses Kilisesi, Barşavma Manastırı gibi tarihi yapıları içinde barındıran Rumkale, Ortaçağa ait olduğu düşünülen Kanterma Mezrası Hanı ve 1600 yıllık Gürkuyu (Norhut) Kilisesi kentin sahip olduğu önemli değerlerdir. Şabut Balığı Kebabı, Erik Tavası ve Kebab Reçeli kente özgü yerel lezzetler olup bu açıdan zengin bir çeşitliliğe sahiptir (<http://cittaslowturkiye.org/>, 14.04.2016).

Doğal güzelliklerinin yanı sıra sahip olduğu kültürel miras, kendine özgü yapısı ve köklü geçmişiyle Cittaslow olmaya hak kazanan Halfeti, “saklı cennet” ya da halk arasındaki deyişiyle “kayıp kent” olarak da nitelendirilmektedir. Bölgedeki diğer kentlere mevcut potansiyellerini değerlendirerek kalkınmanın mümkün olabileceğini kanıtlayan önemli bir örnektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KANDIRA'NIN CITTASLOW OLMA DURUMU

Cittaslow Hareketi, sürdürülebilir bir kent niteliğine sahip olmak isteyen yerel yönetimler için, tarihten gelen özgün kimliklerinin korunmasına ve yerel kalkınmanın sürdürülebilirlik temelinde sağlanmasına olanak veren bir yol haritası işlevi görmektedir (Yalçın ve Yalçın, 2013: 41). Cittaslow Birliği, kurulduğu tarih olan 1999 yılından bu yana geçen süre içinde sadece ortaya çıktığı Avrupa topraklarında sınırlı kalan bir hareket olmamış, dünyanın farklı bölgelerinde yer alan kentlerin katılımıyla zengin bir çeşitliliğe ulaşmıştır. Daha önce de belirtildiği üzere Türkiye, 11 kentle Cittaslow Hareketi'ne dahil olmakla birlikte taşıdığı potansiyel açısından bu sayının kolaylıkla artırılabilmesi ileri sürülebilir.

Birliğe üyelik amaçlarının, daha önce de vurgulandığı üzere kentlerin özellikleri ve hedeflerine göre biçimlendiği bilinmektedir. Katılım amaçları farklılık gösterse de ortak payda, kentleri özgün kılan yerel ve ayırt edici değerlerin korunmasıdır (Beatley, 2004: 335). Bununla birlikte Cittaslow Ağı'na dahil olan yerel yönetimlerin çoğunun bu modeli yerel kalkınma için bir alternatif olarak gördükleri bilinmektedir. Ancak bu noktada katılım amaçları, beklentiler ve yerel aktörler doğrultusunda Cittaslow'un yerel düzeyde ele alınışının modelin gelişimini belirlediğini yeniden vurgulamak uygun olacaktır. Amaçların ve beklentilerin farklı odaklara hizmet etmesi durumunda, küçük kentlerin dayanışması yerine rekabet edebilirliği üzerinden piyasa mantığı içerisinde hareket eden rant odaklı uygulamalar haline gelmesinden kaçınılması gerekmektedir.

Kentlere özgünlük katan yerel değerlerin korunup geliştirilmesi ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, turizmde kalitenin çevresel değerlere saygılı bir biçimde artırılması ve tarımın sürdürülebilirliğinin sağlanması üzerine kurulu bir düşünsel temelde hareket eden Cittaslow felsefesinin benimsenmesinin Kandıra için olumlu sonuçlar doğuracağı tezin temel savunusudur. Ancak, yukarıda da belirtildiği üzere, Cittaslow'un yerel düzeydeki karar alıcıların katılım amaçları ve beklentisi yönünde olumsuz sonuçlar doğurabileceği de bilinmektedir. Bu nedenle üyelik kararının

alınması, planlama aşaması ve gerçekleştirilmesi gereken çalışmaları kapsayan sürece yerel halkın katılımının sağlanması ve halkın öncelikli bir konumda yer alması önem taşımaktadır.

Kandıra'da gerçekleştirilen birçok çalışmanın Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Kandıra Belediyesi tarafından ortaklaşa yürütüldüğü görülmektedir. Her iki belediyenin yönetiminin aynı partiden olması işbirliği ve destek konusunda uyumlu çalışmalarına olanak vermektedir. Bu bağlamda Cittaslow'a üyeliğin gerçekleşmesi, yerel yönetimlerin isteği ve girişimleriyle gerçekleşen bir süreç olması nedeniyle asıl sorumluluğu Kandıra Belediyesi'nin üstleneceği ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin de bu süreçte etkili bir konumda olacağı düşünülmektedir. Kocaeli Valiliği, Kandıra Kaymakamlığı, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı, Kocaeli Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları, yerel halk ve yerel işletmeler de diğer aktörler olarak sıralanabilir.

Kandıra Kaymakamının önceki görevini Halfeti'de, Halfeti kentinin Cittaslow üyeliğine hazırlık döneminde yürütmüş olması, bu konudaki bilgi ve deneyimlerinden faydalanılması açısından kendisini Kandıra'nın üyeliği sürecinde önemli bir aktör olarak ortaya çıkabilir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta, Cittaslow modelinin Kandıra için olumlu sonuçlar doğuracak bir biçimde uygulanması için öncelikle yerel halkın ve yerel halktan olan girişimcilerin bu konuda söz sahibi olmasıdır. Cittaslow'un yerel halk tarafından benimsenmesi ve sahiplenilmesi, uygulamalara ve girişimlere halkın desteğiyle yön verilmesi kilit önemdedir. Çünkü mevcut yerel yönetimin değişmesi halinde de Cittaslow'un devamlılığını sağlayacak olan halkın kararlılığıdır. Ayrıca Cittaslow'un temel vurgusu da yerel yönetim tarafından tepeden inme alınan kararların ve dışarıdan gelen yatırımcıların girişimleriyle biçimlenen bir model olmaktan öte zanaatkarları, işletmecileri, esnafı, gençleri özetle yerel halkı merkeze alan, öz değerlere dayalı ve çevresel değerleri gözetten bir kalkınmanın sürdürülebilirliği üzerinedir.

Kandıra'nın Cittaslow olabilme potansiyelini ne kadar taşıdığı sorusuna yanıt üretebilmek için öncelikle kentin tarihsel gelişimi ve demografik yapısına, konumu ve doğal özelliklerine yer verilecektir. Ardından kentin ekonomik yapısının

incelenmesi amacıyla tarım ve hayvancılık, turizm potansiyelleri, yöreye özgünlük katan ve tanınırlığının artmasıyla kent ekonomisine katkı sağlayacağı düşünülen Kandıra Yoğurdu, Kandıra Bezi, Kandıra Hindisi ve Kandıra Taşı gibi değerlere yer verilerek bu alanlardaki eksikliklerin giderilmesi için ne gibi çalışmalar yapılması gerektiğine dair öngörü oluşturulmaya çalışılacaktır.

3.1. KANDIRA’NIN TARİHSEL GELİŞİMİ VE DEMOGRAFİK YAPISI

Kocaeli’ne bağlı küçük bir ilçe olan Kandıra’nın paleolitik döneme ait verileriyle bölgedeki en eski yerleşimlerden biri olduğu bilinmektedir. Kandıra tarihi ile ilgili birikmiş sorunlar ve belirsizliklerin çözümü için tarih, edebiyat, dilbilim ve folklor gibi çeşitli disiplinlerin çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır (Çetin, 2005: 44).

Kandıra adının nerden geldiğine dair belirsizlik dilbilimsel, etimolojik ve folklorik araştırmaların yapılmasını gerekli kılmaktadır. Prof. Bilge Umar’a göre, Kandıra adı Luwi dilinden gelmektedir. Helenistik dönem öncesi Anadolu’nun Baş Tanrısı “Tarkhan Adra, Kanda, Sanda” adlarıyla kentin Kandırı, Kandıra, Handırı adlarının ilişkili olduğunu vurgulayan Umar, Kandıra’nın “Kandaura” yani Yüce Tanrı anlamını taşıdığını ileri sürmektedir (Çetin, 2005: 44).

Kandıra tarihi ile ilgili bilgilerin yer aldığı önemli bir kaynak, Kocaeli’nde yetişen gazeteci ve yazar Rıfat Yüce’nin 1945 yılında ‘Kocaeli Tarihi ve Rehberi’ adıyla yayımlanan kitabıdır. Yüce eserde, Sümerliler’in ilk defa Kandıra ve çevresine geldiklerine dair belirtiler olduğunu vurgulamıştır. Kandıra sınırları içinde yer alan ve geçmişte Süverliler olarak bilinen yerleşime 3 km uzaklıkta bulunan yontulmuş ve yazılı taşlar, Göğüşlerdeki eserler ve lahitler eski Hitit hiyeroglifi ile Sümer Yazısı olan Woneiform yazılarından oluşmuştur. Yazıların silinmiş hale gelmesi ne kadar eski olduklarını kanıtlamaktadır (Yüce, 2007: 27,28).

Ahadlı ve Süverliler gibi köy adlarının varlığı, Romalıları ait harabeler ve harabelerdeki resimli taşlarıyla ünlü olan Kuyulu Anıtları, Seyrek ve Kandıra arasında bulunan Şose Harabesi ve Bizans prenseslerinden birine ait olduğu

düşünülen lahit, kentin geçmişine tanıklık eden önemli bulgulardan bazılarıdır. Kuzgun Tepe denilen yerde bulunan iki höyük, Beşiroğlu Tarlaları olarak bilinen bölgeden çıkan ve eski bir şarap yapım yerini gösteren yazılı taş, eski mezarlıklar, Çalica Köyü'ndeki işlenmiş yapı taşlarının bulunduğu büyük bir tapınak harabesinin kalıntıları Kandıra'nın eski ve zengin tarihine kanıt olarak gösterebilecek değerlerdir. Bazı eski eserlerin ve taşların ne yazık ki köylüler tarafından ev, samanlık yapımı gibi alanlarda kullanılmasıyla ortadan kaybolduğu bilinmektedir (Yüce, 1998: 27,28).

“Kocaeli Tarihi ve Rehberi” adlı eserde Kandıra'nın geçmişı ile ilgili başka bir bilgi de Sitler, Aslar ve Amazonların M.Ö. 3000'li yıllarda Kandıra'da yaşadıklarıdır. Ayrıca M.Ö. 7. yüzyılda kentin nüfusunu, 1200'lü yıllarda Ege göç kavimleri ile gelen Mis'ler ve Bebrıklar'in oluşturduğu bilinmektedir. Aynı dönemde Megaralılar'ın da Kandıra'da yerleşmiş olduğu günümüze ulaşan bilgiler arasındadır (Kandıra Sempozyumu, 2005: 2).

Bizanslılar Dönemi incelendiğinde kentin önemli bir yönetim yeri olduğu görülmektedir (Çetin, 2005: 43). Bu dönemde Kandıra'ya, “Kentri” adı verilmiştir. Santral anlamına gelen Kentri adının kullanılmasının nedeni, o dönemde Üsküdar kazası ile Tarsus arasında kurulan geceye özgü haberleşme hattının yani merkezi santralin bulunduğu yer olmasıdır (Kandıra Sempozyumu, 2005: 2).

Ticaret merkezi olarak gelişen bu bölgenin limanı da bugün Seyrek Koyu olarak adlandırılan alanda kurulmuştur. Günümüzde sular altında kalmış olan Seyrek İskelesi'nin Roma Dönemi'nde önemli bir ithalat ve ihracat merkezi olduğu bilinmektedir. İskelenin korunması için inşa edildiği düşünölen kalenin kalıntıları hala mevcuttur. Seyrek İskelesi ile Kandıra, Çalköy ve civarında, Bollu ve Safalı köyleri arasında birçok ören yeri bulunduğu, ancak bu bölgelerin ormanlar tarafından örtüldüğu düşünölmektedir. Bugün turistik özellikleriyle ön plana çıkan Kerpe ise geçmişte Bitinya Krallığı'nın ardından Roma, Bizans ve Ceneviz gemilerinin uğrağı haline gelen ve Osmanlı Dönemi'nde de İstanbul'un ihtiyaçlarının nakliye edildiği önemli yerlerden biridir (Kandıra Sempozyumu, 2005: 2,3).

Osmanlı Dönemi'ndeki Kandıra tarihine değinilecek olursa, bu alanda çok sayıda belge ve kaynağa ulaşılabilmektedir. Ancak buna karşın konuyla ilgili yapılmış kapsamlı çalışmalar olmaması nedeniyle döneme ait bilgiler sınırlıdır. Kandıra ilk Osmanlı fetih bölgelerindendir ve yabancı istilasına uğramadan yüzyıllar boyunca kendi geleneklerini ve kültürünü korumayı başarmıştır (Çetin, 2005: 43). Kandıra ile Osmanlı'nın yolu Orhan Bey zamanında kesişmiştir. Kandıra, "Kocaeli Fatih" olarak adlandırılan Akçakoca Bey tarafından 1308-1317 tarihleri arasında Osmanlı topraklarına katılmış ve kendisine dirlik olarak verilmiştir. Akçakoca Bey (1234- 1328) birçok fetihlerde bulunmuş Osmanlı Akıncı Beyi'dir. İzmit Üsküdar arasındaki yerlere akınlarda bulunan Akçakoca rivayete göre, İzmit'in alınışından kısa bir süre önce Kandıra yakınlarındaki Babadağ yöresinde, halk arasındaki adıyla Baba Tepe'de hayatını kaybetmiştir. Bugün aynı bölgede Akçakoca Bey'e ait bir anıt mezar bulunmaktadır ve İzmit sancağına onun anısına Koca-ili (Kocaeli) adı verilmiştir (Ulugün, 2002: 174, 175).

Osmanlı döneminde İstanbul'a odunkömürü, tomruk ve tahtanın nakliye edildiği önemli bir bölge olan Kandıra 1868 senesine kadar Üsküdar'a bağlı bir nahiye iken aynı tarihte kaza yapılarak İzmit Sancağı'na bağlanmıştır. Karadenize yakın olması, Kefken, Kerpe ve Seyrek limanlarının varlığı, çeşitli tarım ve hayvan ürünlerinin bulunması ve ormanlarının zenginliği nedeniyle o dönemde merkezden tarafından önemsenen bir kasaba konumundadır (Ulugün, 2002: 174).

Kandıra ve çevresi özellikle 1. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı yıllarında İstanbul, İzmit ve Karadeniz'e yakınlığı nedeniyle yoğun karışıklıkların ve huzursuzlukların yaşandığı bir dönemden geçmiştir. 1918'de İngilizlerin ve 1920'de ise Yunanlıların işgali altında olan bölge Temmuz 1921 tarihinden itibaren kesin olarak Türk birliklerinin denetimine geçmiştir (Çetin, 2005: 56).

İzmit Müzesi'nde Kandıra'nın geçmişine ait bir takım eserler sergilenmektedir. Kentin sınırları içinde yer alan Salmanlı Muharremler köyünde yapılan kazılarda üzerinde öküz başı ve üzüm salkımı bulunan lahit parçasına ulaşılmıştır. Kumköy'den çıkarılan ve M.S. 3. yüzyıl Roma Dönemi'ne ait insan heykelleri de elde edilen eserler arasındadır. O dönemde havuz süsü olarak kullanıldığı düşünülen

insan heykelleri mevsimleri ifade etmektedir. Sonbaharı elinde mısır koçanı tutan kadın heykeli, kışı ise elinde av köpeği tutan başı örtülü olan bir kadın heykeli temsil etmektedir. Günümüzde hala ilkbaharı ve yazı temsil eden heykellere ulaşamamıştır (Kandıra Sempozyumu, 2005: 3).

Oğuz-Türkmen boy ve oymaklarının adlarına sıkça rastlanıldığı Kandıra, Kocaeli'nin Manav Bölgesi olarak bilinmektedir. 1881/82- 1893 yıllarına ait nüfus verilerine bakıldığında etnik ve dinsel dağılımda Kandıra'nın 44.033'lük nüfusunun 2.088'i Rum Ortodoks, 1259'u Ermeni Gregoryen, geri kalanının ise Müslüman Türklerden oluştuğu görülmektedir. Geçmişten günümüze kentin en kalabalık kesimini oluşturduğu bilinen Manavlar yani Türkmenler, Kandıra'nın yerli halkı olarak tanımlanmaktadır (Altun, 2005: 94).

Kandıra, Kocaeli bölgesinde coğrafi alana göre en düşük nüfus yoğunluğuna sahip olan ilçedir. 2015 yılında toplam nüfusu 48.937 olan Kandıra'nın, 1881/82-1893 Osmanlı nüfus sayımlarına göre nüfusu bugünden çok farklı olmayıp 44.033 kişidir ve o dönemde İzmit Sancağı'nın Adapazarı'ndan sonraki en kalabalık kazasıdır (TÜİK, 2016; Pehlevan, 2008).

Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA) tarafından 2014 yılında hazırlanan raporda, ilçe genelinde nüfus artışının durma noktasına geldiği belirtilmiştir. İlçe merkezinde nüfus düzenli bir yavaşlama seyrinin ardından azalma sürecine girmiştir. Bununla birlikte merkezde nüfusun yaşlanma eğiliminde olduğu görülmektedir. Nüfus artışının yavaş da olsa gözlemlendiği yerler köy ve bucaklardır (MARKA, 2014: 10).

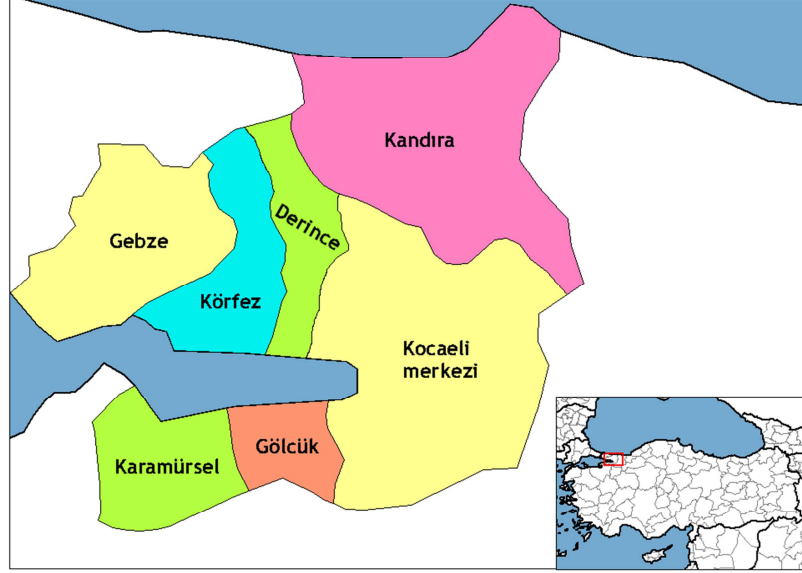
Kocaeli ilinin 2013-2015 nüfus verileri incelendiğinde (Bkz. Ek-3) ilçeler arasında sadece Kandıra'nın 2013 yılında 50.046 kişi olan nüfusunun 2015 yılına gelindiğinde 48.937 kişiye gerilediği görülmektedir (TÜİK, 2016). Ekonomik nedenler ve istihdam olanaklarının yetersizliği ilçe dışına göç verilmesinde önemli olan etkenlerdir.

Kandıra'nın 2015 yılında 48.937'lik nüfusuyla Cittaslow'un temel ölçütlerinden biri olan 50.000 nüfus sınırına yakın olduğu görülmektedir. Teknik Koordinatör Bülent Köstem ile yapılan görüşmede, Türkiye'de yüzlerce köye sahip geniş bir alana yayılmış birçok kentin var olduğu bu kentler için birliğe katılımda merkez nüfusun belirleyici olduğu belirtilmiştir. 2012 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı yasa kapsamında köylerin mahalleye dönüştürülmesinden önce Kandıra'nın kent ve kır ayrımı yapılarak hesaplanan en son nüfus verilerine göre kent nüfusu 14.744, kır nüfusu ise 35.298'dir (TÜİK, 2016). Köstem tarafından, kentin Cittaslow felsefesine uygunluğunun sağlanması doğrultusunda, nüfus bakımından üyeliğinde bir sorun olmayacağı ve başvuru yapılabileceği belirtilmiştir (B.Köstem, 29.12.2014).

3.2. KONUMU VE DOĞAL ÖZELLİKLERİ

Kocaeli'nin kuzeyinde yer alan Kandıra, 55 km'lik kıyı şeridi ile ilin, Karadeniz'e en uzun kıyısı bulunan ilçesi olma özelliğine sahiptir. Doğusunda Sakarya, Batısında İstanbul, güneyinde İzmit ve kuzeyinde Karadeniz'in yer aldığı ilçenin yüzölçümü 933 km²'dir (<http://kandira.bel.tr/>, 04.02.2016). Kandıra, Kocaeli'nin körfez kıyısında yer almayan tek ilçesidir ve diğer ilçelerden farklı bir yapıdadır. Körfez kıyısında konumlanan yerleşimler, sanayileşmenin etkisiyle büyüyerek, kesintisiz bir kentsel alan yaratmışlardır. Bu gelişmelerden uzak kalan Kandıra ise tarıma dayalı durağan yapısını korumuştur (Pehlevan, 2008).

Resim 12: Kocaeli Haritası

Kaynak: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kocaeli_districts-2009-21-03.png, (04.02.2016)

Kandıra'ya üç farklı yönden karayoluyla ulaşım sağlanabilmektedir. İstanbul-Ankara arasında TEM otoyolu Kandıra Sapağı'ndan ayrılarak 35 km sonra Kandıra'ya ulaşılır. Adapazarı'na 45 km mesafede Kaynarca ve Kaymas üzerinden bir diğer yolla bağlantısı vardır. İstanbul İli, Şile İlçesi ve Ağva ilçesini takip eden bir yol ile de Kandıra'ya ulaşmak mümkündür (Kandıra Turizm Master Planı, 2014: 124).

Kandıra, dalgalı bir arazi yapısına sahip olan ve yüksekliği 150- 500 m arasında değişen bir plato üzerinde bulunmaktadır. İlçe toprakları dik yarılarla parçalanmış, yayla görünümlü alanlardan oluşmuştur (Pehlevan, 2008). Kandıra'nın yükseltisi çok fazla olmamakla birlikte ilçe merkezinin deniz seviyesinden yüksekliği 75 m'dir. Arazi yapısı incelendiğinde genel olarak küçük tepelerden oluştuğu görülmektedir. İlçede Babadağ (400 m) ve Çaltepesi (350 m) olmak üzere bölgeye göre yüksek sayılabilecek iki tepe bulunmaktadır. Orman varlığı bakımından zengin olan Kandıra'nın doğal bitki örtüsünü gürgen, ıhlamur, kestane, kızılıçık ve meşe oluşturmaktadır (<http://kandira.bel.tr>, 04.02.2016).

Resim 13: Kandıra Haritası

Kaynak: <https://www.google.com/maps/@41.0154994,30.1332401,83940m/data=!3m1!1e3?hl=tr-TR>

Marmara ve Batı Karadeniz ikliminin etkisi altında olduğu için geçiş iklim özelliğini taşıyan ilçede her mevsim yağış görülmektedir. Yazın yağışlar genellikle düzensizdir. Sahil boyunca sıralanmış olan tepelerin kuzey rüzgarının önünde set oluşturması kış mevsiminde aşırı soğukların yaşanmasını engellemektedir. Kışın yağışlar genellikle yağmur şeklinde olup kar yağışı az miktarda görülmektedir.

Kandıra'nın coğrafi yapısı incelendiğinde akarsular ve taşıdıkları su miktarı bakımından çok zengin olmadığı görülmektedir. En önemli dereleri Karadeniz'e dökülen 7 km uzunluğundaki Kumcağız, 11 km uzunluğundaki Seyrek ve 25 km uzunluğundaki Sarısu'dur. Pınarlı Köyü'nde bulunan Karamadin Gölü, Karaağaç ve Kaynarca ilçesinin Arifağa köyleri arasında yer alan Kamış Gölü doğal göllerdir. Ayrıca Ahmethacılar ile Kaymazerikli köyleri arasında Toramanlar Göleti ve Ütük'te bir gölet bulunmaktadır. Sulama amacıyla kullanılan Arık Göleti de Seyitaliler ve Sarıcaali köyleri arasında yer almaktadır (<http://kandira.bel.tr>, 04.02.2016).

Kandıra'nın bozulmamış doğası, denizi ve kıyılarının barındırdığı doğal özellikler kıyı yerleşimlerinde, turizmin yoğun olarak gerçekleşmesini beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda var olan potansiyelin belirlenmesine katkı sağlaması açısından, kıyı yerleşimlerinin sahip olduğu özelliklerin genel olarak incelenmesi uygun olacaktır. Bu alanda elde edilen verilere, Kandıra Kaymakamlığı tarafından 1997 yılında yayınlanan "Orman Denizi Kandıra" adlı kitaptan yararlanılarak hazırlanan Kandıra Sempozyumu ve Kandıra Kurultayı Bildiriler Kitabı'nın tanıtım bölümünde yer alan bilgiler, Kandıra Turizm Master Planı, Kandıra Belediyesi'ne ait tanıtım kitapçıkları ve çeşitli internet kaynaklarından, çalışma alanında yapılan inceleme ve gözlemlerden ulaşılmıştır. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlık Kurumu tarafından oluşturulan yüzme suyu takip sisteminde yer alan Kandıra'daki mevcut plajlarla ilgili veriler de başvuru kaynakları arasındadır. İstanbul ve Sakarya illeri arasında yer alan kıyı turizminin yoğun olarak gerçekleştiği Kandıra kıyı yerleşimleri harita üzerinde yer aldığı sırayla batıdan başlayarak doğu yönüne doğru incelenecektir.

Bağıranlı

Kandıra'ya 18 km uzaklıkta bulunan Bağıranlı, Kefken'den sonraki ikinci büyük sahil yerleşimidir. Bölgedeki diğer kıyı yerleşimleri gibi sahip olduğu doğal güzellikler ve kendine özgü kayalık kıyıları ile dikkat çekmektedir. Bağıranlı'da yapılaşma, elverişli arazi koşulları nedeniyle geniş bir alanda yayılım göstermektedir (Kandıra Belediyesi, 2011: 62).

Balıkçılık yöre halkı için temel geçim kaynağıdır. İstanbul'a bir saat kırk beş dakika uzaklıkta olması yaz mevsiminde turizmin canlanmasını sağlamaktadır. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlık Kurumu'nun yüzme suyu takip sisteminde yer alan verilere göre 2015 yılı kalite sınıfı A (mükemmel) olup en üst derecedir. Takip sisteminde kayıtlı olan bilgilere göre Bağıranlı Plajı'nda otopark, cankurtaran, tuvalet, duş ve soyunma kabini bulunurken engelliler için erişim olanağı olmadığı görülmektedir (<http://yuzme.saglik.gov.tr/>, 14.05.2016).

Seyrek

Kandıra'ya 11 km mesafede olan Seyrek Koyu'nun geçmişte Romalıların ithalat ve ihracat merkezi olması nedeniyle önemli bir iskele olduğu düşünülmektedir. İskeleyi korumak için yapılan Seyrek Kalesi'nin kalıntıları bulunmaktadır. Günümüzde sular altında kalmış olan kalenin Bizanslılar tarafından yapıldığı tahmin edilmektedir. Kalenin yolu üzerinde Bizans Prenslarına ait lahit bulunmaktadır. Yine bu kalenin yanında kireç, taş ve tuğladan yapılmış hamam kalıntıları mevcuttur. Liman bugün sular altında kalmış olup hiçbir izine rastlanmamıştır (Kandıra Turizm Master Planı, 2014: 128).

Seyrek'te doğusunda Sarısu Çayı, batısında Seyrek Deresi, güneyinde Doğancılı ve Çalköy, kuzeyinde ise Karadeniz'in bulunduğu alan 2005 yılında Bakanlar Kurulu kararınca Yaban Hayatı Geliştirme Sahası olarak ilan edilmiştir. 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nun 4. Maddesine göre, alanda karacaların varlığına rastlanması nedeniyle bu karar alınmıştır. Seyrek Deresi ve Sarısu Çayı alandaki başlıca su kaynakları olmak üzere Kumluğaçit, Yemişenli, İhlamur, Baştanlar ve Taşlı gibi farklı büyüklüklerde dereler de bulunmaktadır. Ayrıca alanın ortasından geçen bir orman yolu da mevcuttur. Kuzey ve güney olarak alanı ikiye ayıran orman yolunun kuzey tarafında kalan kesim ağaçlandırma sahası olarak belirlenmiştir. Kandıra Seyrek Yaban Hayatı Geliştirme Sahası, Orman ve Su İşleri Bakanlığı 1. Bölge Müdürlüğü Kocaeli Şube Müdürlüğü'nün sorumluluğu altında olup Kocaeli Doğa Master Planı'nın arz analizi tablosuna göre değerinin bilinirliği bölgesel düzeydedir (Kocaeli Doğa Turizmi Master Planı, 2013: 88,87).

Turizm ve konaklama açısından değerlendirildiğinde herhangi bir otelin olmadığı daha çok ev pansiyonculuğunun yaygın olduğu görülmektedir. 300 m'lik kumsalı, mesire yeri, deresi ve doğal güzellikleriyle Kandıra'nın öne çıkan sakin dinlenme yerlerinden biridir (Kandıra Turizm Master Planı, 2014: 127). 2015 yılında Seyrek'in yüzme suyunun A (mükemmel) sınıfı kalitesinde olduğu görülmektedir. Takip sistemindeki bilgilere göre plajda otopark ve cankurtaran hizmeti mevcuttur (<http://yuzme.saglik.gov.tr>, 14.05.2016).

Sarısu

Babaköy sınırları içindeki Sarısu Deresi'nin, Karadeniz'le birleştiği yerde bulunan koy, Kandıra'ya 8 km uzaklıktadır. Mevcut turistik konaklama yerlerinin bulunmasının yanında çadır turizminin de bölgede oldukça yaygın olduğu görülmektedir (Kandıra Sempozyumu, 2005: 16, 17).

Kandıra genel olarak doğa turizmi potansiyeli açısından Türkiye'nin sayılı bölgelerinden biri olarak görülmektedir. Buna örnek olarak Kerpe ve Sarısu arasında dört saatlik bir yürüyüş yapılabilecek 13 km'lik parkurun bulunması gösterilebilir. Bunun yanı sıra, Sarısu doğa turizmiyle ilişkili olarak kuş gözlemciliği ve sportif olta balıkçılığının yürütüldüğü yerlerden biridir. Toplamda 165 farklı kuş türü olmak üzere; beş türün sürekli, dokuz türün çoğunlukla, yedi türün genellikle, 21 türün seyrek olarak ve 123 türün de nadiren gözlemlenebildiği bir göç yoludur. Olta balıkçılığının yapıldığı Sarısu Deresi'nde kefal, sazan, yılanbalığı gibi su ürünlerine rastlanılmaktadır (Kandıra Turizm Master Planı, 2014: 206-207). Sarısu, yüzme takip sisteminin 2015 yılı değerlendirmesinde A (mükemmel) sınıfı kalitededir ve otopark, cankurtaran hizmetleri bulunmaktadır (<http://yuzme.saglik.gov.tr/>, 14.05.2016).

Kerpe

Kent merkezine 10 km uzaklıkta bulunan Kerpe, batı karadeniz kıyısında yer alan doğal korunaklı bir liman olma özelliği taşımaktadır. Kıyı yerleşimleri arasında turizm açısından en yoğun talep gören yerlerden biridir. Yöre halkının temel geçim kaynağı balıkçılık ve tarım iken son yıllarda turizmin ön plana çıktığı görülmektedir (www.kefken.com, 20.02.2016). Denizin 150 m'ye kadar sığ oluşu ve doğal plajların bulunması, sahip olduğu doğal kayalıklar ve içerisindeki mağaralar, su sporları için elverişli bir yapıda olması ve İstanbul gibi bir metropole yakın oluşu gibi nedenler Kerpe'yi çekici kılmaktadır (Kandıra Turizm Master Planı, 2014: 114).

Antik ismi Kalpe olan Kerpe'nin bölgedeki en eski yerleşim alanlarından biri olduğu bilinmektedir. Antik çağdan kalma bir limana ait kalıntılar bulunmaktadır. Kalıntılar Kerpe Koyu'nun kuzey ucunda bulunan alanda kısmen karada olmakla

birlikte çoğunlukla sualtında dağılım göstermektedir (Aslan, 2014: 133). Kandıra kıyılarında yer alan diğer limanlar arasında en önemlisi olarak görülen bu limanın restore edilmesi için Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından proje hazırlanmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kocaeli Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından da onaylanan projenin hayata geçirilmesiyle bu alanın turizme kazandırılması hedeflenmektedir (<http://www.kocaeli.bel.tr>, 20.02.2016). Limanın mevcut taşları ve yöresel malzeme kullanılarak gerçekleştirilecek olan restorasyondan sonra Ceneviz Dönemi'ni yansıtmak üzere iki küçük Ceneviz gemisinin yapılması planlanmıştır. Projede gemilerden birinin turistik faaliyetler için su üstüne yerleştirilmesi diğerinin de dalış turizmine hizmet vermek için denize batırılması hedeflenmiştir. Osmanlı Dönemi'nde de Karadeniz ve bölge ticaretinde önemli olan limanın restorasyonunda, bu dönemin izlerini yansıtmak üzere iki büyük topun ve imitasyon anaforaların da dalgıçlar için bölgeye yerleştirilmesi planlanmıştır. Dalgıçlar ve dalış kulüpleri için limanın yanında dalış evinin oluşturulması da projenin hedefleri arasındadır (Kandıra Turizm Master Planı, 2014: 115).

Son yıllarda belediye tarafından yürütülen altyapı çalışmaları ile Kerpe'deki foseptik sistem kaldırılarak yerine kanalizasyon döşenmiş ve arıtma sistemi devreye sokulmuştur (<http://www.kerperehberi.com>, 20.02.2016). Yüzme suyu takip sistemine göre 2015 yılında Kerpe Plajı A (mükemmel) kalite standartlarındadır. Yeme içme olanaklarının yanı sıra otopark, duş, soyunma kabini, tuvalet gibi hizmetler de mevcuttur (<http://yuzme.saglik.gov.tr/>, 14.05.2016).

Kefken

Bölgedeki kıyı yerleşimlerinin içinde ekonomik açıdan en gelişmiş olan Kefken'in Kandıra'ya olan uzaklığı 20 km'dir. Balıkçılık Kooperatifi ve Liman Başkanlığı'na bağlı teknelerin bulunduğu yörede temel geçim kaynağı balıkçılıktır. Mevsimine göre birçok balık türüne rastlanmakla birlikte minekop, kaya balığı, aterna, iskin ve kırlangıç gibi nadir bulunan balıklar da görülmektedir. Ayrıca "Cik Cik" olarak da bilinen kum midyesinin ihracı yapılmaktadır. Yaz mevsiminde ise

turizm önemli bir ekonomik kaynak olarak ön plana çıkmaktadır (<http://www.kefken.com>, 20.02.2016).

Kefken'e 1 km uzaklıkta yarısı Askeri Dinlenme Kampı'na ait olan Kovanağzı Plajı bulunmaktadır. Hemen yakınında yer alan Pembe Kayalıklar'la birlikte yörenin en çok ilgi çeken turistik nitelikli değerleridir. Jeolojik yapısının farklılığı ve oluşturduğu doğal manzara açısından dikkat çeken kayalar, suyun içinde yumuşak iken çıkarıldığında sertleşmektedir. Bu özelliğe sahip olmaları nedeniyle Osmanlı Dönemi'nde dikdörtgenler şeklinde kesilerek İstanbul'a götürülmüş ve Sultanahmet Camii'nin yanı sıra pek çok tarihi eserin de yapımında kullanılmıştır (Kandıra Turizm Master Planı, 2014: 131).

Cebeci

Kandıra'da çadır turizminin en yoğun olarak gerçekleştiği yer Cebeci'dir. Kent merkezine uzaklığı 27 km olup Kefken ile aynı sınırı paylaşmaktadır. Orman, deniz ve kumsal varlığının bir arada bulunmasının yarattığı doğal güzellik ekolojik ve turistik açıdan yöreye değere katmaktadır (Kandıra Belediyesi, 2011: 61).

Cebeci sahilinden beş dakikalık tekne yolculuğu yapılarak ulaşılan Kefken Adası, Milli Mücadele Dönemi sırasında saldırılar için üs olarak kullanılmıştır. Tarihi niteliğe sahip olan ada, Karadeniz'de üzerinde insanların yaşadığı tek adadır (Kandıra Turizm Master Planı, 2014: 122). Surlar ve antik su kuyularının bulunduğu 1. derece sit alanı olan adada Helenistik, Roma ve Bizans dönemlerine ait mimari kalıntılara rastlanılmaktadır (<http://www.kulturportali.gov.tr>, 10.03.2016).

Tatil siteleri ve yazlıkların yoğun olarak bulunduğu Cebeci'de pansiyonculuk faaliyetleri de yürütülmektedir. Cebeci, dünyada Avrupa Topluluğu'nun kendi ülkeleri için getirdiği hükümlerden yola çıkılarak yayılan ve Türkiye'nin de 1993 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın girişimiyle dahil olduğu Mavi Bayrak Projesi kapsamında verilen çevre ödülüne sahiptir. Mavi Bayrak Ödülü, plaj ve marinalar için yüzme amacıyla kullanılan suyun niteliği, çevresel eğitim ve bilgilendirme çalışmalarının yönlendirilmesi, plaj düzeni ve emniyetin sağlanması ve çevre düzeni

gibi ana başlıklar altında düzenlenen bir kısmı zorunlu bir kısmı ise kılavuz niteliğinde olan ölçütlerin sağlanması sonucunda verilen uluslararası bir çevre ödülüdür (<http://yigm.kulturturizm.gov.tr>, 10.03.2016). Yüzme suyu takip sisteminde Kandıra plajları içerisinde sadece Cebeci'nin engelli erişimi olanağına sahip olduğu görülmektedir. Yeme içme, duş, tuvalet, soyunma kabini, cankurtaran ve otopark mevcut olan diğer hizmetlerdir. Mavi bayrak ödülüyle uyumlu olarak yüzme takip sisteminde de 2015 yılı yüzme suyu kalite sınıfı A (mükemmel)'dir (<http://yuzme.saglik.gov.tr/>, 14.05.2016). Kandıra'da diğer plajlar için Cebeci örneğinde olduğu gibi gerekli çalışmaların yapılarak mavi bayrak sayısının artırılmasının kıyı bölgelerinin korunmasına ve kentin sağlıklı bir turizme kavuşmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Babalı

Kandıra'nın en uzak sahillerine sahip olan Babalı'nın ilçe ile arasındaki mesafe 30 km'dir. Balıkçılık, tarım ve hayvancılık temel geçim kaynaklarıdır. Babalı çadır turizmine elverişli yapısı, açık deniz olma özelliğinin rüzgarlı hava koşulları ile birleştiğinde ortaya çıkan sörf yapma olanağı ve sahip olduğu uzun kumsallarıyla Kandıra'nın sakin kıyı yerleşimlerinden biridir. Ulaşımın zor ve uzak olması bölgenin doğallığını korumasında etkili olmuştur (Kandıra Belediyesi, 2011: 67).

Tarihi öneme sahip olan Babalı Mağarası yörenin sahip olduğu önemli değerlerden biridir. Karadeniz'e kıyı olması nedeniyle 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı döneminde batan gemilerden kurtulan Çerkez ve Abhazların bu mağaraya sığındığı bilinmektedir ve yılın belli dönemlerinde ölenleri anmak adına ziyaretler gerçekleştirilmektedir. Babalı sınırları içerisinde 645 dönümlük bir alan kaplayan Gizli Göl ya da halk arasında bilinen ismiyle Kamış Gölü yer almaktadır. Yörenin dikkat çeken başka bir özelliği ise her yıl birkaç metre ilerleyen kum dağlarının bulunmasıdır (Kandıra Turizm Master Planı, 2014: 210, 137, 133).

Motel ve pansiyonların bulunduğu yörede büyük bir turizm işletmesi bulunmamaktadır. 2015 yılı verilerine göre Babalı'nın yüzme suyu kalitesinin A (mükemmel) sınıfı olduğu görülmektedir (<http://yuzme.saglik.gov.tr/>, 14.05.2016).

Kandıra'nın coğrafi yapısına, doğal özelliklerine ve doğal nitelik taşıyan kıyı yerleşimlerine geneli itibariyle değinilmiştir. Bu bölümde kıyı yerleşimlerinin genel özellikleri verilmiştir ancak kentin turizm faaliyetlerinin yoğun olarak gerçekleştiği alanlar olması nedeniyle ilerleyen bölümlerde bu yerleşimlere var olan sorunların incelenmesi açısından tekrar yer verilecektir.

3.3. KANDIRA'NIN EKONOMİK YAPISI

Yazılı ve sözlü kaynaklar incelendiğinde tarih boyunca Kandıra ekonomisini biçimlendiren en önemli değer kentin sahip olduğu orman varlığıdır şeklinde bir çıkarım yapmak yanlış olmayacaktır (Küpçü, 2005: 76). Arşivlerde de yer aldığı üzere Kandıra başta Tersane-i Amire olmak üzere İzmit ve Kefken tersanelerine çeşitli cins, boy ve kalınlıkta gemi yapımına uygun kereste sağlamıştır. Bununla birlikte odun ve kömür ticareti Kandıra ekonomisinde önemli bir yer tutarken kereste ve odun taşımacılığının denizden yapılması da gemici ve motorcuların ayrı bir sektör oluşturmasına olanak vermiştir (Çetin, 2005: 48).

19. yüzyıl sonlarında İzmit Sancağı'nın kapladığı toprakların üçte birinde tarım yapıldığı ve Kandıra'nın o dönemde tarım ve hayvancılıkta önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir. Sancakta bulunan 333 çiftliğin 47 tanesi Kandıra'dadır ve bu sayı sancağın kazaları arasında Kandıra'nın çiftlik varlığı sıralamasında birinci olmasını sağlamıştır. 1894 yılı verilerine göre kaza mısır, buğday ve pirinç gibi tahıl ürünlerinin üretiminde sancakta ilk sırada yer almaktadır. İzmit Sancağı'nın en önemli ürünlerinden biri olan kuru üzüm en fazla Kandıra'dan elde edilerek dış ülkelere satılmaktadır. İzmit Sancağı'nda 1894 yılına ait hayvancılıkla ilgili veriler incelendiğinde ise toplam hayvan sayısında 228.640 ile Kandıra'nın yine önde olduğu görülmektedir. İnek, sığır, koyun, kıl keçisi ve tiftik keçisi o dönemde yetiştirilen türler arasındadır (Pehlevan, 2008). Tarım ve hayvancılığın Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi'nde önemli bir ekonomik faaliyet olduğu ve Kandıra'nın ekonomik yapısı içindeki başat konumunu günümüze doğru uzanan süreçte de koruduğu görülmektedir.

Kandıra'nın mevcut durumdaki yapısına değinilecek olursa, tarım ve hayvancılığa dayalı kırsal bir ekonomik görünüm çizdiği ortadadır. Tarım ve hayvancılık sektörü ve balıkçılığın ardından turizm ve imalat sanayi en önemli ekonomik uğraşlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanayi alanında faaliyet gösteren kuruluşların sayısı çok azdır ve tarım ürünlerinin çeşitliliği içinde ağırlığını gösteren tahıl ürünleri sanayiye de yön vermektedir. Ormanlık ise daha önce de belirtildiği üzere uzun yıllardır sürdürülen ekonomik faaliyetlerden biridir. Kandıra'da yetişen ağaç türleri arasında; meşe, kayın, gürgen, kestane, sahilçamı, radiata çamı ve fıstık çamı bulunmaktadır (Kandıra Belediyesi, 2011: 29, 30).

Kandıra'da gerçekleştirilen ekonomik faaliyetlerden bir diğeri de taş ocağı işçiliğidir. Kentin batı bölgesinde yer alan Akçaova ve Çerçili'deki taş ocaklarından çıkarılmakta olan Kandıra Taşı, kente özgü önemli bir yerel değerdir. Krem-bej ve gri-beyaz renklerdeki bu doğal taş literatürde ve ticari piyasada da Kandıra Taşı olarak yer almaktadır (Akıncı, 2005: 139). Heykeltıraşlıktan peyzaj mimarlığına kadar pek çok alanda yapı malzemesi olarak kullanılan Kandıra Taşı'ndan İstanbul'da bulunan pek çok tarihi eserin restorasyonunda da yararlanılmıştır (Kandıra Turizm Master Planı, 2014: 140).

Günümüzde en çok kullanılan alan kesme ya da dekoratif taşlar olarak da bilinen yontma taşlar grubudur. Kandıra Taşı, geçmişteki ve günümüzdeki yapılarda, dış cephe ve bahçe duvarı kaplamaları, barbekü, heykel, şömine ve parke taşı olarak kullanım alanı bulmuştur. Taşıdığı renk özellikleri ve dayanıklılığı sebebiyle daha geniş alanlarda da kullanılabilir (Akıncı, 2005: 140). Geçmişten günümüze kadar uzanan süreçte hem kent için hem de bölgede taş çıkarma ve işlemeciliğinden geçim sağlayanlar için önemli bir gelir kaynağı olmuştur. Ancak, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından hazırlanan "Yaşayan El Sanatlarımız" adlı kitapta Kandıra Taşı İşçiliği'nin üretimi yapılmayan (kaybolmuş) geleneksel el sanatları arasında olduğu belirtilmiştir (MEB, 2014: 259).

Kandıra Taşı'na ilginin azalması giderek üretiminin yok olmasına yol açmaktadır. Taş çıkarma ve şekillendirme işlemlerinin küçük işletmelerce yapıldığı mevcut durumun teknolojik gelişmelerden yararlanılarak daha organize bir biçimde

yürütülmesinin kentte yeni istihdam olanaklarının doğmasını sağlayacağı iddia edilse de (Akıncı, 2005: 149), büyüyen üretim şeklinin çevreye vereceği etki ve yıkım gözardı edilmemelidir. Üretimin ve işlemenin yerel zanaatı ve zanaatkarları yaşatacak bir biçimde yeniden canlandırılması, Cittaslow ölçütleri bağlamında daha uygun olan yoldur. Kandıra Taşı'nın yerel bir değer olarak restorasyon çalışmalarında ve yeni yapılan alanlarda kullanılması, hem kentin özgünlüğünün artması hem de kent ekonomisine sağlayacağı yararlar bakımından önemlidir.

Kentin kalkınmasına etki edecek olan ekonomik yapıyı oluşturan bileşenlerin kentin geleceğine sağlıklı bir yön verilmesi açısından daha ayrıntılı olarak incelenmesi gerekmektedir. Daha önce de belirtildiği üzere kentin ekonomisi içinde öne çıkan tarım ve hayvancılık, turizm sektörleri ilerleyen bölümde ayrıntılı olarak incelenecektir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Şehir Planlama Şube Müdürlüğü'nden elde edilen bilgiler göre, 2006 yılında onaylanan 1/50000 ölçekli Kocaeli Çevre Düzeni Planı'nda, Kandıra Planlama Bölgesi için Karadeniz sahilinde yer alan yerleşmelerde turizmin destekleneceği, organize tarım ve hayvancılık ile bu faaliyetlerin gerektirdiği tarımsal sanayi, depolama alanları oluşturulacağı ve alanda büyük ölçekli sanayi oluşturulamayacağı maddeleri yer almaktadır.

Son dönemde iptali söz konusu olsa da, kentteki istihdam sorunlarının çözülmesi ve sosyoekonomik gelişmişlik düzeyinin yükseltilmesi için Türkiye'nin ilk Gıda İhtisas Organize Sanayi Bölgesi (GİOSB)'nin Kandıra'da kurulması projesinin tek çözüm olarak sunulduğu görülmektedir. Köylülere ait verimli tarım arazilerinin istimlak edilerek kurulması planlanan GİOSB projesi istihdamı artıracığı nedeniyle belediye, kalkınma ajansı ve halkın bir bölümü tarafından desteklenmiştir. Projeye karşı en büyük tepki köylülerden gelmiştir. GİOSB'un kurulması ile tarımdan geçinemeyen köylülerin fabrikalarda işçi olarak çalışması, kente göç etmiş olan nüfusun tersine göçle geri döndürülmesi ve tarımda modernleşme adı altında küçük çiftçiliğin endüstriyelleşmesi projeden beklenen sonuçlardır. Ancak kendi toprağında üretim yapmak yerine, fabrikada işçi olarak çalışma olanağının kurtarıcı olarak sunulması köylüler tarafından benimsenmemiş ve proje tepkiyle karşılanmıştır. Sanayinin girmesi yerine Kandıra ekonomisini canlandıracak farklı

unsurlar desteklenebilir. Bu unsurlardan biri de bölgenin tarih boyunca geçiminin önemli bir bölümünü karşılayan tarım ve hayvancılık faaliyetleridir.

3.3.1. Tarım ve Hayvancılık

Kandıra'nın sahip olduğu tarım potansiyelinin gelişmesinde verimli toprakların iklimin elverişli şartlarıyla birleşmesi sonucu artan ürün çeşitliliği etkili olmuştur. Türkiye'de 2011 yılında yürürlüğe giren "Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli" ile ülkenin tarım envanterinin ortaya çıkarılması ve hangi bölgede, hangi üründen en iyi verimin alınacağına saptanması, hangi ürünlerin desteklenmesi gerektiği ortaya konulması hedeflenmiştir. Bu kapsamda Batı Karadeniz Havzası içinde yer alan Kandıra'da desteklenen ürünler; arpa, buğday, çavdar, çeltik, dane mısır, kanola, kuru fasulye, tritikale, yağlık ayçiçeği, yulaf ve zeytinyağı olarak belirlenmiştir (MARKA, 2014: 9). Yılın çeşitli zamanlarında üretilen diğer ürünler ise fındık, patates, nohut, keten, domates, biber, patlıcan, ıspanak, lahana, sarımsak, taze soğan, bamyas, marul ve salatalık olarak sıralanabilir. Kandıra'da 43.287 hektar tarım alanı, 27.310 hektar orman ve fundalık, 3.899 çayır ve mera alanı ve 10.976 diğer alanlar olmak üzere toplam 85.472 hektar arazi varlığı bulunmaktadır. Kocaeli ili 2015 yılı tarım faaliyet raporunda tarla ürünleri ekiliş alanı ve üretim miktarı açısından Kandıra'nın ilk sırada yer aldığı belirtilmiştir. Bitkisel ürün üretim miktarı 72.635,95 ton olarak gerçekleşmiştir (<http://kocaeli.tarim.gov.tr>, 15.03.2016).

Organik tarım için elverişli bir bitki olan keten ve ketenden üretilen Kandıra Bezi, kentin ekonomik ve kültürel yapısı içinde önemli bir yere sahiptir (Arı, 2004: 175). Kandıra dünyada keten üretiminin yapıldığı en eski bölgelerden biridir. Keten tarımı ve dokumacılığının geleneksel yöntemlerle çok eski yıllardan beri yapıldığı Kandıra'da, köy bezi, köy çözmesi (çözmesi) olarak da adlandırılan yerel dokumanın üretim tekniği, uygulanış biçimi ve kullanım amacı halkın kendine özgü ihtiyaçlarından doğmuş ve bu yönde bir gelişim göstermiştir (Altun, 2006: 91).

Yapılan araştırmalar sonucunda bugün kent sınırları içinde yer alan Kaymas Köyü'nün antik çağdan beri ketenin merkezi olduğu ve Roma döneminden itibaren adının Kaimas olarak bilindiği ortaya çıkmıştır. Kaymas'da Roma döneminden bu

yana üretimi yapılan keten bezinde iki bin yıldır aynı kök boya ve desenler kullanılmakta olup Kocaeli'nde bulunan Roma Sarayı'ndaki heykellerde de aynı kök boyanın bulunduğu saptanmıştır. Mısır firavunları tarafından nem çekici özelliği nedeniyle mumyalamada kullanıldığı, İsa'nın kefeninin bu bezden yapıldığı ve İncil'in Yuhanna bölümünde ketenden bahsedildiği ulaşılan bilgiler arasındadır (Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı [ÇEKÜL], 2008: 30).

Türkiye'de keten ekilen alanlar 1948 yılında 79.879 hektarla en yüksek değere ulaşmıştır. 2001 yılına gelindiğinde bu sayı 290 hektara düşerek yok olma derecesine gelmiştir (Arı, 2005: 169). Keten tarımı ve dokumacılığı; keten üretiminin ilkel şartlarla yapılması ve uzun sürmesi, endüstriyel gelişimle birlikte seri üretimin artması, pazarlama eksikliği ve diğer sanayi ürünleriyle rekabet edememesi gibi nedenlerle zarar görmüştür. Yapılan araştırmalarda tüm bu olumsuzluklara karşın köylülerin tek tek de olsa evlerinde kendi düzenlerini kurarak geleneksel dokumacılığa devam ettikleri görülmüştür (Altun, 2006: 92). Üretim aşamasında gübre ya da ilaca ihtiyaç duyulmayan ketenin doğal çevreye zarar vermeyen organik bitkilerden biri olduğu bilinmektedir. Amerika'dan organik giyim, tasarım ve kök boya üzerinde çalışan farklı üniversitelerde görevli öğretim üyeleri, Kandıra Bezi'yle ilgili araştırma yapmaya gelmişler ve bezin organik giyimdeki önemine vurgu yapmışlardır (www.aksam.com.tr, 16.03.2016).

Kandıra Bezi'ni, Unesco onaylı bir proje olan Ürün Geliştirme İletişim-PRODECOM kapsamında 2002 ve 2005 yıllarında değerlendirme çalışmaları yürütülmüştür. PRODECOM, yok olmaya yüz tutmuş olan kadın el emeğine dayalı kültürel mirası yeniden canlandırmak ve sanatkarları ekonomik ve mesleki yeterliliklerinin gelişmesi yolunda desteklemek amacıyla yürütülen bir projedir. Kültürel kimliğiyle proje içinde yer alan Kandıra Bezi'ne dikkat çekilmesi sağlanmıştır (Altun, 2006: 94).

Kandıra Bezi'nin yeniden üretimini sağlamak için bir girişim de 2005 yılından sonra Kandıra Kaymakamlığı ve İzmit Evlerini ve Tarihini Yaşatma Koruma Derneği (İZEYAP) tarafından gerçekleştirilmiştir. Kaymakamlık tarafından ürünlerin satın alınacağını sözünde bulunularak köylünün teşvik edilmesi, Kocakaymaz Köy

Kalkındırma Kooperatifi'nin kurulması ve terk edilmiş bir okulun Kaymaz Köyü Ketan Dokuma Evi olarak dönüştürülmesi gibi çalışmalar yapılmıştır. Büyükşehir Belediyesi tarafından da desteklenen Kandıra Bezi'ni yaşatma çalışmalarından biri de 2006'da İZEYAP ve ÇEKÜL aracılığıyla Uluslararası Kadın El Sanatları Fuarı'nda ürünün tanıtılmasıyla gerçekleşmiştir (Altun, 2006: 94,95). Barınmadan giyime kadar pek çok alanda halkın gündelik yaşamının bir parçası haline gelmiş olan Kandıra Bezi kentin kültürel bütünlüğünü oluşturan en önemli yerel değerlerden biridir. Kandıra'ya özgü olan bu kültürel mirası yaşatmak için önemli çalışmalar yürütülmüş ancak tam bir başarı sağlanamamıştır.

“Yaşayan El Sanatlarımız” adlı kitapta Kandıra Bezi Dokumacılığı'nın üretimi azalan (kaybolmaya yüz tutmuş) geleneksel el sanatları arasında olduğu belirtilmiştir. Kandıra'da ağaçtan yapılmış ilkel bir tezgahta bu zanaatı sürdüren sadece bir kişinin kaldığı bilinmektedir (MEB, 2014: 423). Küresel değerlerin yerellik vurgusu üzerinde kurduğu baskıya karşı koymanın en önemli yollarından biri geleneksel ve yerel değerlerin korunarak gelecek nesillere aktarılmasıdır. Bu bağlamda yüzyıllardır aynı coğrafyada varlığını sürdüren Kandıra Bezi'nin kültürel bir miras olarak geleceğe taşınması için yol haritası oluşturularak gerekli tedbirler alınmalıdır.

İlçede yürütülen bir diğer önemli ekonomik faaliyet hayvancılıktır. 2015 yılı verileri incelendiğinde büyükbaş hayvan sayısının 36.000, küçükbaş hayvan sayısının ise 14.000 olduğu görülmektedir. 2015 yılında ilçeler bazında ticari işletmelerin kanatlı hayvan sayıları tavuk türleri olarak; yumurtacı 35.000, broiler 3.137,000 ve damızlık 205.012 iken hindi sayısı 77.000'dir. Ayrıca köy tavukları olarak kanatlı türlerinin varlığı ise 113.000 tavuk, 1.500 hindi, 500 ördek, 500 kaz olarak hesaplanmıştır. Sığır, koyun, keçi ve tavuk yetiştiriciliği ön plandadır (<http://kocaeli.tarim.gov.tr>, 15.03.2016).

Kandıra'da hindi yetiştiriciliği önemli bir uğraş alanı olup, ilçenin kuzeyindeki köylerde küçük aile işletmeciliği biçiminde yapılmaktadır (Pehlevan, 2008). Kentin tanınırlığında önemli bir yerel değer olan Kandıra Hindisi'nin asıl adı Amerikan Bronzu'dur. Başka bölgelerde de yetiştiriciliği yapılan bu türün Kandıra Hindisi olarak tanınmasında meralarda buğday, kekik, mısır, fındık ve ayçiçeği gibi doğal

ürünlerle yetiştirilmesinin etkili olduğu düşünülmektedir (<http://www.tarimtv.gov.tr>, 15.03.2016).

Bölgede 1979 yılında açılan Hindi Üretim İstasyonu'nun, verimsizlik nedeniyle 2002 yılında Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından kapatılmasına karar verilmiştir. Üreticilere hindi palazı dağıtımını yapan bu istasyonun kapatılmasıyla birlikte kentin en önemli gelir kaynaklarından biri olarak gösterilen hindi üreticiliği zarar görmüştür. Üretim çiftliklerinin giderek azalması nedeniyle Kandıra ile bütünleşen bu yerel değer önemini kaybetmeye başlamıştır (<http://www.haberler.com>, 15.03.2016).

Son yıllarda bu durumu tersine çevirmek adına mevcut yerel yönetim, büyükşehir belediyesi ve ziraat odası ortak girişimlerde bulunmaya başlamıştır. Çalışmalardan ilki 2014 yılında Kandıra Gıda İhtisas ve Çevre Köyleri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi üyelerine hindi palazı dağıtımının yapılmasıdır. Bunun yanı sıra bakımları büyükşehir belediyesi veteriner hekim ve mühendisleri tarafından yapılan hindilerden kuluçka makinesiyle yumurta elde edilerek vitamin, mineral ve ilk aşlamalarının uygulanmasının ardından hindi üreticilerine dağıtılmaktadır. Proje kapsamında üreticilere teknik bilgi desteği de sağlanarak Kandıra Hindisi'nin üretimi artırılmaya çalışılmaktadır.

Kandıra'da gerçekleştirilen önemli faaliyetlerden biri de manda yetiştiriciliğidir. Kentle bütünleşmiş bir yerel değer olan Kandıra Yoğurdu'nun yapımında kullanılan manda sütü için manda yetiştiriciliğinin devamlılığı önem taşımaktadır. Kandıra Yoğurdu'nu özel kılan etken manda sütü karışımı ile elde edilmesidir. Kaymakamlığın girişimiyle 2005 yılında patenti alınan ürün yörenin en önemli gastronomik çekiciliklerinden biridir. Mancarlı Pide ve Köy Lokumu kentin diğer tescilli ürünleri olmakla birlikte Kandıra Yoğurdu'nun ünü ulusal düzeydedir (Kandıra Turizm Master Planı 2014, 210).

Kentin simgesel değerlerinden biri olan Kandıra Yoğurdu'nda manda sütünün kullanılması üretiminin, her geçen gün manda sayısının azalmasına bağlı olarak etkileneceği düşünülmektedir. MARKA tarafından desteklenen Siyah İnci Projesi ile

azalmakta olan manda sayısını yükseltmek ve ürün kalitesinin düzeyini istenilen seviyeye getirmek için eğitim programları düzenlenmiştir (www.kocaeligazetesi.com.tr, 12.03.2016).

Hem kentin hem de yoğurdun tanınırlığının artırılması ve yoğurt üreticilerinin teşvik edilmesi adına 2000 yılından itibaren her sene ağustos ayında Kandıra Belediyesi Yoğurt Festivali olarak düzenlenen organizasyon Geleneksel Kültür Sanat Festivali olarak değiştirilmiştir. Her yıl temmuz ayının ikinci haftasında gerçekleştirilen festivalde yerel değerlerle ilgili yarışmalar düzenlenerek ödüller verilmektedir (Kandıra Belediyesi, 2014: 25).

3.3.2. Turizm Potansiyeli

Kandıra, hızlı sanayileşme ve nüfus artışının yoğun olarak yaşandığı Marmara Bölgesi'nde bulunmasına karşın bu durumun yarattığı olumsuzluklardan etkilenmemiştir. Kocaeli'nin körfezle bağlantısı olmayan tek ilçesi olma özelliği doğal dokusunun korunmasında etkili olmuştur.

Kandıra, daha çok güneybirlik kıyı turizminin gerçekleştiği, yazlık ev sahiplerinin ağırlıklı olduğu kısa bir turizm mevsiminin yaşandığı ve ekonomik olarak getirinin az olduğu bir görünüm çizmektedir. Güneybirlik kıyı turizminin ağırlıklı olması altyapının yetersiz kalması, turizm gelirlerinin düşmesi ve istihdamın kısıtlı kalması gibi sonuçlara neden olmaktadır (MARKA, 2014: 12). Dünyadaki gelişmelere paralel bir biçimde kıyı turizmine alternatif olarak gelişen çeşitli modellerin uygulanabilirliği açısından Kandıra zengin ve güçlü bir potansiyel taşımaktadır.

Kandıra'nın turizm arzı potansiyeli; tarihi ve kültürel kaynaklar, doğal niteliğe sahip arz kaynakları ve turistik arz niteliği taşıyan diğer kaynaklar olmak üzere sınıflandırılabilir (Saruşık, 2005: 192, 193) :

Tablo 2: Kandıra'nın Turizm Kaynakları

Tarihi ve Kültürel Arz Potansiyeli	Doğal Niteliğe Sahip Arz Kaynakları	Turistik Arz Niteliği Taşıyan Diğer Kaynaklar
Arkeolojik ve tarihi sit alanları		
Babadağ Akçakoca Anıtı	Kerpe Plajı	Orhan Camii
Kefken-Cebeci Anıtı	Cebeci	Çandı Evleri
Göğüşler Arkeolojik Alanı	Sarısu- Bağıranlı	Kandıra Bezi
Teksen Kalesi	Seyrek	Kandıra Taşı ve Taş
Cebeci (Rhoe) Çamlık	Çamkonak (Babalı)	İşlemeciliği
Mevkii	Doğal Sit Alanları	Kandıra Yoğurdu ve Peyniri
Seyrek Kalesi	Kefken- Cebeci Adası	Kandıra Hindisi
Tatarahmet Arkeolojik Kalıntıları	Sarısu Milli Parkı	
Bağıranlı Kalesi (Malkaya)	Kefken Pembe Kayalar	
Bağıranlı Bizans Kilisesi		

Kaynak: (Sarışık, 2005: 192, 193)'teki bilgilerden tablolaştırılmıştır.

Kandıra'da turizmin mevcut durumunun analiz edilerek geleceğine yön verilmesi amacıyla 2015-2023 yılları arasındaki dönemi kapsayacak şekilde hazırlanan Kandıra Turizm Master Planı'nda, turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilerek tüm yıla ve kent geneline yayılmasının sağlanması, turizm gelirlerinin artmasına katkı sağlanması gibi hedefler belirlenmiştir. Turizmin gelişimine, doğal kaynakları riske atmadan, yaşam alanlarını tahrip etmeden, zengin kültürel mirasın ve insani değerlerin geleceğe taşındığı bir yön verilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Tarihsel geçmişi, halk ve esnafın turizme yönelik olumlu tutumu, kamu kesiminin turizm desteği ve ekoturizm için güçlü bir potansiyelin bulunduğu Kandıra'da, günübirlik kıyı turizminin hakim olması, tanıtım eksiklikleri, nitelikli turistik işletme yetersizliği, mevsimsel ve aylık talep dalgalanması, gastronomik zenginliklerin yeterince değerlendirilememesi ve tamamlayıcı hizmet işletmesi yetersizliği gibi sorunların var olduğu tespit edilmiştir (Kandıra Turizm Master Planı, 2014: 10, 187).

Kandıra Master Planı'nda, 2014 yılının ağustos ayı itibariyle ilçede otel, pansiyon, apart otel ve kamping olmak üzere toplam 49 adet konaklama işletmesinin olduğu belirtilmiştir. Bu işletmelerden sadece 1 tanesi turizm işletme belgeli olup diğerleri belediye tarafından verilen belgelerle işletilmektedir. Planda turizm işletme belgeli konaklama tesisi sayısının 25'e çıkarılması hedefi belirlenmiştir (Kandıra Turizm Master Planı, 2014: 150, 194). Bu hedefe yönelik olarak Kandıra Belediyesi Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü'nden elde edilen veriler değerlendirildiğinde, 2016 yılının nisan ayı itibariyle konaklama işletmelerinin sayısının 58 olduğu ancak açılan yeni tesislerin arasında turizm işletme belgeli bir tesisin yer almadığı görülmektedir. Planda da vurgulandığı üzere, yerel halktan en az 50 kişinin işletmeci olarak turizme katılımının sağlanması, nitelikli konaklama tesisi sayısının artırılması ve var olan tesislerin kapasitelerinin artırılması gibi hedeflerin gerçekleştirilmesi Kandıra turizminin gelişimi açısından önemlidir.

Turizm potansiyelinin doğru politikalarla değerlendirilmesi kentin gelişimi açısından önem arz etmektedir. Kandıra Turizm Master Planı'nda, kentte alternatif olarak değerlendirilebilecek turizm türleri için 5 farklı fizibilite raporunun hazırlanması hedefi belirlenmiş ve özellikle ekoturizm ve kırsal turizm türleri açısından önemli bir potansiyelin öne çıktığı belirtilmiştir. Var olan yerel ve doğal çekiciliklerin korunarak geliştirilmesi ve kentin özgünlüğünün ön plana çıkarılması için kentin sahip olduğu değerlerin analiz edilmesi gerekmektedir. Tezin ilerleyen bölümünde, kentin turizm gelirleri içinde hakim olan kıyı turizminin durumu incelenecek ve ardından Kandıra'nın ekoturizm, kırsal turizm ve doğa turizmi açısından taşıdığı potansiyel belirlenmeye çalışılacaktır.

3.3.2.1. Kıyı Turizmi

Kandıra'da, ilçe merkezinin kıyıdan yaklaşık olarak 8 km içeride kalmasına karşın, önceki bölümde özelliklerine değinildiği üzere Bağrganlı, Seyrek, Sarısu, Kerpe, Kefken, Cebeci ve Babalı gibi kıyı yerleşimlerinin yanı sıra birçok alanda doğal plaj, koy ve kumsallar bulunmaktadır. Daha önce de belirtildiği üzere bölgede gününbirlik kıyı turizmi hakimdir. Yaz aylarında sahil bölgelerinde nüfusun

artmasıyla birlikte daha çok belirginleşen altyapı yetersizlikleri kentin turizm kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2006 yılında Kocaeli Kandıra Kıyı Bandı, Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi olarak ilan edilmiştir. Kocaeli ili 1. Bölgede yer almasına karşın bu kapsamda uygulanan teşvik sisteminde yatırımların 5. Bölge desteklerinden yararlandırılacağı belirtilmiştir. Bu durum, teşviklerden yararlanma anlamında Kandıra kıyı bölgesinde yapılacak olan yatırımlar için olumludur. Turizm yatırım işletme belgeli oteller (3 yıldız ve üzeri), butik oteller, tatil köyleri, özel konaklama tesisleri ve dağ/yayla evleri yatırımları için geçerli olan teşvik sistemi, var olan tesislerin kapasitesinin artırılması ve yeni yatırımların yapılmasına olanak sağlamaktadır (MARKA, 2014: 6). Kıyı turizminin sağlıklı bir yapıya kavuşması için teşvik olanaklarının öncelikle var olan küçük ölçekli işletmelerin kapasitelerinin ve niteliklerinin artırılması yönünde değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca teşviklerin tatil köyleri ya da büyük ölçekli otel işletmeleri yerine Kandıra'nın doğal dokusuna uygun ve çevreyle barışık butik otel, apart otel gibi işletmelerin kurulması yönünde değerlendirilmesi de önem taşımaktadır.

Kandıra Turizm Master Planı'nda turizmin mevcut durumunun analiz edilmesi için konaklama tesisleri üzerinden yapılan bir araştırmaya yer verilmiştir. Kıyı yerleşimleri olan Kerpe, Cebeci, Kefken, Bağrganlı, Babalı, Dikili ve Kumcağız'da yer alan toplam 32 işletmenin katıldığı araştırmanın bulgularına göre;

- Kıyı bölgelerinde önemli oranda ruhsatsız pansiyonculuk yapıldığı tespit edilmiştir
- Konaklama işletmeleri yetersizdir. Özellikle hafta sonları tam doluluk oranına ulaşan işletmeler talebe yeteri kadar cevap verememektedir
- Kandıra'da pansiyon ağırlıklı bir konaklama yapısı hakimdir ve işletmelerin neredeyse tamamı aile işletmesi niteliğindedir
- Doluluk oranlarının yaz mevsiminde ağırlık kazandığı ve ağustos ayında %80'in üzerine çıktığı belirtilmiştir. Bölgede kış mevsiminde faaliyetlerine devam eden 6 işletmenin sahiplerinin tamamı Kandıra'da ikamet etmektedir

- İşletmelerin elde ettiği gelirin %77,3'ü yaz mevsiminde gerçekleşmektedir
- Kıyı turizmine yönelik faaliyet gösteren bölgedeki hiçbir işletmede alternatif aktivite olanakları bulunmamaktadır
- Kıyı bölgelerinde eczane, bankamatik, nitelikli yeme içme tesisleri ve sağlık ocakları gibi tamamlayıcı hizmetler konusunda yetersizlik olduğu görülmüştür (Kandıra Turizm Master Plan, 2014: 151-159).

Elde edilen bulgulara göre, sahiplerinin Kandıra'da ikamet ettiği işletmelerin kış aylarında da açık tutulduğu göz önünde bulundurulursa yerel halktan girişimcilerin turizm sektörüne katılmasıyla tüm yıl açık tutulacak işletmelerin sayısında da bir artışın söz konusu olacağı ileri sürülebilir. Kandıra'da yaz aylarında yoğun bir biçimde gerçekleşen günübirlik turizmin yarattığı trafik, gürültü ve çevre tahribatı gibi sorunların aşılması için kıyı turizmine farklı bir boyut getirilmesi gerekmektedir.

3.3.2.2. Kırsal Turizm Potansiyeli

Dünya genelinde son zamanlarda bireylerin turizm tercihlerinde farklı eğilimlerin ortaya çıktığı bilinmektedir. Deniz, güneş ve kıyıları kaynak olarak kullanan kitle turizmine alternatif olarak gelişen türler ekoturizm, kırsal turizm, kültür turizmi, inanç turizmi, kongre turizmi, özel ilgi turizmi, gastronomi turizmi gibi başlıklarla tanımlanmakta ve çok çeşitli alanlarda yayılım göstermektedir.

Kandıra'nın turizm potansiyelinin dünyada değişen turizm algısına ve eğilimlere göre biçimlendirilmesiyle kıyı turizmine dayalı tek yönlü yapısının daha sağlıklı bir görünüme kavuşacağı ileri sürülebilir. Kentin sahip olduğu değerler ekoturizm, doğaya dayalı turizm, kongre turizmi, gastronomi turizmi ve jeomorfoturizm gibi türler kapsamında çeşitlendirilebilme özelliğine sahip olmakla birlikte uygulanabilirlik açısından kırsal turizm daha öncelikli bir yere sahiptir (Üzümcü ve diğerleri, 2015: 93).

Kırsal turizm AB tarafından "amacı tarımsal ya da yerel değerlerle iç içe bulunarak hoşça zaman geçirmek olan turistlere beklentileri doğrultusunda

konaklama yiyecek içecek ve diğer hizmetleri veren küçük ölçekli işletmelerin yer aldığı, küçük yerleşimlerde gerçekleştirilen faaliyetler bütünü” olarak tanımlanmıştır (Aktaran: Ayaz, 2012: 43). Kente özgü yerel değerlerin korunduğu ve tarımsal faaliyetlerin sürdürülebilirlik temelinde ekolojik değerler ve ekonomik kalkınma arasındaki denge gözetilerek turizmle iç içe yürütüldüğü bu model Kandıra için önemli bir alternatif olarak görülmektedir.

Kentin sahip olduğu verimli tarım arazileri daha önce de vurgulandığı üzere geçmişten günümüze kadar ekonomik yapının şekillenmesinde önemli rol üstlenmiştir. Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yanı sıra kentin sahip olduğu kültürel miras, geleneksel el sanatları, yerel lezzetler, balıkçılık potansiyeli, zengin orman varlığı ve doğal güzellikleri kırsal turizmin uygulanabilirliği açısından önemli değerlerdir. Kırsal turizm kapsamında değerlendirilebilecek olan kentin geçmişine ait önemli değerlerinden bir diğeri de köylerde rastlanan halk mimarisi örneği ahşap yığma “çandı (çantı)” yapılarıdır. Çandı, kertilip birbirine geçirilen uzun kütüklerle, çivisiz olarak inşa edilen yapılara verilen isimdir. İncelenen kaynaklara göre Kandıra’da 18 tane Çandı Cami’nin bulunduğu ancak yalnızca bunlardan Orhan Cami ve Eski Cami olmak üzere ikisinin günümüze ulaştığı bilinmektedir (Dolu, 2014: 1685, 1700). Bu yapıların eskiden kalma olduğu ve yeniden yapılmalarının mümkün olmadığı belirtilmektedir. Ancak var olan yapıların korunması ve kentin geçmişini yansıtan bu kültürün yaşatılması için restorasyon çalışmaları yapılması gerekmektedir.

Kandıra’nın kırsal turizm potansiyellerinin araştırıldığı bir çalışmada da (Üzümcü ve diğerleri, 2015), mevsimlik kıyı turizminin ve ikincil konutların yarattığı olumsuzluklara karşın ilçe ve köylerde sanayi tesislerinin olmaması, zengin gastronomisi, geleneksel el sanatları, su kaynakları ve zengin orman varlığı, uzun kıyı şeridi ve ulaşımın rahat olması gibi bulgularla kırsal turizm için elverişli olduğu desteklenmiştir. Çalışmada, Akıncılar ve Ağaçağıl köylerinin bozulmamış kırsal dokuları ve tarımsal üretimin sürdürülmesi gibi özellikleriyle öne çıktığı sonucuna varılmıştır. Ağaçağıl’ın sahip olduğu yerel mimari özellikleriyle müze köy olarak nitelendirilmesi, Akıncılar’da ise turizme istekli girişimci ruha sahip bir halkın var

olması gibi nedenlerle gerekli çalışmaların yapılması halinde kırsal turizmin başarıyla gerçekleşeceği öngörülmüştür.

Turizm aktivitelerinin çeşitlendirilerek bütün bir yıla yayılması hem yerel halk için istihdam olanaklarının artması hem de kent ekonomisine katkı sağlaması bakımından önemlidir. Daha önce de vurgulandığı üzere Kandıra Bezi, Kandıra Yoğurdu ve Kandıra Taşı gibi yerel değerlerin turistik ve ekonomik çekiciliğinin artırılması ile halkın ilgisinin bu ürünlerin üretimine ve tanıtımına yönlendirilmesi önem taşımaktadır. Halkın geçimini bu alanlardan sağlayabilmesinin hem yerel ürünlerin korunması hem de kentin kendi olanaklarıyla kalkınması için bir fırsat sağlayacağı düşünülmektedir.

3.3.2.3. Ekoturizm Potansiyeli

Kandıra'nın sahip olduğu bozulmamış doğal çevre ekoturizm uygulamalarının gerçekleşmesine de olanak sağlamaktadır. Ekoturizm, etik ve çevresel değerler doğrultusunda turizm anlayışındaki değişimlerle birlikte ortaya çıkmış ve 1990'lı yıllardan itibaren hızla gelişerek uluslararası alanda yankı bulmuştur. 2002 yılındaki Dünya Ekoturizm Zirvesi'nde, "doğal bölgelere yapılan, doğal ortamı ve kaynakları koruyan, yöre halkının ekonomik refahını artırıcı güvenilir bir turizm türü" olarak tanımlanmıştır (Aktaran: Hekimci, 2014).

Kandıra Turizm Master Planı'nda, kentin ekoturizm potansiyeline sahip olduğunun altı çizilmiştir. Ayrıca planda, halkın turizme ve özellikle de ekoturizm faaliyetlerine katılımının sağlanması, bu potansiyeli taşıyan alanların korunması için işletmecilere ve yerel halka eğitimlerin verilmesi gibi öneriler de bulunmaktadır. Türkiye'nin ilk Cittaslow'u olan Seferihisar Belediyesi'nin yetkililerine göre uluslararası düzeyde kabul gören bir kalkınma modeli olan Cittaslow Hareketi, turizm açısından rekabet gücünü artırarak sürdürülebilirliği destekleyecek bir yol haritası niteliğinde olup, aynı zamanda iyi bir ekoturizm modelidir (Hekimci, 2014). Bu bağlamda Cittaslow ölçütlerinin gerçekleştirilmesiyle Kandıra'da turizmin sağlıklı bir biçimde gelişmesi, kent ekonomisinin canlanması ve kalkınmanın sağlanması gibi sonuçların ortaya çıkması beklenmektedir.

Kandıra sınırları içerisinde, ekoturizm, çiftlik turizmi ve eğitim faaliyetlerini birleştiren, turizm işletme belgeli bir konaklama tesisi (Narköy) bulunmaktadır. Kıyı yerleşimi olan Kerpe'ye 10 km uzaklıkta 200 dönümlük bir arazi üzerine kurulmuş olan Narköy, eğitim odaklı sürdürülebilir turizm merkezi ve organik tarım çiftliğidir. Yer seçiminde; bu alanda daha önce konvansiyonel tarım yapılmamış olması, çevresinde fabrika olmayışı, toprak analizlerinin olumlu çıkması ve orman içinde doğal bir vadi olması gibi faktörlerin etkili olduğu belirtilmiştir (<http://www.narciftligi.net>, 07.04.2016 ; N. Kuşçu, 07.04.2016).

Üretim sürecinden çiftliğin mimarisine kadar her alanda sürdürülebilirlik kavramının benimsendiği görülmektedir. Geri dönüşümlü ve doğal içerikli malzemeler seçilerek doğayla uyumlu bir şekilde inşa edilen yapılarda sürdürülebilir enerji kullanılmaktadır. Yapım sürecinde düşük karbon ayak izine sahip hafif çelik sistemi kullanılmıştır (<http://www.narkoy.com>, 07.04.2016). Tesisin tamamı toprağın kirlenmemesi için beton atılmadan kazıklar üstüne kurulmuştur. Bunun gibi birçok ayrıntının çevreye duyarlı bir biçimde hesaplanarak uygulandığı görülmektedir. Tesis, klima kullanmamak için rüzgar ve güneş açılarının bir yıllık ölçümüne göre konumlandırılmıştır. Yağmur suları kullanılarak dönüştürülebilir ve ekolojik bir altyapı tasarımı gerçekleştirilmiştir (<http://www.dunya.com/>, 07.04.2016).

Doğal bir yaşam alanı haline getirilen çiftlikte Anadolu'nun çeşitli şehirlerinden toplanmış olan organik tohumlarla üretim gerçekleştirilmektedir. Narköy'de sadece domatesin 60 farklı çeşidi olmakla birlikte bin iki yüz adet organik tohum bulunmaktadır. Bu oluşum Türkiye'nin en büyük kişisel tohum bankası olarak adlandırılmaktadır. İç Anadolu'da yapılan arkeolojik kazılardan birinde 10.000 yıllık çatlamamış buğday tohumu bulunmuş ve yaşatılması için Narköy'ün işletmecisine gönderilmiştir. Başarılı bir uygulamayla bin yıllık tohumdan hasat elde edilmiştir (<http://www.dunya.com/> , 07.04.2016 ; N. Kuşçu, 07.04.2016).

Önceki bölümlerde de vurgulandığı üzere, tarım ve turizm Kandıra'nın kalkınmasında öncelikli olarak geliştirilmesi ve geleceğinin planlanması gereken ekonomik sektörlerdir. Narköy gibi ekoturizm ve organik tarımın birlikte

yürütüldüğü başarılı bir uygulamanın Kandıra’da hayat bulması tezin de ortaya koymaya çalıştığı savı destekler niteliktedir. Çiftliğin işletmecisi ile yapılan görüşmede bu uygulamaların yaygınlaştırılması açısından Kandıra’nın önemli bir potansiyele sahip olduğu belirtilmiş ve bu konuda yapılacak olan çalışmalara destek verileceğinin altı çizilmiştir (N. Kuşçu, 07.04.2016). “Küresel düşün, yerel hareket et” düşüncesinden beslenen Narköy uygulaması ve yerel değerlerin önemine vurgu yapan Cittaslow felsefesinden esinlenen bir anlayışla tüm kentin gelişimine yön verilmesi kalkınmanın sağlanması açısından önemlidir.

3.3.2.4. Doğa Turizmi Potansiyeli

“Orman Denizi” olarak adlandırılan Kandıra, sahip olduğu doğal güzellikler, kamp alanları, doğa yürüyüşüne elverişli alanlar ve yaban hayatı geliştirme sahasının bulunmasının yanı sıra kuş gözlemciliğinin yapılabilmesi gibi doğa turizmi ile ilişkilendirilebilecek aktiviteler açısından zengin bir çeşitliliğe sahiptir.

Kocaeli Doğa Master Planı’nda ilçelerin öne çıkan doğa turizmi değerleri belirlenerek tablo haline getirilmiştir. Kandıra’nın sahip olduğu özellikler tabloda aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Kocaeli Doğa Turizmi Master Planı, 2013: 132) :

- Düzenlenmiş doğa gezisi rotası
- Denizel değerler
- Peyzaj güzelliği/fotosafari
- Tabiata uyumlu kırsal miras gezisi
- Pansiyonculuk
- Sportif olta balıkçılığı olanağı
- Yaban hayatı geliştirme sahası
- Garantili yaban hayatı gözlemi
- Sualtı yaşamı gözleme olanağı
- Bakir küçük koylar
- Ormanaltı florası tanıma gezi olanağı
- Endemik bitkilerin gözlemi
- Köy pazarları (orman meyvelerinden reçel, marmelat, kurutulmuş meyveler)

- Dokusu bozulmamış kırsal miras gezisi
- Tarihi eserler, sit alanları
- Motorlu gezi olanağı
- At ile gezi yapabilme olanağı
- Jeolojik ve jeomorfolojik değerler
- Botanik gezisi olanağı
- Bakir orman gezisi
- Peyzaj değeri yüksek fotoğrafik yerler

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından, ilin sahip olduğu coğrafi özelliklerin doğa yürüyüşlerine elverişli olması nedeniyle bu etkinliklerin gerçekleştirilebileceği parkurlar oluşturulmuştur. İl genelinde yapılan bu çalışmalar Kandıra'da hayat bulmuş ve 11 tane doğa yürüyüş parkuru oluşturulmuştur. Bu parkurların özelliklerine değinilecek olursa: Büyük bir bölümü orman içi patikalardan oluşan 9 km'lik Babadağ-Sarısu parkuru, Akçakoca anıt mezarının bulunduğu Babadağ'dan başlayarak Karadenize ve Sarısu'ya paralel bir biçimde ilerlemekte ve Sarısu Koyu'nda bitmektedir. Bağıranlı-Beylerbeyi arasındaki 9 km'den oluşan parkur ise dört mevsim yürümeye uygun olup yaz mevsiminde denize girebilme olanağı sunmaktadır. Diğer bir parkur ise, ilginç kaya oluşumları, küçük koyları ve orman dokusunu barındıran 11 km'lik Kerpe-Seyrek arasında bulunmaktadır. Kurtyeri-Kefken ve Kurtyeri-Kerpe olmak üzere her ikisi de 5 km'lik uzunluğa sahip ve dört mevsim yürüyüş yapabilme olanağı sunan parkurlar orman içi alanlardan oluşmaktadır. Sarnıçlar Barajına, Dalca ve Beyce yerleşimlerinden ilki 5 km ikincisi 6 km olmak üzere dört mevsim yürüyüş yapabilecek iki tane parkur düzenlenmiştir. İstanbul sınırları içerisinde bulunan Çelebi Köyüne, Akçaova'dan 11 km'lik ve Yağcılar'dan 8 km'lik olmak üzere çoğu patikalardan oluşan parkurlar oluşturulmuştur. Son olarak ilginç kıyı oluşumları ve günbatımı manzarası sunan 11 km'lik Bağıranlı-Pınarlı Köyü ve Karadenize doğru küçük tepeler üzerinden ilerleyen 7 km'lik Hacımazlı-Bağıranlı güzergahında düzenlenen parkur ile birlikte Kandıra'nın doğa turizminin uygulanabilirliği açısından önemli bir potansiyele sahip olduğu görülmektedir (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2013: 100-111).

Kandıra’da tarım ve tarıma dayalı sanayi sektörleri, kıyı ve doğa turizmi temel ekonomik sektörler olarak görülmektedir. Kandıra’nın ekonomik yapısını oluşturan dinamiklere geneli itibariyle değinilmiştir. Kocaeli ilinin diğer ilçeleri ile kıyaslandığında sosyoekonomik gelişmişlik düzeyinin geri kalmış olması ve istihdam sorunları nedeniyle genç nüfusun göç eğiliminde olması kenti olumsuz yönde etkilemektedir. Kentin gelişimi için tarım ve turizm sektörünün kilit önemde olduğu mevcut yerel yönetim ve MARKA tarafından da vurgulanmaktadır. Kentin bozulmamış doğal yapısı, verimli toprakları ve kıyı turizminin yanında çeşitli turizm türlerinin gerçekleştirilmesine yönelik taşıdığı potansiyel kalkınmanın sağlanmasında yararlanılması gereken değerlerdir.

Kandıra Belediyesi’nin imzalanan protokol kapsamında MARKA tarafından kentin geleceğinin şekillendirilmesi için hazırlanan “Kentsel Gelişim Kavramsal Proje Önerileri” adlı raporda ilçenin coğrafi yapısı ve yerleşim durumu itibariyle öne çıkan tarım ve turizm potansiyelinin doğal dokuyla uyumlu bir şekilde geliştirilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Tarımsal üretimin yapıldığı, özgün değerler geliştirmiş ve giderek denizle daha bütünleşik hale gelen Kandıra’nın “eko kent” kimliği kazanabilecek bir yapıda olduğu belirtilmiştir. Eko kent kavramı daha çok sürdürülebilir planlama, ulaşım, kentsel doku ve enerji verimliliğine sahip büyük ölçekli kentler için kullanılsa da Kandıra için aynı vizyonun belirlenmesi ve bu kimliğin kente kazandırılması için bir engel görülmemektedir (MARKA, 2014: 17) Tezin amacı doğrultusunda bu öneri için bir değerlendirme yapılacak olursa, eko kent ve Cittaslow kavramlarının doğaya saygı, sürdürülebilirlik ve ekolojik dengenin korunması gibi temel ilkeler etrafında şekillenen yaklaşımlar olması nedeniyle Kandıra’nın eko kent kimliği kazanmasının, Cittaslow ölçütlerinin sağlanmasında olumlu etki yaratacağı düşünülmektedir.

3.4. KANDIRA’NIN CITTASLOW ÖLÇÜTLERİ ÜZERİNDEN MEVCUT DURUMUNUN İNCELENMESİ

Cittaslow Birliği’ne üyeliğin sağlanması için gerçekleştirilmesi gereken ölçütler daha önce de belirtildiği üzere çevre politikaları, altyapı politikaları, kentsel yaşam kalitesi politikaları, tarıma, turizme, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar,

misafirperverlik, farkındalık ve eğitim ile ilgili planlar, sosyal uyum politikaları ve ortaklıklara ilişkin politikalar olmak üzere yedi ana başlıkta sınıflandırılmıştır. Bu bölümde amaçlanan, Kandıra'nın mevcut durumunun ölçütler üzerinden incelenmesi ve eksikliklerin ortaya konulmasıdır.

Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim ile ilgili planlar ve ortaklıklara ilişkin politikalar başlıkları altında sıralanan ölçütler kentin Cittaslow Ağı'na üye olma kararı verilmesiyle gerçekleştirilecek adımlar olup henüz Kandıra için böyle bir girişim bulunmadığından bu başlıklardaki ölçütlerle ilişkilendirilebilecek kısıtlı örneklere yer verilecektir. Diğer başlıklarda yer alan ölçütlerin Kandıra'da ne kadarının var olduğuna ve varsa mevcut yerel yönetimin ve büyükşehir belediyesinin geleceğe dair bu alanlarda yapmayı planladığı projelere değinilecektir. Bu konu kapsamındaki veriler Kandıra Belediye Başkan Yardımcısı Murat Batmaz, Kandıra halkı ve bölgeye aralıklarla gerçekleştirilen ziyaretlerde kurum ve kuruluşlarla yapılan görüşmeler ve tutulan gözlem notlarından derlenerek oluşturulmuştur. Kandıra halkı ve kurum, kuruluş yetkilileri ile yapılan görüşmelerde yarı yapılandırılmış ve açık uçlu soru tekniği uygulanmıştır. Görüşmeler, görüşmecilerin olurları alınarak kimi zaman kaydedilmiş, kimi zamansa not tutularak derlenmiştir. Yararlanılan diğer kaynaklar arasında ise Kocaeli Büyükşehir ve Kandıra Belediyeleri'nin internet siteleri, Kandıra Belediyesi'nin 2015- 2019 yıllarını kapsayan stratejik planı, Kandıra Turizm Master Planı, Kandıra Turizm Master Planı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bağlı Hava Kalitesi İzleme İstasyonları ve Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlık Kurumu tarafından oluşturulan yüzme suyu takip sistemi yer almaktadır.

3.4.1. Çevre Politikaları

Çevre politikaları başlığı altında sıralanan ölçütler sürdürülebilir bir yaşam ortamının oluşturulması bakımından önemlidir. Her şeyden önce kentlerin geleceğini belirleyen politikaları üreten yöneticiler ve bu durumdan etkilenen kent sakinleri tarafından çevresel değerlerin korunması bilincinin benimsenmesi gerekmektedir. Bu bilinçle kentsel yaşamın her alanında gerçekleştirilen faaliyetlerde doğaya verilen zararı en aza indirmek öncelikli hedef olmalıdır. Bu süreçte etkin bir denetimin

olması da önem taşımaktadır. Cittaslow Hareketi'nin bu başlık altında belirlediği ölçütlerle ve üye ülkeler üzerinde uyguladığı denetim mekanizmalarıyla ulaşmaya çalıştığı nokta bu durumun sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır.

Kandıra, daha öncede vurgulandığı üzere sanayi etkinliklerinin ve dolayısıyla çevresel kirliliğin yoğun olduğu bir bölgeye yakın konumlanmış olmasına karşın bu durumdan etkilenmemiştir. Sınırları içinde yer aldığı sanayi kenti Kocaeli'nin doğaya açılan penceresi olarak tanımlanmaktadır (Üzümcü ve diğerleri, 2015: 93) Kandıra'da *hava temizliği yasa tarafından belirtilen parametrelerde* seyretmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bağlı Hava Kalitesi İzleme İstasyonları'nın internet sitesinden erişilen güncel bilgilere göre kentin hava kalitesi indeksi en üst derece olan “iyi” sınıfındadır (www.havaizleme.gov.tr, 15.05.2016).

Çevre politikaları başlığının en önemli ölçütlerinden biri de “*su temizliğinin yasa tarafından belirlenen parametrelerde olduğunun belgelenmesidir*”. Kocaeli Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (İSU) Kandıra Şube Müdürü Medine Cici ile yapılan görüşmede, kentte belirli noktalardan alınan numunelerin, İnsani Tüketim Amaçlı Sular Yönetmeliği kapsamında fiziksel, kimyasal ve mikrobiyolojik olarak analiz edildiği ve raporlandırıldığı belirtilmiştir. Laboratuvar sonuçlarına göre kentin içme suyu temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde (M. Cici, 22.04.2016). Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlık Kurumu tarafından oluşturulan yüzme suyu takip sisteminden elde edilen verilere göre deniz suyu temizdir ve turizmin yoğun olarak yaşandığı Cebeci yerleşimi Mavi Bayrak almıştır (<http://yuzme.saglik.gov.tr>, 14.05.2016). Kandıra Belediye Başkan Yardımcısı ile yapılan görüşmede, Kerpe'nin de Mavi Bayrak ödülünü kazanması için çalışmaların yürütüldüğü belirtilmiştir (M. Batmaz, 22.04.2016).

“*Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtım tesisinin bulunması*”, Kandıra merkez ilçesindeki yerleşim alanlarından kaynaklanan atık suların arıtılması amacıyla ileri biyolojik atık su arıtma tesisi kurulmuştur. Cebeci'de de ileri biyolojik atık su arıtma teknolojisine sahip bir tesis bulunmaktadır. Ayrıca Bağıranlı'da ise paket atık su arıtma tesisi mevcuttur. Sucuali ve Seyrek mahallelerinde iki tane arıtma

tesisi yapım aşamasındadır. Ayrıca köyler için de projeler yapıldığı belirtilmiştir (M. Cici, 22.04.2016).

“*Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması*” ölçütüne yönelik olarak ambalaj, cam şişe, plastik ve pil gibi kentten toplanan atıkların farklı firmalar tarafından, yapılan sözleşmelere uygun olarak ayrıştırıldığı belirtilmiştir (M. Batmaz, 24.04.2016). Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından İzmit Entegre Çevre Projesi kapsamında 1996 yılında İzmit Atık ve Artıkları Arıtma, Yakma ve Değerlendirme Anonim Şirketi (İZAYDAŞ) kurulmuştur. Kandıra’da bulunan Evsel Katı Atık Aktarma İstasyonu’ndan bir adet sıkıştırılmalı konteynerde toplanarak nakliyesi yapılan atıklar İZAYDAŞ tarafından bertaraf edilmektedir (www.izaydas.com.tr, 22.04.2016). Kandıra Belediyesi’nin 2016 performans programında belediyenin çevre temizliği ile ilgili hizmet kapasitesinin artırılması planlanmıştır. Buna göre 96 mahalle için atık ayrıştırma konteynerinin temin edilmesi, atık toplaması ve ayrıştırma merkezinin kurulması, toplam 2650 olan çöp konteyner sayısını 5 yılda her yıl %10 artırmak gibi hedefler belirlenmiştir.

“*Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi*”, ölçütüyle ilişkilendirilebilecek herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak Narköy çiftliği bünyesinde kurulmuş olan kompost atölyesinde kompostlamayla ilgili eğitim verilmektedir. Kandıra için Cittaslow’a üyelik başvurusu söz konusu olduğunda bu konuda bilinçlenmenin sağlanması açısından Narköy gibi eğitim merkezlerinin artırılması önemli katkılar sağlayacaktır.

Çevre politikaları başlığında önem verilen bir diğer konu da enerjidir. “*kamunun yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması*”, “*binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufunun sağlanması*” gibi ölçütlerle doğaya verilen zararın azaltılması hedeflenmektedir. Kandıra’da özellikle yaz aylarında kıyı yerleşimlerinde kalabalıklaşan nüfusla birlikte artan elektrik tüketiminin karşılanmasında mevcut şebeke yetersiz kalmakta ve alternatif enerji kaynaklarına ihtiyaç duyulmaktadır. Karadeniz’e kıyısı olan yerleşimlerin taşıdığı rüzgar enerjisi potansiyeli Kandıra’da mevcut olup Kocaeli İli’nde rüzgar santrali kurulacak uygun yerlerin belirlendiği bir çalışmada Kandıra’nın kıyı yerleşimleri olan Kerpe, Cebeci

ve Kefken'in bu açıdan elverişli oldukları belirtilmiştir (Özön ve Kılıçaslan, t.y.). Kandıra Belediye Başkan Yardımcısı'yla yapılan görüşmede Hacımazlı, Bollu, Bağıranlı ve Karaağaç bölgelerinde Rüzgar Enerji Santrali (RES), kurulması için proje yapıldığı belirtilmiştir. Ayrıca Kandıra'nın Araman (Kaymaz) Köyü'nde biyogaz santrali bulunmaktadır (M. Batmaz, 22.04.2016). Diğer yandan Kandıra'da bulunan Namazgah Barajı'na, Büyükşehir Belediyesi İSU Genel Müdürlüğü tarafından HES yapılması planlanmaktadır. HES'lerin çevresel değerler üzerinde yarattığı sorunlar göze alındığında yatırımların farklı enerji kaynaklarına yönlendirilmesinin hem kentin geleceği hem de Cittaslow üyeliği açısından daha olumlu bir adım olacağı ileri sürülebilir.

“Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması” ölçütü açısından bir değerlendirme yapılacak olursa, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Kandıra Belediyesi tarafından alınan ortak kararlar Kandıra sahil şeridindeki evlerin beyaz renkte boyanması girişimi yapılmıştır. Görsel anlamda düzenli ve güzel bir görünüm elde etmek için Cebeci'de boyama çalışmalarına başlanmıştır (<http://kandira.bel.tr/>, 24.03.2016). Kandıra Belediye Başkan Yardımcısı'yla yapılan görüşmede Cebeci'deki tek renk dış cephe uygulamasının ilçe merkezinde de gerçekleştirileceği ve cephe iyileştirmesi çalışmalarının yapılacağı belirtilmiştir (M. Batmaz, 22.04.2016). Gürültü kirliliği sorunu ise Kandıra için özellikle turizm etkinliklerinin yoğun olarak yaşandığı yaz aylarında ortaya çıkmaktadır. Bu durumun kontrol altına alınması için ulaşım ve otopark sorunlarının çözülmesi ve bu konuda halkın bilinçlendirilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.

Kandıra'nın sahip olduğu zengin “*biyoçeşitlilik*” tıpkı Trakya ve Anadolu topraklarının büyük kıta levhalarının karşılaşma noktasında yer alması nedeniyle içerdiği farklı iklim tipleri, ekosistemler ve habitatların bir sonucu olarak açıklanabilir. Kandıra Sarısu Kuşları ile ilgili yapılan bir çalışmada (Özkoç, 2012: 50, 54) alanda Sibiry Kazı, Pasbaş Patka, Yelkovan, Aladoğan, Kervançulluğu ve Gökkuşgun olmak üzere altı ne tane nesli tehlike altında olan tür tespit edilmiştir. Daha öncede belirtildiği üzere Kandıra sınırları içerisinde Seyrek Yaban Hayatı Geliştirme Sahası bulunmaktadır. Kuzeyinde yer alan Sarısu'yu da içine alarak son bulan alanda avlanmak yasaktır. Ayrıca, Karaca ve Kızıl Geyik korunan türler olup

Sarısu Deresi'nde de ağ, kimyasal ve patlayıcı ile yapılan balıkçılık da yasaklanmıştır. Ancak yasağa karşı karaca, yaban domuzu, bıldırcın ve tüm su kuşu türlerinin kaçak avlanması yapılmaktadır. Jandarmaya ait araçların alanda sürekli devriye gezmeleri bu durumun önlenmesi için bir çözüm olabilir. Diğer bir yandan tarımsal biyoçeşitliliğin korunması hem gıda güvenliği hem de sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından önem taşımaktadır. Slow Food'un temel hedefi olan herkes için iyi, temiz, adil gıda ilkesinin gerçekleşmesi biyoçeşitliliğin korunmasıyla mümkündür. Bu bağlamda Kandıra'da gerçekleştirilen yoğun tarımsal faaliyetlerde organik ve eko tarım ilkelerinin benimsenmesi, toprakların amacına uygun kullanılması ve aşırı kullanımdan kaçılması gerekmektedir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Kandıra Belediyesi ortak bir çalışmayla daha kaliteli ve verimli ürünlerin elde edilmesi için ücretsiz toprak analizi uygulaması başlatmıştır. Ayrıca Kandıra Belediyesi tarafından hazırlanan stratejik planda her yıl bir kez bölge halkının katılacağı eko tarım sertifikalı eğitim programı düzenlenmesi hedefi yer almaktadır. Daha önce de belirtildiği üzere Narköy gibi organik tarımın başarılı bir biçimde yürütüldüğü bir örneğin bulunması ve çiftliğin kurucusu ile yapılan görüşmede organik tarım ve ekoturizmin Kandıra'da yayılması için yardım konusunda istekli olması önemlidir (N. Kuşçu, 07.04.2016).

“Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması” ölçütü açısından bir değerlendirme yapılacak olursa yetkililerle yapılan görüşmeler ve bölgeye gerçekleştirilen ziyaretlerdeki gözlemlere dayanarak Kandıra'da ışık kirliliği sorunun olmadığı ileri sürülebilir.

“Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması” ve *“hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi”*, ölçütleriyle ilgili olarak ilçe bazında verilere ulaşamamıştır.

3.4.2. Altyapı Politikaları

Cittaslow Hareketi, çevre politikalarında olduğu gibi kentsel altyapının da sürdürülebilirlik temelinde oluşturulması için birtakım ölçütler belirlemiştir. Fosil yakıt kullanımının ağırlıklı olduğu ulaşım türü hava kirliliğinin en önemli

nedenlerinden biridir. Bu nedenle Cittaslow Birliği, kentlerde “*kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yollarının oluşturulması*” ve “*metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerlerinin yapılması*” gibi çevreye zarar vermeyen bir ulaşım seçeneği olan bisiklet kullanımını teşvik edici ölçütler belirlemiştir. Ayrıca, “*kent merkezlerindeki malların dağıtımında sürdürülebilirliğinin sağlanması*” ve “*özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlaması*” yapılması gibi ölçütlerle de çevreye verilen zararın önlenmesini hedeflemektedir. Kandıra’nın bu ölçütlerle uyumu incelendiğinde bisiklet yolları ve bisiklet park yerleri konusunda önemli bir eksikliğin olduğu görölmektedir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çevresel ve sürdürülebilir bir ulaşım alternatifi olarak oluşturulan Kocaeli Bisikletli Ulaşım Sistemi (KOBİS)’nin Kandıra ve diğer ilçelerde de yapılması hedeflenmektedir. Ayrıca Kandıra Belediyesi’nin hazırladığı stratejik planda da her yıl 1 tane bisiklet, yürüyüş ya da oryantiring parkuru oluşturması hedefi yer almaktadır. İzmit Belediyesi ve Kandıra Belediyesi tarafından bisiklet kullanımının yaygınlaşması için gerçekteştirilen “Kandıra’yı Seviyorum, Bisiklete Biniyorum” projesi kapsamında 5. sınıf düzeyindeki öğrencilere 518 adet bisiklet dağıtılmıştır. Kandıra Belediyesi ve MARKA iş birliği ile kentin geleceğinin belirlenmesi için mekansal planlama projesi hazırlanmıştır. Projede ilçe merkezindeki trafik akışının araç yerine yaya önceliği olacak şekilde düzenlenmesi, belirlenen alanlardaki yol düzenlemeleriyle trafik sıkışıklığının giderilmesi için öneriler sunulmuştur. Merkezde park eden araçların ortalaması hesaplanmış ve bu sayıyı karşılayacak şekilde düzenli bir otopark alanı yapılması gerektiğinin altı çizilmiştir. Ticari faaliyetlerin yoğun olarak gerçekteştiği Çarşı Caddesi için de yayalaştırma ve sağlıklılaştırma projesi hazırlanmıştır. Projede yer alan bu öneriler elektrikli otobüs ve dik yokuşlarda yürüyen merdivenlerin yapılması gibi eko ulaşım çerçevesinde adlandırılan somut girişimlerle tam olarak örtüşmediği ve yeterli gelmeyeceği için, “*kent merkezlerindeki malların dağıtımında sürdürülebilirliğinin sağlanması*” ve “*eko ulaşım planlaması*” ölçütlerine yönelik olarak MARKA ile görüşülerek yeni bir çalışma yapılabilir.

“*Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması*” ölçütü değerlendirildiğinde Kandıra’da bu konuyla ilgili büyük bir eksiklik olduğu görölmektedir. Sadece Cebeci Plajı’nda engelli bireylerin erişimi için önlemler

alınmıştır. İlçe merkezinde 9 noktada engelli otoparkı yapılması kararlaştırılmıştır. Kandıra Belediye Başkan Yardımcısı'yla yapılan görüşmede, fizibilite çalışmasının ardından engelli arabalarının aküleri için şarj dolun alanları oluşturulacağı belirtilmiştir (M. Batmaz, 22.04.2016).

Altyapı politikaları başlığında, “sağlık hizmetlerine onaylanmış ulaşılabilirlik” ve “aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler” gibi sosyal altyapının iyileştirilmesine yönelik ölçütlere yer verilmiştir. Sağlık hizmetleri açısından Kandıra'nın durumu incelendiğinde ilçe merkezinde bir tane devlet hastanesi bulunmaktadır. Toplam 5 tane sağlık ocağı ve 8 tane eczane mevcuttur. Kandıra Turizm Master Planı'nda işletmeciler ve turistlerle yapılan anketlerin her ikisinde de verilen cevaplardan kıyı bölgelerinde eczane ve sağlık ocağı sayısının yetersiz olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Kandıra Belediyesi'nin stratejik planında halkın sosyalleşebileceği tesisler oluşturması hedefi belirlenmiş ve bu kapsamda dede torun lokali ve mahalle konağı açılması planlanmıştır. Kandıra Halk Eğitim Merkezi ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Meslek ve Sanat Eğitimi Kursları (KOMEK) gibi halk için çeşitli alanlarda beceri ve nitelik kazandırma amacı güden oluşumlar bulunmaktadır. Ayrıca stratejik planda 2015- 2019 yılları arasında 10 adet meslek edindirme kursu açılması planlanmıştır. Kandıra Belediyesi Tiyatro Günleri adı altında halk için ücretsiz etkinlikler gerçekleştirilmektedir.

“Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması” ölçütü kentte bisiklet yolu bulunmadığı için sağlanamamaktadır. “şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı”, ölçütüyle ilgili veriye ulaşılamamıştır.

3.4.3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları

Kentsel yaşamı oluşturan tüm bileşenlerin iyileştirilmesi ve yeni girişimlerin de sürdürülebilir politikalar ekseninde gerçekleştirilmesine vurgu yapan ölçütleri içermektedir. Genel olarak, kentlerin sürdürülebilir bir biçimde geleceğe taşınması ve kentsel yaşam kalitesinin artırılmasını sağlayacak çalışmaların yapılması önerilmektedir.

“Kentin direnci için planlama” ölçütü, kentlerin çağımızda karşılaştığı krizlere karşı dirençlerini artırmak için, yerel yenilenebilir enerji kaynaklarına ulaşılabilirliğin artırılması, yerel yiyecek üretiminin teşvik edilmesi ve permakültür ilkelerinin benimsenmesi gibi daha çok yerel yönetimlerin yaratıcılıklarına bağlı olan çalışmaları içermektedir (<http://cittaslowturkiye.org>, 26.04.2016). Daha önce de belirtildiği üzere tarımsal üretimin yoğun olarak gerçekleştiği Kandıra’da yerel üretimin artırılması için tarıma destek projesi kapsamında Kandıra Belediyesi ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından üreticilere % 50’ye kadar hibe ile fide, fidan ve tohum dağıtılmaktadır. Kandıra Belediyesi tarafından ücretsiz toprak analizi uygulamasının gerçekleştirilmesi de yerel üretimi desteklemektedir. Permakültür genel olarak, sürdürülebilir insan yerleşimlerinin tasarlanması olarak tanımlanmaktadır. Kandıra sınırları içerisinde yer alan Narköy çiftliğinde açılan permakültür atölyesinde eğitimler verilmektedir. Çiftlikte yapılan üretimden yerleşimin tasarlanmasına kadar her alanda sürdürülebilirlik ilkesinin benimsenmesi Kandıra’da yapılacak diğer uygulamalara örnek oluşturması açısından önemlidir (<http://www.narkoy.com/egitim>, 07.04.2016).

“Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması için programlar” ve *“kentsel yaşanabilirliğin artırılması”* ölçütleriyle ilişkilendirilebilecek olan belediye hizmet binası, Kandıra Kent Meydanı ve Bayrağa Saygı Meydanları’nda dönüşüm çalışmaları yapılması projelerinin stratejik planda yer aldığı görülmektedir. Henüz Cittaslow Ağı’na üyelik için herhangi bir girişim bulunmasa da dönüşüm çalışmaları ve kentin yaşanabilirliğinin artırılmasına yönelik diğer planların Cittaslow felsefesine uygun olarak gerçekleştirilmesi için bir engel bulunmamaktadır. Kentin tarihi değerlerinden biri olan Antik Kerpe Limanı’nın restore edilerek kente kazandırılması önemli bir çalışmadır ancak henüz tamamlanamamıştır. Halkın rekreatif ihtiyaçlarına cevap vermek üzere orman ve tarım alanları ile kentin arasında konumlanmış olan Namazgah Deresi çevresinde bir kent parkı oluşturmak için Tarihi Namazgah Mesire Alanı Düzenleme Projesi kapsamında çalışmalar devam etmektedir. Belediye’nin hedeflerinden bir diğeri de her yıl bir mahalleye tarihi dokusuna uygun meydan yapılmasıdır. Tarihi dokunun korunması, gelecek kuşaklara aktarılması ve doğal köy

yaşantısını korumak için Esentepe Mahallesi'nde Örnek Köy Projesi başlatılmış ve bunun diğer mahallelere de yayılması hedeflenmiştir. Kandıra'nın tarih ve kültür zenginliklerini sergileyecek bir müze alanı oluşturmak amacıyla 1870-80 yılları arasında yapıldığı düşünülen tescilli bir konak 100 yıl boyunca sahipleri tarafından bedelsiz olarak belediyeye tahsis edilmiştir. Diğer bir çalışma ise Ağaçaçıl Köyü'nde yer alan korunması gerekli kültür varlığı olarak tescilli yapılmış Ahşap Cami'nin restorasyonu için yapılan projedir. Kandıra Belediye Başkan Yardımcısı'yla yapılan görüşmede, Kocaeli Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nca onaylanan projenin çalışmalarına başlanacağı belirtilmiştir. Ayrıca eski Kandıra Lisesi binasının restore edilerek müze, sergi alanları kütüphane ve konferans salonu gibi bileşenlerden oluşan bir sosyal kültürel merkez haline getirilmesi hedeflenmektedir. Köylerde de kütüphanelerin kurulması için girişimler yapılmalıdır.

“Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması” ve “kent içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkiler ile değerlendirilmesi” ölçütleri açısından Kandıra Belediyesi'nin çalışmaları incelendiğinde yenileme, yeşillendirme, çapa, budama ve düzenleme işlemlerinin yapıldığı görülmektedir. Eski belediye çay bahçesinin yenilenmesi projesi kapsamında açık alanlarda yeşil dokuya yer verilecek bir kent terası oluşturulması hedeflenmektedir. Kente ilk girişte merkezin göbeğinde yer alan parkta düzenlemeler yapılmış görsel kirlilik yaratan ATM'ler buradan taşınarak oturma alanları genişletilmiştir. Alana ahşap sokak mobilyaları getirilerek halkın hizmetine sunulmuştur. Kandıra Park ve Bahçeler şefliği ekipleri tarafından ilçe genelinde birçok alanda çiçeklendirme çalışmaları yapılmaktadır..

“Sosyal altyapının desteklenmesi ölçütü kapsamında yapılacak çalışmalar”, Kandıra için ayrıca önem taşımaktadır. Kent dışına sürekli göç verilmesinde etkili olan istihdam olanakları, sağlık ve sosyokültürel faaliyetler gibi sosyal altyapıyı oluşturan bileşenlerdeki yetersizliklerin giderilmesi açısından önemlidir. Stratejik plan incelendiğinde 5 adet C tipi mesire alanının bölgeye kazandırılması, su sporları ve eğitim merkezinin açılması, her yıl bir adet tam teşekküllü çocuk parkının yapılması, köy konağı kültür merkezinin açılması, semt spor sahaları ve yüzme havuzlarının açılması gibi hedeflerin yer aldığı görülmektedir

“Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması”, ölçütüyle ilişkilendirilebilecek bir çalışma eskiden çöp alanı olarak kullanılan bölgenin ağaçlandırma yapılarak kent ormanına dönüştürülmesidir. Kandıra için Cittaslow üyelik süreci başlatılırsa, bu ölçüt kapsamında yerel yönetim tarafından gerekli analizlerin yapılarak yeni projelerin üretilmesi gerekmektedir.

“Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması”, *“kişisel sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki”* ve *“kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki”* ölçütleriyle ilgili herhangi bir çalışma yürütülmemektedir.

Kentsel yaşam politikaları başlığında yer alan ölçütlerden biri de *“tele çalışmanın geliştirilmesi”*dir. Kandıra açısından bu durum değerlendirildiğinde kentte hakim olan tarım ve hayvancılığa dayalı ekonomik sektörün tele çalışma açısından uygun olmaması nedeniyle bu ölçüt sağlanamamaktadır.

“Vatandaşlara ve turistlere yönelik olarak interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması” ölçütü açısından Kandıra Belediyesi'nin internet sitesi incelendiğinde e-imar, e-belediye, kent rehberi, şehir kameraları, vergi takvimi, TOKİ başvuruları ve e- nöbetçi eczane ve şikayetlerin ya da sorunların bildirilmesi için beyaz masa uygulaması gibi interaktif hizmetlerin bulunduğu görülmektedir. Turizmin yoğun olarak yaşandığı kıyı yerleşimlerinde turistlere yönelik interaktif hizmetlerin çeşitlendirilmesi gerekmektedir. *“Kent'in internet ağına sahip olması”* ölçütü de sağlanmaktadır.

“Kirliticilerin izlenmesi ve azaltılması” ölçütü için bir yorum yapılacak olursa, ısınma amaçlı enerji tüketimi dışında kentte aktif olarak kirlilik sağlayan sanayi etkinliği ya da kirlilik yaratıcı bir kaynak bulunmamaktadır. Hava ve suyun kirlilik değerleri daha önce de belirtildiği üzere takip sistemlerinin kontrolü altında sürekli olarak izlenmektedir. Ancak daha önce de belirtildiği üzere yaz aylarında kıyı bölgelerinde turizm faaliyetleri nedeniyle oluşan gürültü ve atık kirliliğinin izlenmesi ve azaltılması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

Kandıra, “atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması-doğal/yemel alışveriş merkezlerinin yaratılması” ve “yemel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması” ölçütleri üzerinden değerlendirilirse daha önce de belirtildiği üzere yemel değerlerin yeteri kadar tanınırlığının sağlanamadığı görülmektedir. Cittaslow’un yemel değerlerin korunmasına verdiği öneme paralel olarak mevcut yemel yönetimin de Kandıra Hindisi, Kandıra Yoğurdu ve Kandıra Bezi gibi ürünlerin hak ettiği değeri görmesi için istekli olduğu ve girişimlerde bulunduğu söylenebilir. Ancak bu girişimlerin başarıya ulaşamadığı daha önce de belirtilmiştir. Bu bağlamda Cittaslow’a üyelik için girişimde bulunulmasının yapılacak çalışmaları katkı sağlayacağı ve yemel ürünlerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde tanınırlığının sağlanması için Slow Food ve Cittaslow’un sunduğu olanaklarla daha kolay gerçekleşeceği ileri sürülebilir. Yemel ürünlerin ticarileşmesi ve tanıtımı için 2013 yılında Doğu Akdeniz Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı (EMITT)’nda kentin yemel değerleriyle ilgili tanıtım kitapçıkları dağıtılmış ancak Kandıra Turizm Master Planı’nda belirtildiği üzere bu girişim yetersiz kalmıştır. Planda, Kandıra’ya özgü bez, hindi ve yoğurt gibi yemel değerler için müze, örnek atölye, örnek çiftlik ve yemel ürünler sunan restoranların açılması ve özellikle Kandıra Bezi ile ilgili üretim ve satış üniteleri kurulması gerektiğinin altı çizilmiştir. Kentin tescilli ürünleri olan Mancarlı Pide ve Köy Lokumu’nun da tüketiciye ulaşma konusunda yetersizlikler bulunmaktadır. Bu ürünlerin satışının yapıldığı yemel restoranların açılması ve tanıtımlarının sağlanması için girişimler yapılmalıdır. Kandıra’da çarşamba günleri kapalı alanda kurulan ve cumartesi günleri de merkezde açık alanda kurulan pazar olmak üzere haftada iki gün pazarcılık faaliyetleri gerçekleşmektedir. Ayrıca Babaköy ve Kurtyeri’nde kurulan köylü pazarında da doğal ve yemel ürünlerin satıldığı, Kocaeli’nin diğer ilçelerinden, Adapazarı, ve İstanbul gibi illerden gelen tatilcilerden yoğun talep gördüğü bilinmektedir. Bu bağlamda köylülerin kendi ürünlerini tüketiciye birinci elden ulaştırmasına olanak veren bu uygulamaların geliştirilmesi için üreticiyi teşvik eden kolaylıklar sağlanmalı, yeni ve daha düzenli alanların oluşturulması için girişimler yapılmalıdır. Örneğin, Seferihisar’daki köy pazarı uygulamasında, köylülerin açık pazar kurması ve sadece Seferihisar’da üretilen malların üreticileri tarafından satılması ve halden mal getirmeyip sadece bölge halkının ürettiği ürünlerin satışına izin verilmesi şartı yemel üretici üzerinde çarpıcı bir değişim sağlamıştır (Keskin, 2010: 80). Bu uygulamadan hareketle

Kandıra'daki mevcut potansiyelin değerlendirilmesinin hem üreticinin korunması ve teşvik edilmesi hem de yerel ürünlerin çekiciliğinin artırılması için bir olanak sağlayacağı ileri sürülebilir. Kandıra Belediyesi tarafından, kentin önemli yerel değerlerinden bir diğeri olan Kandıra Taşı, tanınırlığının sağlanması için köy sapaklarındaki durakların yenilenmesinde kullanılmıştır. Bu tür uygulamalar, kente özgünlük katan yerel değerlerin korunması açısından önemlidir.

“Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı” ile ilgili bir veriye ulaşamamıştır

3.4.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar

Bu başlık altında sıralanan ölçütler, tarım ve turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanması, yerel değerlerin ve üreticilerinin korunması gibi amaçların gerçekleşmesi üzerine geliştirilmiştir. Kandıra'nın kalkınmasına yardımcı olacağı düşünülen tarım ve turizm sektörlerinin bu ölçütler çerçevesinde geliştirilmesi ve yerel değerlere verilen önemin benimsenmesi kent için önemli kazanımlar sağlayacaktır.

“Agroekolojinin geliştirilmesi” ölçütü tarımsal üretimde ekolojik ilkelerin benimsenmesini öngörmektedir. Kandıra Belediyesi'nin stratejik planında daha önce de belirtildiği üzere her yıl bir kez bölge halkının katılacağı eko tarım sertifikalı eğitim programı düzenlenmesi hedefi yer almaktadır. Ancak ekolojik ilkelere dayalı tarımsal sürdürülebilir bir sistem oluşturmak için eğitim programları artırılmalı ve üreticiler teşvik edilmelidir. Daha önce de yer verildiği üzere Kandıra'da Narköy gibi mimarisinden üretilen ürünlere kadar her alanda sürdürülebilirlik temelinde hareket eden organik bir tarım çiftliğinin bulunması yerel halkın bilinçlenmesine örnek teşkil etmesi açısından önemli bir fırsattır. Türkiye ve AB Sivil Toplum Diyaloğu- II Tarım& Balıkçılık Bileşeni altında yer alan “Kocaeli’de Tarımsal Sulama Yöntemlerinin Modernizasyonu” projesi 2011 yılında başatılmış ve bu kapsamda Kandıra'da damla sulama yönteminin yaygınlaştırılması, sebze ve meyve üretiminin artırılması amacıyla çalışmalar yapılmıştır. Kandıra Arıklar Göleti köylerinde üretim yapan çiftçilere uygulamalı eğitimler verilerek damla sulama yöntemi anlatılmış ve bilinçli sulama yöntemlerini öğrenmeleri amaçlanmıştır. Proje temsilcileri tarımsal sulama alanında yaşanan gelişmeleri yerinde incelemek için proje ortağı olan Chieti

Tarım, Sanayi ve Ticaret Odası'nın davetiyle İtalya'nın Chieti kentine ziyarette bulunmuştur (www.kocaeli.bel.tr, 07.04.2016).

“El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkar ürünlerinin korunması” ve “geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin artırılması” ölçütleri Kandıra Yoğurdu, Kandıra Bezi, Kandıra Taşı ve Kandıra Hindisi gibi kentin adıyla bütünleşmiş ve markalaşma değeri taşıyan ürünlerin ve bunların üretiminden geçimini sağlayan üreticilerin korunması için önemlidir. Kandıra'da geleneksel el sanatlarından biri olan taş işlemeciliğinin yok olduğu daha önce de vurgulanmıştır. Özellikle kente özgü geleneksel yöntemlerle üretilen Kandıra Bezi'nin de aynı tehlike ile karşı karşıya olması ve yaşatılması adına yapılan girişimlerin yetersiz kalması yeni çözümler üretilmesini gerekli kılmaktadır. Bu noktada, Cittaslow ölçütleri üzerinden yapılacak olan girişimlerin daha önce yapılan çalışmalardan daha fazla dikkat çekebileceği ileri sürülebilir. Daha önce de vurgulandığı üzere Kandıra Yoğurdu, Mancarlı Pide ve Köy Lokumu tescilli olan ürünlerdir. Bu ürünlerin satışının yapıldığı alanların oluşturulması hem yeni istihdam olanaklarının yaratılması hem de tanıtımlarının sağlanması açısından önemlidir.

“Yerel ve geleneksel, kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin artırılması” ölçütü ile ilişkilendirilebilecek olan etkinlikler her yıl düzenlenen Geleneksel Kültür Sanat Festivali, Geleneksel Yağlı Pehlivan Güreşleri ve Akçakoca Bey'i Anma Programları'dır. Slow Food Hareketi'nin doğum günü sayılan ve her yıl aralık ayında kutlanan Toprak Ana Günü (Terra Madre Day), Narköy'de 2013 yılında yerel halkın da davet edildiği bir girişimle Kandıra Pidesi pişirilerek kutlanmıştır (N.Kuşçu, 07.04.2016). Bu etkinliğin geleneksel hale getirilerek düzenli olarak kutlanması Kandıra'nın yerel tatlarının korunması ve geleceğe taşınması açısından önem taşımaktadır.

“Otel kapasitelerinin artırılması” turizmin gelişimi açısından önemli bir ölçüttür. Daha öncede vurgulandığı üzere kapasite açısından yetersizlikler mevcuttur. Kandıra Turizm Master Planı'nda konaklama işletmelerinin günlük kapasitesinin 1690 kişi olduğu belirtilmiş ve bu sayının en kısa zamanda artırılması gerektiğinin altı çizilmiştir.

“Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini artırarak kırsal bölgelerin değerinin artırılması” için e-belediyeçilik hizmetleri mevcuttur. Kırsal alanlardaki ulaşım sorunlarını çözmek için yol çalışmaları yapılmaktadır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından fırın bulunmayan köylere yerel bir değer olan Kandıra Taşı kullanılarak el yapımı ekmekler ve yöresel yemeklerin pişirilebileceği ortak kullanıma açık köy fırınları yaptırılmıştır. Ayrıca Kandıra Belediyesi tarafından doğal köy ortamının ve köylerin tarihi zenginliklerinin korunması için başlatılan Örnek Köy Projesi’nin yaygınlaştırılması kırsal alanların değer kazanması için önemlidir.

“Kamuya ait restoranlarda(okul kantinleri, aşevleri vb.), yerel mümkünse organik ürünlerin kullanılması” ve “kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi” ölçütleri Cittaslow’a üyelik için sağlanması gereken zorunlu ölçütler arasındadır. Kandıra genelinde kişisel kullanımda vatandaşların kendi üretimleri olan yerel ürünleri tükettikleri bilinmektedir. Organik üretim sadece Narköy’de gerçekleştirilmekte ve otelin yemeklerinde de kullanılmaktadır. Tarımda organik üretimin artırılması ve bu ürünlerin kullanımının yaygınlaştırılması açısından çalışmalar yapılması gerekmektedir.

“Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı”, ölçütüyle ilişkilendirilebilecek bir çalışmaya ulaşamamıştır.

“Tarımda GDO kullanımının yasaklanması” ölçütüne yönelik olarak ulusal düzeyde girişimler yapılmıştır. 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu yayımlanmıştır. Kanunun temel esaslarında, insan, hayvan ve bitki sağlığı ile çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı gözönünde bulundurularak GDO ya da ürünlerinin ithalatı, ihracatı, deneysel amaçlı serbest bırakılması, piyasaya sürülmesi ile genetiği değiştirilmiş mikroorganizmaların kapalı alanda kullanımına, bilimsel esaslara göre yapılacak risk değerlendirmesine göre karar verileceği belirtilmiştir.

Risk değerlendirme sonuçlarına göre risk oluşturmayacağı belirlenen başvurular için verilen kararın geçerlilik süresi on yıldır (<http://www.resmigazete.gov.tr/>, 13.05.2016). Gerekli kontroller Kandıra’da da etkin bir biçimde yürütülmeli ve GDO’lu ürünlerin kullanımına izin verilmemelidir.

3.4.5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar

Cittaslow felsefesinin yaymak istediği yaşam biçiminin benimsenmesi için halkın farkındalığının sağlanması önemlidir. Bu konuda yapılacak eğitimlerle oluşturulacak bilincin Cittaslow Hareketi’nin özünün kavranmasında ve başarıya ulaşmasında etkili olacağı düşünülmektedir. Bu başlık altında sıralanan ölçütler genel olarak Cittaslow ‘a üyelik kararı alındıktan sonra uygulanacak adımları içermektedir. Bu ölçütler sıralanacak olursa; *“Yöre halkına Cittaslow’un anlamı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek”, “Cittaslow logosunun internet sayfasında ve antelli kağıt üzerinde kullanımı”, “Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi”, “eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların Cittaslow temaları hakkında sürekli eğitim görmesi”, “Cittaslow üzerine yerel yönetim ile çalışan derneklerin aktif varlığı”, “esnaf ve operatörlerin farkındalıklarını artırmak”, “önemli yönetsel kararlara tabandan tavana katılım sürecini sağlayacak aktif tekniklerin benimsenmesi”*dir. Kandıra için henüz üyelik başvurusu söz konusu olmadığı için bu ölçütlerle ilgili herhangi bir çalışma yürütülememektedir.

Bu başlık altına yer alan *“iyi karşılama”* ölçütü için bir değerlendirme yapılacak olursa; Kandıra Turizm Master Planı’nda turistlerle gerçekleştirilen bir ankette konaklama tesislerindeki personelin, esnafın ve yerel halkın turistlere karşı tutum ve davranışlarının olumlu olarak nitelendirildiği belirtilmiştir. Bu sonuçtan yola çıkarak Cittaslow’a üyelik hedefi belirlendiğinde bu başlıktaki ölçütlerin gerçekleşmesi için gerekli ortamın var olduğu ileri sürülebilir.

“Yavaş güzergahların mevcut olması” ölçütüne yönelik olarak Seferihisar Belediyesi tarafından ilçede bulunan yürüyüş ve bisiklet parkurlarının detaylı bir analizi yapılarak ziyaretçilerin kenti en iyi şekilde tanıyıp gezebilecekleri nitelikte yavaş güzergahlar oluşturulmuştur (Keskin, 2010: 94). Bu çalışmadan örnek alınarak

Kandıra’da doğa gezisi yapılabilecek olan parkurların halihazırda bulunması ve kentin farklı noktalarında ilgi çekici yavaş güzergahların oluşturulabilmesi için potansiyelin var olması ölçütün uygulanabilirliğini göstermektedir. Ancak bisiklet yolları konusundaki yetersizlik için çalışmaların yapılması gerekmektedir.

3.4.6. Sosyal Uyum

Kentin çevresel değerlere saygılı bir biçimde geliştirilmesi ve yerellik vurgusu her ne kadar ön plana çıkan özellikleri olsa da Cittaslow Hareketi, kentte sosyal hayatın uyumlu ve huzurlu bir ortamda sürdürülmesi için çeşitli ölçütlerin gerçekleştirilmesini de gerekli kılmaktadır.

“Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar”, “farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması” ve “farklı kültürlerin entegrasyonu” gibi ölçütler sosyal anlamda kentin huzurlu ve uyumlu bir yapıya ulaşması ve daha yaşanabilir hale getirilmesi için oluşturulmuştur. Kandıra’nın etnik yapısı incelendiğinde daha önce de belirtildiği üzere en kalabalık kesim Manavlardan oluşmaktadır. Farklı etnik gruba ait olan Çingenerin (Bu etnik gruba Çingene denilmesi gerekliliği için bkz. Uğurlu, 2013: 80-84) kentin hemen girişinde konumlandığı bilinmektedir. Bu konuda yapılmış herhangi bir çalışma olmadığı için aynı mahallede yaşayan farklı etnik gruplara yönelik bir değerlendirme yapılamamaktadır.

“Engelli kişilerin entegrasyonu”, ölçütü açısından yapılan çalışmalara örnek verilecek olursa Kandıra Kaymakamlığı, Kandıra Belediyesi ve Kandıra Engelliler Derneği’nin ortak çalışmasıyla atıl bir evde yaşayan engelli vatandaş, kirası karşılanmak üzere yeni bir eve taşınmış ayrıca Kandıra Belediyesi’nin dar gelirli engelli vatandaşlara yönelik uyguladığı yemek yardımından yararlanması sağlanmıştır. Diğer bir çalışma ise 2015 yılında Engelliler Haftası etkinlikleri çerçevesinde Kandıra Belediye Başkanlığı ve Zafer İlkokulu tarafından ortaklaşa “Farkındalık Yürüyüşü ve Uçurtma Şenliği” düzenlenmesidir. Kandıra Engelliler Derneği ve Kandıra Belediyesi’nin girişimleri ile engelli vatandaşların iş hayatında

yer alması ve sosyal hayata uyum sağlamaları açısından çeşitli projelerin geliştirilmesi engelli bireylerin entegrasyonu açısından önemlidir.

“*Yoksullukla mücadele edilmesi*”, ölçütü açısından bir değerlendirme yapılacak olursa Kandıra Belediyesi'nin stratejik planında, ihtiyaç sahibi olan 100 aileye gıda, giyecek, yakacak ve kırtasiye yardımlarının yapılması hedefinin yer alması örnek olarak gösterilebilir. Ancak yoksulluğun çözümü için istihdam olanaklarının artırılması ve daha kalıcı çözümlerin üretilmesi için çeşitli projelerin geliştirilmesi gerekmektedir.

“*Genç neslin istihdam durumu*” ölçütü açısından bir değerlendirme yapılacak olursa, kent dışına sürekli göç verildiği ve bunun da en önemli nedenlerinden biri olarak istihdam olanaklarının yetersizliği gösterilmektedir. Tarım ve hayvancılıktan, turizmden yeteri kadar gelir elde edilememesi bireylerin farklı sektörlere dolayısıyla kent dışına göç etmelerine neden olmaktadır. Bu noktada, kırsal turizmin uygulanabilirliği açısından önemli bir potansiyele sahip olan Kandıra'da köy pansiyonlarının açılması, organik ürünlerin yetiştirilerek satışa sunulması, ekoturizm kapsamında uygulanacak faaliyetlerle istihdam olanaklarının yaratılması ve yerel değerlerin turistik çekiciliklerinin artırılmasıyla oluşturulabilecek iş alanları genç neslin kentte kalması ve kalkınmanın sağlanması açısından önemlidir.

“*Toplumsal ortaklıklar/sivil toplum kuruluşlarının mevcudiyeti*” ve “*politikaya katılım*” ölçütleri incelenecek olursa, Kandıra Belediye Başkan Yardımcısı'yla yapılan görüşmede kentte 83 tane dernek bulunduğu belirtilmiştir. Ancak derneklerin isimlerine ulaşılamamıştır.

“*Çocuk bakımının desteklenmesi*”, ölçütüyle ilgili olarak yapılan herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

“*Belediyenin kamu konut yatırımı*”, bu ölçüt için Kandıra Belediyesi ve Toplu Konut İdaresi (TOKİ) tarafından yürütülen Kandıra'da Toplu Konut Projesi'nin varlığından bahsedilebilir. Ancak TOKİ uygulamalarının geneli incelendiğinde üretilen tek tip konutların, Cittaslow felsefesiyle uyumlu olmadığı görülmektedir.

“Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü alanların ve gençlik merkezinin mevcudiyeti” ölçütüne yönelik olarak İzmit Belediyesi’ne ait Sarısu Gençlik Kampı ve Beyoğlu Kefken Çevre ve Yaz Kampı örnek olarak gösterilebilir. Beyoğlu Kefken Çevre ve Yaz Kampı, Beyoğlu Belediyesi’nin Çevre ve Orman Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlüğü’nün katkıları ile kurmuş olduğu, Beyoğlu’ndaki 13 -18 yaş arası çocuk ve gençlere yönelik bir yaz kampıdır. Sadece Beyoğlu’nda ikamet eden öğrencilerin katılım sağlayabilmektedir. Bu tür girişimlerin geliştirilmesi açısından uygun bir ortama sahip olan Kandıra’da gençler için daha kapsayıcı ve çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir.

3.4.7. Ortaklıklar

Ortaklıklar başlığı altında, Cittaslow’un çıkış noktası olan “Slow Food Hareketi kapsamında yürütülen aktivitelere ve kampanyalara destek verilmesi”, “doğal ve geleneksel yiyecekleri Slow Food veya diğer kurumlar için desteklemek”, “eşleştirme projelerini desteklemek ve geliştirmekte olan ülkelerin Cittaslow ve Slow Food felsefelerinin yayılmasını da sağlayacak şekilde gelişmeleri için işbirliği yapmak” ölçütleri yer almaktadır. Bu ölçütler, Cittaslow Ağı’na üyelik kararı alınması ile birlikte gerçekleştirilecek çalışmalar olduğu için bu konuda değerlendirme yapılamamaktadır. Ancak daha önce de yer verildiği üzere Narköy Çiftliği’nde gerçekleştirilen Toprak Ana Günü kutlaması kapsamında bir etkinliğin gerçekleştirilmesi bu alanda yapılabilecek olan çalışmalar için örnek teşkil etmesi açısından önemlidir.

Kandıra’nın mevcut durumu Cittaslow ölçütleri üzerinden incelendiğinde, gerekli çalışmaların yapılması halinde üyeliğe engel olabilecek herhangi bir durumun bulunmadığı görülmektedir. Daha önce de belirtildiği üzere Cittaslow’a üyelik başvurusu yapılmadan önce kentlerin bir ön değerlendirmeyle belirtilen ölçütlerin en az yüzde ellisini yerine getirip getiremediklerini ölçmeleri gerekmektedir. Bu nedenle Kandıra’nın gerçekleştirilmesi zorunlu olan Cittaslow ölçütleriyle uyumunun incelenmesi ve daha net görülebilmesi için tablo halinde bu incelemeye yer verilecektir.

Tablo 3: Kandıra'nın Zorunlu Ölçütler Üzerinden Değerlendirilmesi

ÇEVRE POLİTİKALARI	Zorunlu Ölçütler (*)	Tamamlanan	Planlanan	Eksik
	Hava temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi	Hava temizliği yasa tarafından belirtilen parametrelerdedir		
	Su temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi	İçme suyu ve deniz suyu temizliği yasa tarafından belirtilen parametrelerdedir	Cebeci, Mavi Bayrak ödülünü almıştır. Kerpe için de çalışmalar yürütülmektedir	
	Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması	Kandıra Belediye Başkan Yardımcısı'yla yapılan görüşmede, ambalaj, cam şişe, plastik ve pil gibi kentten toplanan atıkların farklı firmalar tarafından, yapılan sözleşmelere uygun olarak ayrıştırıldığı belirtilmiştir	Stratejik planda, çevre temizliği ile ilgili hizmet kapasitesinin artırılması hedeflenmiştir 96 mahalle için atık ayrıştırma konteynerinin temin edilmesi, atık toplama ve ayrıştırma merkezinin kurulması, toplam 2650 olan çöp konteyner sayısını 5 yılda her yıl %10 artırmak gibi hedefler belirlenmiştir.	
	Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisi	Kandıra'da 2 tane ileri biyolojik arıtma tesisi ve 1 tane de paket atık su arıtma tesisi bulunmaktadır	Sucuali ve Seyrek mahallelerinde iki tane arıtma tesisi yapım aşamasındadır. Ayrıca köyler için de projeler yapıldığı belirtilmiştir	
	Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması	Yetkililerle yapılan görüşmelerde ışık kirliliği sorununun olmadığı belirtilmiştir		

ALTYAPI POLİTİKALARI	Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması		Belediyenin stratejik planında her yıl 1 tane bisiklet parkuru düzenlenmesi hedefi yer almaktadır	İlçede bisiklet yolu bulunmamaktadır
	Özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlaması			Eko ulaşım planlaması yapılmamıştır
	Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması	Cebeci Plajı'nda engelli vatandaşların erişimi için mimari engeller kaldırılmıştır	İlçe merkezinde 9 noktada engelli otoparkı yapılması kararlaştırılmıştır Engelli arabalarının aküleri için şarj dolum alanları oluşturulacağı belirtilmiştir	Kentte hissedilebilir yol ve rampalı kaldırım bulunmamaktadır Engelli vatandaşların hizmetlere erişim ve ulaşım ile ilgili sorunları için çalışmalar yapılmalıdır
	Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler	Tiyatro Günleri adı altında halk için ücretsiz etkinlikler gerçekleştirilmektedir Halk için çeşitli alanlarda beceri ve nitelik kazandırma amacı güden oluşumlar bulunmaktadır	Halkın sosyalleşebileceği tesislerin oluşturulması hedefi belirlenmiştir. 2015-2019 yılları arasında 10 adet meslek edindirme kursu açılması planlanmıştır.	Hamileler için herhangi bir özel girişim bulunmamaktadır
	Şehir dışında yaşayan şehir sakinlerinin oranı			Bu bilgiye ulaşılamamıştır

KENTSEL YAŞAM KALİTESİ POLİTİKALARI	Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması için programlar	Tarihi Namazgah Mesire Alana Düzenleme Projesi devam etmektedir Antik Kerpe Limanı'nın restorasyon çalışması devam etmektedir Tarihi dokunun ve doğal köy yaşamının korunması için Örnek Köy Projesi, Esentepe Mahallesi'nde başlatılmıştır 1870-80 yıllarında inşa edildiği düşünülen tescilli bir konağı müzeye dönüştürmek için çalışmalar başlatılmıştır	Kent merkezinde cephe iyileştirmesi ve binaların aynı renkte boyanması planlanmaktadır Belediye hizmet binası, Kandıra Kent Meydanı ve Bayrağa Saygı Meydanı'nda dönüşüm çalışması planlanmıştır Her yıl bir mahalleye tarihi dokusuna uygun kent meydanı yapılması planlanmıştır Eski Kandıra Lisesi binasının sosyal kültürel merkez haline getirilmesi planlanmaktadır	
	Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması	Eskiden çöp alanı olarak kullanılan bölge ağaçlandırma yapılarak kent ormanına dönüştürülmüştür.		Kandıra için Cittaslow üyelik süreci başlatılırsa, bu ölçüt kapsamında yerel yönetim tarafından gerekli analizlerin yapılarak yeni projelerin üretilmesi gerekmektedir
	Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması	Kandıra Belediyesi'nin internet sitesinde e-imar, e-belediye, kent rehberi, şehir kameraları, vergi takvimi, TOKİ başvuruları ve e- nöbetçi eczane ve şikayetlerin ya da sorunların bildirilmesi için beyaz masa uygulaması gibi interaktif hizmetlerin bulunduğu görülmektedir		
	Sürdürülebilir mimari için hizmet masasının oluşturulması			Bu ölçütle ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır
	Kentin internet ağına sahip olması	Kentte internet ağı bulunmaktadır		

Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması	Kentte aktif olarak kirlilik yaratıcı herhangi bir kaynağın bulunmadığı belirtilmiştir. Hava ve suyun kirlilik değerleri sürekli izlenmektedir		Yaz aylarında turizm nedeniyle gerçekleşebilecek olan gürültü kirliliğinin önlenmesi için herhangi bir çalışma yapılmamaktadır
Kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki			Bu alanda yapılan herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır
Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması	2013 yılında Doğu Akdeniz Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı (EMITT)'nda kentin yerel değerleriyle ilgili tanıtım kitapçıkları dağıtılmıştır. Cumartesi günleri köylülerin doğal ürünlerini sergilediği açık pazar, çarşamba günleri kapalı pazar ve son olarak çevre illerden de yoğun talep gören yerel ürünlerin satıldığı köylü pazarı gibi uygulamalar bulunmaktadır	Kandıra Turizm Master Planı'nda, Kandıra'ya özgü bez, hindi ve yoğurt gibi yerel değerler için müze, örnek atölye, örnek çiftlik ve yerel ürünler sunan restoranların kurulması planlanmıştır. Planda özellikle Kandıra Bezi ile ilgili üretim ve satış üniteleri kurulması gerektiğinin altı çizilmiştir	
Atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması-doğal/yerel alışveriş merkezlerinin yaratılması	Kandıra Bezi'nin üretimini canlandırmak için eski bir okul keten dokuma evi olarak dönüştürülmüştür		Patenti alınan Kandıra Yoğurdu ve kentin tescilli ürünleri olan Mancanlı Pide ve Köy Lokumu'nun özel olarak satıldığı alanların yaratılması gerekmektedir

TARIMSAL, TURİSTİK, ESNAF VE SANATKARLARA DAİR POLİTİKALAR	El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkar ürünlerinin korunması	Kandıra Bezi, Kandıra Yoğurdu ve Kandıra Hindisi gibi yerel ürünlerin korunması için çeşitli çalışmalar yapılmıştır		Daha önce de belirtildiği üzere yapılan çalışmalar yetersiz kalmıştır Bu alanda yeni çalışmaların yapılması gerekmektedir
	Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin artırılması	Geleneksel tezgahlarda kente özgü yöntemlerle üretilen Kandıra Bezi'nin tanıtılması ve üretiminin canlandırılması için çalışmalar yapılmıştır Halk Eğitim ve Komek tarafından açılan kurslarda Kandıra Bezi'nin işlenmesi ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır		Geleneksel el sanatları arasında olan Kandıra Taş İşlemeciliği, bu sanatı icra eden sanatkarlar kalmadığı için yok olmuştur Kandıra Bezi Dokumacılığı'nı ağaçtan yapılmış ilkel bir tezgahta sürdüren yalnızca bir sanatkarın kalması bu zanaatın da yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu göstermektedir
	Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişiminin artırarak kırsal bölgelerin değerini artırmak	Kırsal alanların değer kazanması için Örnek Köy Projesi başlatılmıştır Kırsal alanlardaki ulaşım sorununu çözmek için yol çalışmaları yapılmıştır E-belediyeçilik hizmetleri bulunmaktadır Köylerde ortak kullanım açık taş fırınlar yapılmıştır	Köyler için arıtma tesisi ve yol yapımı projeleri tasarlanmıştır	
	Kamuya ait restoranlarda (okul kantinleri, aş evleri vb.) yerel mümkünse organik ürünlerin kullanılması			Bu ölçütle ilgili herhangi bir çalışma gerçekleştirilmemiştir

	<p>Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi</p>	<p>Kandıra genelinde kişisel kullanımda vatandaşlar kendi ürettikleri yerel ürünleri tüketmektedir. Organik üretim sadece Narköy’de gerçekleştirilmekte ve otelin yemeklerinde de kullanılmaktadır.</p>		<p>Yerel ürünlerin kullanımını ve organik ürün üretimini teşvik edici çalışmalar yürütülmelidir.</p>
	<p>Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin artırılması</p>	<p>Geleneksel Kültür Sanat Festivali (Yoğurt Festivali), Geleneksel Yağlı Pehlivan Güreşleri ve Akçakoca Bey’i Anma Programları düzenlenmektedir.</p>		
	<p>Otel kapasitelerinin artırılması</p>		<p>Kandıra Turizm Master Planı’nda konaklama işletmelerinin günlük kapasitesi 1690 olarak belirtilmiş ve bu sayının en kısa zamanda artırılması gerektiğinin altı çizilmiştir.</p>	<p>Var olan otellerin kapasiteleri yetersiz kalmaktadır.</p>

MİSAFİRPERVERLİK VE FARKINDALIK İÇİN EĞİTİMLER	İyi karşılama	Kandıra Turizm Master Planı'nda turistlerle gerçekleştirilen bir ankette konaklama tesislerindeki personelin, esnafın ve yerel halkın turistlere karşı tutum ve davranışlarının olumlu olarak nitelendirildiği belirtilmiştir. Bu sonuçtan yola çıkarak Cittaslow'a üyelik hedefi belirlendiğinde bu başlıktaki ölçütlerin gerçekleşmesi için gerekli ortamın var olduğu ileri sürülebilir.		
	Esnafın ve operatörlerin farkındalıklarını artırmak			Bu ölçütler, Cittaslow'a üyelik kararı alındıktan sonra yapılacak çalışmaları içerdiği için henüz sağlanamamaktadır
	Yöre halkına Cittaslow'un anlamı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek			
	Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi			
	Cittaslow logosunun internet sayfasında ve antetli kağıt üzerinde kullanımı			

Tablo incelendiğinde, Kandıra'nın bütün ölçütleri sağladığı başlığın çevre politikaları olduğu görülmektedir. En fazla eksikliğin bulunduğu başlık ise altyapı politikalarıdır. Diğer başlıklarda ise özellikle yerel ürünlerin, geleneksel iş teknikleri ve zanaatların korunması, sürdürülebilir mimari planlaması ve organik ürünlerin kullanımıyla ilgili eksikliklerin bulunduğu görülmektedir. Tekrar vurgulamak gerekirse üyelik kararının alınmasıyla birlikte bu alanlarda yapılacak olan çalışmaların başarıya ulaşmasında herhangi bir engel bulunmadığı görülmektedir.

SONUÇ

Yerel yemek kültürlerini, geleneksel gıda üretim biçimlerini ve yemek yeme alışkanlıklarını küreselleşmenin olumsuz etkilerinden korumak amacıyla iyi, temiz ve adil gıda ilkeleriyle yola çıkan Slow Food Hareketi, yavaşlık vurgusunu gıdanın ötesinde bir noktaya ulaştırmış ve Yavaş Hareketi, hayatın farklı alanlarına da uygulanabilen bir akım olarak varlığını sürdürmüştür.

Yavaş Hareketi'nin kentsel ölçekte uygulanması fikrinden doğan Cittaslow Hareketi, 1999 yılında İtalya'da ortaya çıkmış ve bu tarihten itibaren sadece Avrupa'yla sınırlı bir hareket olarak kalmamış farklı kıtalarda da yayılım göstermiştir. Küreselleşme olgusunun kentlerin özgün kimlikleri, yerel değerleri ve tarihi dokuları üzerinde yarattığı yok edici etkinin kırılması için bir direniş simgeleyen Cittaslow Hareketi, giderek artan çevresel sorunların yarattığı tehlikelerden korunma ve yerel değerlere dayalı bir kalkınma sağlanması için küçük ölçekli kentlere alternatif bir model sunmaktadır. Cittaslow Birliği'ne katılım sağlayan birçok kentin bu hareketi yerel bir kalkınma modeli olarak gördüğü bilinmektedir. Konuyla ilgili literatür incelendiğinde Cittaslow'un, hem yerel kalkınma modeli hem de sürdürülebilir bir kent modeli olarak ele alındığı görülmektedir. Buna karşılık, Cittaslow Hareketi'nin, kentlerin katılım amaçları, yerel aktörlerin algısı ve beklentilerin uygulamaya yansımalarına göre biçimlenen bir model olarak kimi zaman olumsuz sonuçlara neden olduğu da tartışılmaktadır. Bu bağlamda farklı örnekler üzerinden yapılacak olan akademik çalışmaların artırılması bu konudaki tartışmaların somutlaşması ve Cittaslow Hareketi'nin iddia ettiği hedefleri sağlama konusunda ne kadar başarılı olduğunun belirlenmesi açısından önemlidir. Ancak, kentlerin Cittaslow unvanını kazanmasıyla birlikte geçirdikleri değişimin olumlu ve olumsuz yanlarının incelenmesi için belli bir sürenin geçmesi gerekmektedir. Türkiye'de Cittaslow sayılarının son yıllarda artması nedeniyle, üye olan kentler üzerinden böyle bir değerlendirme yapılabilmesi için henüz erkendir.

Tezin birinci bölümünde de ele alındığı üzere, sürdürülebilir kent kavramının biçimlenmesinde etkili olan uluslararası alanda oluşturulmuş Gündem 21, Avrupa Kentsel Şartı, Habitat II ve Aalborg Şartı gibi toplantı ve belgelerin ortaya koyduğu

ilkeler Cittaslow'un hedefleriyle benzeşmektedir. Genel olarak bakıldığında, Gündem 21'in belirlediği atmosferin ve çevrenin korunması, tüketim alışkanlıklarının değişmesi, sürdürülebilir tarım ve kırsal kalkınmanın sağlanması gibi hedefler ve Avrupa Kentsel Şartı'nın ortaya koyduğu alternatif enerji ve ulaşım seçeneklerinin yaratılması ve çevresel değerlerin korunmasında yerel yönetimlerin sorumluluk üstlenmesi, kentin sahip olduğu tarihi mirasın ve geleneksel el sanatlarının korunması gibi ilkelerin Cittaslow ölçütleriyle örtüştüğü görülmektedir.

Cittaslow'un dünyadaki gelişimi incelendiğinde birliğe katılımın gerçekleşmesinde, kaybedilen değerlerin geri kazanılmasından kalkınmanın sağlanmasına, turizmin düzenlenmesinden, çevresel kaygılara kadar farklı etkenlerin rol oynadığı görülmektedir. Ancak, özgün kimliklerin ve yerel değerlerin korunması hedefinin kentleri ortak paydada birleştirici bir işlev gördüğü ileri sürülebilir. Cittaslow Hareketi'ne 2009 yılında Seferihisar'ın salyangoz logosunu kente kazandırmasıyla dahil olan Türkiye'nin üye sayısı en son 2016 yılında Uzundere'nin katılımıyla 11'e yükselmiştir. Bu kentlerin yanı sıra genel olarak Türkiye coğrafyası göz önüne alındığında, birçok kentin, özgün kimliğini korumak ve yerel değerlerle sürdürülebilir bir kalkınma sağlamak için Cittaslow Hareketi'ne dahil olma potansiyeli taşıdığı görülmektedir. Tezde, Cittaslow olma potansiyeli taşıdığı düşünülen Kocaeli'nin Karadeniz'e kıyısı bulunan tek ilçesi Kandıra seçilmiş ve var olan ölçütler üzerinden bu potansiyeli ne kadar taşıdığı, eksikliklerinin neler olduğu ve hangi çalışmaların yapılması gerektiği belirlenmeye çalışılmıştır.

Sanayinin başkenti olarak adlandırılan Kocaeli'nde yer almasına karşın doğal dokusunu korumayı başaran Kandıra'da, sanayi etkinlikleri yok denecek düzeydedir ve kente büyük sanayinin girmesi engellenmiştir. Bu nedenle sanayi kaynaklı çevresel kirliliğe rastlanılmamaktadır. Çevre politikaları ana başlığı açısından değerlendirildiğinde, elde edilen bilgilere göre su ve hava kalitesinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğu, kentsel katı atıkların ayrıştırıldığı, kentsel kanalizasyon için arıtma tesislerinin bulunduğu, iki arıtma tesisinin yapım aşamasında olduğu ve köyler için de arıtma tesisi projelerinin yapıldığı görülmektedir. Kandıra'da özellikle yaz mevsiminde turizmin etkisiyle artan nüfusun elektrik ihtiyacının karşılanmasında var olan kaynakların yetersiz kaldığı

görülmektedir. Bu durumun çözümü için alternatif enerji kaynaklarına yönelmesinin, Cittaslow'a üyeliğin sağlanması yolunda önemli bir adım olacağı düşünülmektedir. Mevcut durumda Kandıra'da aktif durumda olan bir adet biyogaz tesisi bulunmakta ve RES'lerin yaygınlaştırılması açısından önemli bir potansiyel barındırmasına karşın üç adet RES proje aşamasında olup bu projelerin artırılması gerekmektedir. Diğer yandan kentte bulunan Namazgah Barajı'na kurulması planlanan HES ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ)'nin İstanbul'un içme suyu için Kandıra'ya kurulmasını planladığı Sungurlu Barajı'nın Cittaslow üyeliği açısından olumsuz sonuçlar doğuracağı ileri sürülebilir. Sungurlu Barajı'nın Akçaova ve Teksen köylerini ve tarım arazilerini tamamen sular altında bırakacağı ve bu yerleşimler dışında 16 köyü daha olumsuz yönde etkileyeceği öne sürülmektedir. Çevre politikaları ana başlığında yer alan trafik gürültüsünün azaltılması ölçütü için bir değerlendirme yapılacak olursa bu durumun sadece yaz aylarında turizm etkinlikleriyle birlikte ortaya çıktığı ileri sürülebilir. Trafik gürültüsünün azaltılması için yol, otopark ve ulaşım ile ilgili sorunlar analiz edilmeli ve çözüm yolları aranmalıdır. Genel bir değerlendirme yapılacak olursa çevre politikaları başlığında birçok ölçütün sağlandığı ve gerekli çalışmaların yapılması halinde herhangi bir uyum sorunu yaşanmayacağı düşünülmektedir.

Kandıra, altyapı politikaları çerçevesinde belirlenen ölçütler açısından değerlendirildiğinde kentte bisiklet yollarının bulunmaması önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Kandıra Belediyesi tarafından bisiklet kullanımını teşvik edici birtakım çalışmalar yürütülmektedir. Ancak çevreye zarar vermeyen bir ulaşım seçeneği olarak bisiklet kullanımının artırılması için yeni projelerin üretilmesi ve bisiklet yollarının yapılması gerekmektedir. Diğer bir eksiklik ise engellilere yönelik fiziksel engellerin kaldırılması için herhangi bir çalışmanın yapılmamasıdır. Engelli ulaşımı için olanaklar sadece Mavi Bayrak almış olan Cebeci Plajı'nda bulunmaktadır. Bu durumun kent genelinde yaygınlaştırılması rampalı kaldırım ve hissedilebilir yolların oluşturulması için projeler üretilmelidir.

Kentin fiziki yapısının iyileştirilmesinden yerel değerlerin korunmasına kadar birçok alanda kentsel yaşam kalitesinin artırılması için oluşturulan ölçütler açısından

Kandıra'nın durumu incelendiğinde, yerel yönetim tarafından hem ilçe merkezinde hem de köylerde bu amaca yönelik olarak birçok çalışmanın yapıldığı ve projelerin üretildiği görülmektedir. Çalışma yapılması gereken bir diğer alan ise eczane ve sağlık ocağı sayısının özellikle kıyı bölgelerinde artırılmasıdır. Bu başlık altında sıralanan yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması ölçütü açısından kentin patenti alınan yerel ürünü Kandıra Yoğurdu, Kandıra Hindisi ve kentin tescilli ürünleri Kandıra Pidesi ve Köy Lokumu gibi ürünlerin yeterince tanınırlığının sağlanamadığı ve bu konudaki girişimlerin de yetersiz kaldığı görülmektedir. Diğer bir ölçüt olan yerel/doğal alışveriş merkezlerinin kurulması kapsamında bu ürünlere özgü satış noktalarının oluşturulması ve yerel halkın bu girişimlerde öncü olması sağlanmalıdır.

Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar başlığında genel olarak tarımın ekolojik ilkelerle yürütülmesi, organik üretimin ve organik ürün kullanımının teşvik edilmesi, yerel ürünlerin, geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin artırılmasına yönelik ölçütler belirlenmiştir. Tarımsal üretim açısından zengin bir potansiyele sahip olan Kandıra'da organik üretim ve sürdürülebilir tarım ilkelerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Kandıra Belediyesi'nin stratejik planında yer alan her yıl bir kez bölge halkının katılacağı eko tarım sertifikalı eğitim programı düzenlenmesi hedefinin yanı sıra permakültür eğitimlerinin verilmesi ve bu programların sayılarının artırılması gibi hedeflerin de plana dahil edilmesi gerekmektedir. Kandıra Yoğurdu, Kandıra Hindisi, Kandıra Bezi ve Kandıra Taşı gibi yerel değerlerin daha önce de belirtildiği üzere yeterince korunamadığı görülmektedir. Geleneksel el sanatları arasında gösterilen Kandıra Taş İşlemeciliği, bu sanatı icra eden kimsenin kalmaması nedeniyle yok olan el sanatları arasına girmiştir. Diğer yandan uzun yıllardır geleneksel el tezgahlarında kente özgü yöntemlerle dokuması yapılan Kandıra Bezi'nin de aynı tehlike ile karşı karşıya olduğu ve geleneksel yöntemlerle dokumacılık yapan sadece bir sanatkarın kaldığı bilinmektedir. Yaşayan el sanatları arasında gösterilen Kandıra Bezi Dokumacılığı'nda yok olmaya yüz tutmuş el sanatları kategorisine alınmıştır. Bu bağlamda Cittaslow'un da yerel değerlerin korunmasına verdiği önem ve belirlediği ölçütler çerçevesinde bu değerlerin geleceğe taşınması adına yeni projelerin üretilmesi gerekmektedir.

Cittaslow felsefesinin kalıcı olmasının sağlanması için sadece yerel yönetimler tarafından alınan kararlarla yürütülen bir süreç olmaktan öte, yerel halkın da hareketin özünü kavraması ve benimsemesi, turizm etkinliklerinin kaliteli bir ortamda gerçekleştirilmesi için misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar başlığında birtakım ölçütler belirlenmiştir. Bu bağlamda, Kandıra için üyelik sürecinin başlatılması kararı alınırsa öncelikle Cittaslow'a katılım konusunda halkın desteğinin alınması için çeşitli çalışmalar yapılmalıdır.

Kandıra Turizm Master Planı'nda bölgeyi ziyaret eden turistler üzerinden yapılan bir anket çalışmasında halkın ve esnafın misafirperver oldukları, turizme yönelik olumlu bir atmosferin var olduğu ulaşılan sonuçlar arasındadır. Bu sonuçtan hareketle Cittaslow'a üyelik hedefi belirlendiğinde misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar başlığındaki ölçütlerin gerçekleşmesi için gerekli ortamın var olduğu ileri sürülebilir. Bu sava ek olarak turizm için olumlu bir atmosferin bulunduğu Kandıra'da kırsal turizmin desteklenmesinin hem yerel halkın istihdam olanaklarının artması hem de kentin özgün değerlerinin korunması için önemli bir adım olacağı düşünülmektedir.

Kırsal turizmin geliştirilmesine yönelik olarak, kırsal dokusunu koruyan alanlarda köy pansiyonlarının açılması, organik ürünlerin yetiştirilip satışa sunulması, Kandıra Bezi ve Kandıra Yoğurdu gibi yerel değerlerin bu kapsamda değerlendirilmesi gerekmektedir. Giderek yok olan Çandı yapılarının restore edilmesinin ve kentin sahip olduğu bu kültürün yaşatılması adına Kültür ve Turizm Bakanlığı ile iletişime geçilerek belirli alanlarda bu mimariye uygun örneklerin hayata geçirilmesinin hem bu değerlerin korunması hem de kırsal turizmin geliştirilmesi hedeflerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Cittaslow, sosyal uyum başlığı altında belirlediği ölçütlerle farklı etnik grupların bir arada yaşama pratiği kazandığı, çeşitli nedenlerle toplumsal hayatın dışında kalan kesimlerin kent yaşamına uyumunun sağlandığı, yoksulluk ve işsizlik gibi sorunların en aza indirildiği bir kent ortamı yaratmayı hedeflemektedir. Kandıra'da halkın yoğun bir bölümünün Manavlar tarafından oluşturulduğu ve etnik

çeşitlilik açısından zengin bir yapının bulunmadığı görülmektedir. Kentin dışında prefabrik konutlarda yaşayan Çingenerlerin daha çok enformel sektörlerde çalıştığı ve toplumsal hayatın dışında kaldıkları belirtilmiştir. Çingenerlerin yaşam koşullarının rehabilite edilerek sosyal açıdan kente uyumlarının sağlanması için çalışmalar yapılmalıdır. Diğer yandan genç neslin istihdam durumunun iyileştirilmesi Cittaslow'un da önem verdiği ölçütlerden biri olup Kandıra'da kent dışına verilen göçün önlenmesi ve kalkınmanın sağlanması açısından kaçınılmazdır.

Cittaslow'un çıkış noktası olan Slow Food Harketi'nin ve yürüttüğü aktivitelerin desteklenmesi kapsamında, Kandıra'da yer alan organik tarım çiftliği ve sürdürülebilir eğitim merkezi Narköy'de Kandıra Pidesi pişirilerek Toprak Ana Günü kutlanmıştır. Bu tür etkinliklerin artırılması, Slow Food oluşumlarıyla işbirliği çerçevesinde Kandıra'nın diğer gastronomik çekiciliklerinin tanınırlığının sağlanması ve geleceğe taşınması için önemli bir kazanım olacağı düşünülmektedir.

Kandıra'nın sahip olduğu tarım ve turizm potansiyellerinin yeteri kadar değerlendirilmediği, sosyoekonomik gelişmişlik düzeyinin düşük olduğu, istihdam olanaklarının yetersizlikleri nedeniyle sürekli göç verdiği ve kalkınmanın sağlanamadığı görülmektedir. Kalkınmanın sağlanması için GİOSB projesi tek çözüm olarak sunulmaktadır. Tezin savunusu, kentin dokusuna uygun olmayan bu tür sanayi etkinliklerinin kente girmesinin desteklenmesi yerine sürdürülebilir bir yerel kalkınma modeli sunan Cittaslow Hareketi'ne dahil olma yolunun seçilmesidir. Cittaslow'a üyeliğin, kentin sahip olduğu ekonomik değerlerin, doğal dokusuna ve taşıdığı potansiyele uygun olarak geliştirilmesine ve kenti özgün kılan değerlerin korunmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ancak bu süreçte Cittaslow'un yerel karar alıcıların etkisiyle küçük kentleri piyasa mantığı içerisinde rekabet edebilirlik ve pazarlama kavramları üzerinden çabuk tüketilen birer nesneye dönüştürme, soylulaştırma ve pahalılaştırma gibi tehlikelerine karşı dikkat edilmesi gerekmektedir. Kente gerçekleştirilen ziyaretlerde gözlemlendiği üzere emlakçılar tarafından kuşatılmış olan Kandıra'nın, Cittaslow unvanının kazanılmasıyla birlikte dışarıdan gelecek olan yatırımcılar için cazip hale gelmesi, yerel halkın hareketin dışında kalacağı bir süreci başlatabilir. Mevcut durumda tarımdan geçimini sağlayamayan ve topraklarını satarak göç etme eğiliminde olan nüfusun kentteki

girişimlere dahil edilememesi halinde dışarıdan gelen yatırımcıların etkin bir konuma sahip olabileceği göz ardı edilmemelidir. Bu noktada Cittaslow modelinin Kandıra’da başarılı olabilmesi için yerel halkın bu modeli benimsemesi, kentle ilgili alınan kararlarda ve girişimlerde öncelikli bir konuma sahip olması önem taşımaktadır.

Cittaslow Hareketi öngördüğü ölçütlerle bir yandan kentteki turizm etkinliklerinin daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir biçimde yürütülmesine olanak tanıırken diğer yandan kentin tanınırlığını ve dolayısıyla kente gelen ziyaretçi sayısını da artırmaktadır. Cittaslow unvanının kazanılmasıyla birlikte kentin ve yerel değerlerin tanınırlığının artması kuşkusuz önemli kazanımlar sağlayacaktır. Ancak Kandıra için daha önce de belirtildiği üzere yoğun bir biçimde gerçekleşen kıyı turizm talebinin daha da artacağı düşünülürse bu alandaki kapasitenin artırılması, gerekli planların yapılması ve sürecin dikkatli bir biçimde yönetilmesi gerekmektedir. Kıyı turizmin Sedgefield örneğinde olduğu gibi tek önemli geçim kaynağı olarak öne çıkması riski, istihdam olanaklarının turizm sezonunda artarak, diğer dönemlerde düşük kalması sonucunu doğurabilir. Mevsimsel istihdam durumundaki dalgalanmanın yaratacağı sorunların önlenmesi için yerel halkın öncü olduğu başta kırsal turizm olmak üzere farklı seçeneklerin, tarım ve hayvancılıkla ilişkili sektörlerin de teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu süreçte özellikle emeklerinin daha görünür hale gelmesi için kadınların aktif roller üstlenmesi desteklenmelidir. Kandıra Bezi, Kandıra Yoğurdu, Mancarlı Pide gibi yerel ürünlerin üretiminden kadınların kendi emekleri üzerinden gelir elde etmesine yardımcı olacak projeler geliştirilmeli ve kadınların pansiyonculuk, butik otel ve restoran işletmeciliği gibi girişimlerde yer alması sağlanmalıdır.

Kandıra’nın Cittaslow’a üyelik potansiyelinin araştırıldığı bu çalışmada Kandıra’nın tarihi kimliği, doğal güzellikleri ve kente özgü yerel değerleriyle, ölçütler üzerinden belirlenen eksikliklerin de giderilmesi halinde bu unvanı kazanmasında herhangi bir engelin bulunmadığı görülmektedir. Ancak üyeliğin gerçekleşmesi yolunda harekete geçilmesi ve halkın bu sürece dahil edilmesi için öncelikli görev yerel yönetime düşmektedir.

KAYNAKÇA

- Acuner, Elif (2014) Çamlıhemşin için Cittaslow Model Önerisi: Karşılaştırmalı Bir Analiz. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Acuner, Elif (2015) Cittaslow (Sakin Şehir) Olma Yolunda İlk Adım. Trabzon: Celepler Yayıncılık.
- Akıncı, Akın (2005) "Kandıra Taşı'nın Yapı ve Özellikleri." Kandıra Sempozyumu ve Kandıra Kurultayı Kitabı. Kocaeli: Kocaeli Gazetecilik ve Yayın A.Ş. 134-151.
- Akman, Elvettin, Nilüfer Negiz, Çiğdem Akman (2013) "Sürdürülebilir Bir Kalkınma İçin Yavaşça Acele Et (Festina Lente)." (Der.) Buğra Özer, Güven Şeker, Yerel ve Bölgesel Kalkınma: Küresel ve Yerel Bakış Açıları Doç. Dr. Süleyman Yaman Koçak'a Armağan. Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Matbaa Birimi. 37-54.
- Akyaka Belediyesi Resmi İnternet Sitesi, <http://www.akyaka.bel.tr/cittaslow.html> (11.04.2016).
- Altun, Işıl (2006) "Kocaeli ve Çevresine Ait Bir Dokuma: Köy Çezmesi ya da Kandıra Bezi." I. Uluslararası Kocaeli Ve Çevresi Kültür Sempozyumu Bildirileri. Kocaeli: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları. 1: 90-95.
- Altun, Işıl. (2005) "Kandıra'da Türkmen Kimliği." Kandıra Sempozyumu ve Kandıra Kurultayı Kitabı. Kocaeli: Kocaeli Gazetecilik ve Yayın A.Ş. 82-98.
- Andarabi, Feriyal Farhadi (2012) "Cittaslow Markasına Sahip Şehirlerde Yerel Halkın Turizme Yaklaşımı Üzerine Bir Analiz: Seferihisar Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arı, Adem (2005) "Ketenin Türküsü." Kandıra Sempozyumu ve Kandıra Kurultayı Kitabı. Kocaeli: Kocaeli Gazetecilik ve Yayın A.Ş. 152-178.
- Aslan, Erdoğan (2014) "Bithynia Bölgesi Kalpe Limanı." Olba Journal 22, 129- 153.
- Ayaz, Nurettin (2012). Kırsal Turizm ve Paydaşları: Belediye Başkanlarının Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bahtiyar Karadeniz, Cemile (2014). "Sürdürülebilir Turizm Bağlamında Sakin Şehir Perşembe." Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(29): 84-107.
- Bakırcı, Muzaffer (2002). "Türkiye'de Baraj Nedeniyle Yer Değiştiren Bir Şehir "Halfeti"." İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi, 10: 55-78.
- Baldemir, Ercan, Tezcan Kaşmer Şahin, Funda Kaya (2013) "Yavaş Şehir Olma Durumunun Analitik Hiyerarşi Süreci ile Değerlendirilmesi." Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 2 (1): 29-50.

- Bayram, Ferhat (2001) "Sürdürülebilir Kentsel Gelişme: Araçlar, Yaklaşımlar ve Türkiye." Cevat Geray'a Armağan. Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları 25, 251-265.
- Beatley, Timothy (2004). Native to nowhere: Sustaining Home and Community in a Global Age. Washington: Island Press.
- Cittaslow Akyaka Resmi İnternet Sayfası, <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-akyaka/> (11.04.2016).
- Cittaslow Gökçeada Resmi İnternet Sayfası, <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-gokceada/> (15.04.2016).
- Cittaslow Halfeti Resmi İnternet Sayfası, <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-halfeti/> (14.04.2016).
- Cittaslow Halfeti Resmi Twitter Hesabı, <https://twitter.com/cittahalfeti/status/438668138507681792> (09.04.2016).
- Cittaslow Perşembe Resmi İnternet Sayfası, <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-persembe/> (11.04.2016).
- Cittaslow Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cittaslow.org/section/association> (09.04.2016).
- Cittaslow Seferihisar Resmi İnternet Sayfası, <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-seferihisar/> (12.04.2016).
- Cittaslow Taraklı Resmi İnternet Sayfası, <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-tarakli/> (11.04.2016).
- Cittaslow Türkiye Resmi İnternet Sitesi, <http://cittaslowturkiye.org/#haberler> (09.04.2016).
- Cittaslow Uzundere Resmi İnternet Sayfası, <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-uzundere/> (12.04.2016).
- Cittaslow Vize Resmi İnternet Sayfası, <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-vize/> (12.04.2016).
- Council of Europe, European Urban Charter (1992) <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=887405&direct=true> (04.04.2016).
- Çamur, Derya, Songül A. Vaizoğlu. (2007) "Çevreye İlişkin Önemli Toplantı ve Belgeler." TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 6 (4): 297- 386.
- Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Resmi İnternet Sitesi, <http://www.comu.edu.tr/duyurular/detay.php?id=9574> (15.04.2016).
- Çetin, Atilla (2005) "Osmanlı Döneminde Kandıra Tarihine Toplu Bir Bakış." Kandıra Sempozyumu ve Kandıra Kurultayı Kitabı. Kocaeli: Kocaeli Gazetecilik ve Yayın A.Ş. 42-73.

- Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKÜL) (2008). 2007 Faaliyet Raporu.
- Çiner, Can Umut (2011) "Cittaslow Hareketi ve Türkiye'deki Uygulamaları." Memleket Mevzuat, 71: 12-23.
- Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (2014). Doğu Marmara Bölgesi İlçe Durum Raporları Serisi, Kocaeli İli Kandıra İlçesi Durum Raporu.
- Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (2014). Kandıra Kentsel Gelişim Kavramsal Proje Önerileri.
- Doğutürk, Gözde (2010) Mimari ve Yaşam Kalitesi Bağlamında Yavaş Şehir Hareketi ve Seferihisar Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dolu, Yusuf Baran (2015) "Kocaeli ve Çevresinde Çandı (Ahşap Yığma) Teknikle Yapılmış Camiler" Uluslararası Gazi Akçakoca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu 02-04 Mayıs 2014, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı Yayınları No:30 , 1685, 1701.
- Donat, Onur, Pınar Savaş Yavuzçehre (2016) "Sakin Kent Hareketi'nin Türkiye'deki Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(42): 1480-1488.
- Duran, Erol (2009). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Toplumsal ve Kültürel Kimliğin Korunması: Gökçeada Örneği. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Duru, Bülent (2007) "Avrupa Birliği Çevre Politikası." (Der.) Çağrı Erhan, Deniz Senemoğlu, Avrupa Birliği Politikaları. Ankara: İmaj Yayınevi.
- Emrealp, Sadun (2005) Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı. IULA- EMM (UCLG- MEWA) Yayını, 2.Baskı, Birmot Matbaası.
- Ergüven, Mehmet Han (2011) "Cittaslow– Yaşamaya Değer Şehirlerin Uluslararası Birliği: Vize Örneği." Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 3(2): 201-210.
- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, http://www.tarimtv.gov.tr/HD5951_-kandira-hindisi--yok-satiyor.html adresinden alınmıştır (15.03.2016).
- Gökçeada Kaymakamlığı Resmi İnternet Sitesi, www.gokceada.gov.tr (15.04.2016)
- Güler, Mahmut (2011) "Kentsel Haklar, Kapitalizm ve Katılım." Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 66 (1): 50- 71.
- Gündüz, Can (2012) Pragmatism and Utopia Under the Auspices of Neoliberalism: Turning Out to Be Cittaslow of Seferihisar. Doktora Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Güney Marmara Kalkınma Ajansı (2013-2014). Cittaslow Gökçeada ve Eko-Gastronomi Kültürünün Ulusal ve Uluslararası Alanda Tanıtılması Projesi.

Güven, Erdem (2011) "Yavaş Güzeldir: "Yavaş Yemek"ten "Yavaş Medya"ya Hızlı Tüketime Dair Bir Çözüm Önerisi." Selçuk İletişim, 7 (1): 113-121.

Halfeti Kaymakamlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.halfeti.gov.tr> (14.04.2016).

Hekimci, Ferda (2014) "Sürdürülebilir Bir Yerel Kalkınma Modeli: "Yavaş Şehirler" ve Ekoturizm" [Elektronik Sürüm]. Anahtar Dergisi, <https://anahtar.sanayi.gov.tr/tr/news/surdurulebilir-bir-yerel-kalkinma-modeli-yavas-sehirler-ve-ekoturizm/1772>. (07.04.2016).

Honore, Carl (2008). Yavaş (çev. E. Gür). İstanbul: Alfa Yayınları.
<http://checkin.trivago.it> (04.04.2016).

<http://eng.shinan.go.kr/home/eng/page.wscms> (07.04.2016).

http://english.visitkorea.or.kr/enu/SI/SI_EN_3_4_12_15_1.jsp (07.04.2016).

<http://invinovias.blogspot.com.tr/2012/06/o-movimento-cittaslow-greve-in-chianti.html> (15.04.2016).

<http://kocaeli.tarim.gov.tr> (15.03.2016).

<http://ounodesign.com> (09.04.2016).

<http://ounodesign.com/2009/12/21/the-cowichan-sweater-of-vancouver-island/> (09.04.2016).

<http://quwutsuntribesrobinbree.weebly.com> (09.04.2016).

<http://slowtravelcolombia.com/living-in-pijao-quindio-the-people-without-rush-in-latin-america/> (13.04.2016).

<http://www.cittaslow.kr> (07.04.2016).

<http://www.cittaslow.org/map.php?lng=2> (10.04.2016).

<http://www.cittaslow.org/map.php?lng=2> (07.04.2016).

<http://www.cittaslowcowichan.org> (09.04.2016).

<http://www.cittaslowcowichan.org/galleries/2013-2015/> (09.04.2016).

<http://www.cittaslowgoolwa.com.au> (04.04.2016).

<http://www.cowichantribes.com/about-cowichan-tribes/demographics/> (09.04.2016).

<http://www.discover-sedgefield-south-africa.com> (10.04.2016).

<http://www.dunya.com/> (07.04.2016).

<http://www.guiajecafetero.com/imagenes/> (13.04.2016).

<http://www.haberler.com/kandira-da-hindi-ciftlikleri-bir-bir-kapandi-3203210-haberi/> (15.03.2016).

<http://www.kerperehberi.com> (20.02.2016).

http://www.knysna.gov.za/wp-content/uploads/2012/12/KM_NDPG-SQR_Jun2012_low-res.pdf (10.04.2016).

<http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20151014000578> (07.04.2016).

<http://www.kulturportali.gov.tr> (10.03.2016).

<http://www.narciftligi.net> (07.04.2016).

<http://www.narkoy.com/> (07.04.2016).

<http://www.narkoy.com/egitim> (07.04.2016).

<http://www.pijao-quindio.gov.co/index.shtml> (13.04.2016).

<http://www.vancouverislandaccommodations.com> (09.04.2016).

<http://yigm.kulturturizm.gov.tr> (10.03.2016).

https://tr.wikipedia.org/wiki/Toskana#/media/File:Provinces_of_Tuscany_map.png (04.04.2016).

Hürriyet Gazetesi İnternet Sitesi, <http://www.hurriyet.com.tr/hes-dendi-huzur-gitti-40085340> (13.05.2016).

Jabareen, Yosef Rafeq (2006). "Sustainable Urban Forms." [Elektronik Sürüm] Journal of Planning Education and Research. Association of Collegiate Schools of Plannig 26: 38-52.
<https://jackhughesmsa.files.wordpress.com/2012/04/lecture-3-jabareen2006.pdf> (30.03.2016).

Kandıra Belediyesi Resmi İnternet Sitesi, <http://kandira.bel.tr> (04.02.2016).

Kandıra Belediyesi. (2011). Kandıra Tanıtım Kitapçığı.

Kandıra Belediyesi. (2014). Kandıra Belediyesi Stratejik Planı 2015 2019.

Kandıra Kaymakamlığı ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi (2005). Kandıra Sempozyumu ve Kandıra Kurultayı Kitabı 25-26 Aralık 2004. Kocaeli: Kocaeli Gazetecilik ve Yayın A.Ş.

Kaplan, Ayşegül (1999). Küresel Çevre Sorunları ve Politikaları. Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

Keleş, Ruşen (2015) 100 Soruda Çevre, Çevre Sorunları ve Çevre Politikası (2. Basım). İzmir: Yakın Kitabevi.

Keskin, Enes Battal (2010). Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış Olarak Yavaş Şehirler (Cittaslow): Seferihisar Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi (2013). Kocaeli Doğa Yürüyüş Parkurları Kitapçığı. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Resmi İnternet Sitesi, <http://www.kocaeli.bel.tr> (20.02.2016).
- Kocaeli Kandıra Kıyı Bandı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Birliği Başkanlığı (2014). Kandıra Turizm Master Planı 2015-2023.
- Kocaeli Valiliği Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü (2015). Faaliyet Raporu. http://kocaeli.tarim.gov.tr/Belgeler/pdf_dosyalar_/2015%20FAAL%C4%B0YET%20 RAPORU.pdf. (15.03.2016).
- Küpçü, Mustafa (2005) "Türk Siyasal Yaşamında Kandıra'nın Yeri ve Önemi." Kandıra Sempozyumu ve Kandıra Kurultayı Kitabı. Kocaeli: Kocaeli Gazetecilik ve Yayın A.Ş. 74-81.
- Mayer, Heike, Paul L. Knox (2006). "Slow Cities: Sustainable Places İn A Fast World." *Journal of Urban Affairs*, 28(4): 321-334.
- Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. (2014). Yaşayan El Sanatlarımız. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Nilsson, Jan Henrik, Ann-Charlotte Svard, Asa Widarsson, Theres Wirell (2011) "Cittaslow Eco-gastronomic Heritage as a Tool for Destination Development" *Current Issues in Tourism*, 14(4).
- Özgen, Özlen (2012). "Seferihisar: a Sustainable Place in a Fast World." *Milli Folklor*, 24 (95) 135-146.
- Özgenç, Özden (2012). İdeal Toplum düzeni arayışında kurgulanan kentsel planlamalar, ütopya ve yavaş şehir akımı. Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özhancı, Esra, Zeynep Bozhüyük Ardahanlıoğlu, Hasan Yılmaz (2012). "Sakin Şehir Üyelik Süreci Analizi." *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 43(2): 163-173.
- Özkoç, Ömral Ünsal (2012). Kocaeli, Kandıra-Sarısu'nun Kuşları.
- Özmehmet, Ecehan (2008) "Dünyada ve Türkiye'de Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımları." *Journal of Yaşar University*. http://journal.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2012/11/vol_3_no_12_Ecehan_OZ_Makale.pdf: 12: 3. (29.03.2016).
- Özön, Nida Nurbay, İbrahim Kılıçaslan (t.y.). Kocaeli İlinde Rüzgar Çiftliği İçin Yer Seçimi.
- Pallemaerts, Marc (1997). "Stockholm'den Rio'ya Çevre Hukuku: Geleceğe Doğru Geri Adım mı?" (Çev. Bülent Duru). Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi (Prof. Dr. Cemal Mihçioğlu'na Armağan), 613-632.
- Para Dergisi, (2012) 28 Ekim-3 Kasım, Sayı:2012/44.

- Panait, Irina- Alexandra (2011). From Futurama to Cittaslow: Slowing Down in a Fast World. Yüksek Lisans Tezi. Wageningen University MSc Landscape Architecture and Planning Netherlands.
- Park, Eerang, Sangkyun Kim (2014)"Enhancing Local Community's Involvement and Empowerment through Practicing Cittaslow: Experiences from Goolwa, South Australia." [Elektronik Sürüm] SHS Web of Conferences 12, 01044, http://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/abs/2014/09/shsconf_4ictr2014_01044/shsconf_4ictr_2014_01044.html. (11.04.2016).
- Pehlevan, Şafak (2008). "Serbest Zaman Kavramı İçinde Kocaeli İli Kandıra İlçesindeki Yöresel Kültürün Araştırılması." <http://kandiralilar.org/Yazi.aspx?ID=6> (04.02.2016).
- Petrini, Carlo, Gigi Padovani (2012). Slow Food Devrimi (çev. Ç. EKİZ). İstanbul: Sinek Sekiz Yayınevi.
- Pink, Sarah (2009) "Urban Social Movements And Small Places." City: Analysis of Urban, Trends, Culture, Theory, Policy, Action, 13(4): 451- 465.
- Polat Üzümcü, Tülay, Aysun Çelik, Serenad Otar vd (2015) "Kırsal Alanların Sürdürülebilir Kırsal Turizm Amaçlı Kullanılması: Kocaeli-Kandıra Örneği." Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 5 (2): 92-102.
- Radstrom, Susan (2005) "A PlaceSustaining Framework for Local Urban Identity: an Introduction and History of Cittaslow." Italian Journal of Planning Practice 1(1), 90-113.
- Resmi Gazete (26.03.2010) Biyogüvenlik Kanunu, 5977 <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/03/20100326-7.htm>. (13.05.2016).
- Sarıışık, Mehmet (2005) "Kandıra'nın Mevcut Turizm Potansiyeli ve Turizm Bölgesi Olması Yolunda Yapılması Gereken Çalışmalar." Kandıra Sempozyumu ve Kandıra Kurultayı Kitabı. Kocaeli: Kocaeli Gazetecilik ve Yayın A.Ş. 182-197.
- Seferihisar Belediyesi Resmi İnternet Sitesi, <http://seferihisar.bel.tr/3-kent-daha-sakinlesti/> (12.04.2016).
- Seferihisar Kaymakamlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.seferihisar.gov.tr/> (12.04.2016).
- Sezgin, Mete, Şafak Ünüvar (2011). Yavaş Şehir Sürdürülebilirlik ve Şehir Pazarlaması Ekseninde. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Slow Food Resmi İnternet Sitesi, <http://www.slowfood.com/our-network/> (08.04.2016).
- Sungur, Zerrin (2013) "Türkiye'nin Sakin Şehirlerindeki Kadın Girişimciliğine Sosyolojik Bir Bakış" International Euroasian Economies Conference, St. Petersburg, Rusya.

- Şahinkaya, Serdar (2011) "Bir Yerel Kalkınma Modeli: Cittaslow ve Seferihisar Üzerine Değerlendirmeler"
"http://www.bagimsizsosyalbilimciler.org/Yazilar_Uye/SahinTem10.pdf.
(08.04.2016).
- Şavşat Belediyesi Resmi İnternet Sitesi, <http://savsat.bel.tr> (12.04.2016)
- T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (2013). Kocaeli Doğa Turizmi Master Planı 2013-2023.
- Taraklı Belediyesi Resmi İnternet Sitesi, http://www.tarakli.bel.tr/kultur_turizm.asp (11.04.2016).
- Tekeli, İlhan (2001) "Sürdürülebilirlik Kavramı Üzerine İrdelemeler." Cevat Geray'a Armağan. Ankara: Mülkiye Birliği Yayınları 25: 729-746.
- Toplu, Hüseyin İhsan (2012) Yavaş Şehirler (Cittaslow/Clow Cities) ve Halk Sağlığı. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Türkeli, Handan (2012) Fırat'ın Dili Olsa Zorunlu Göç ve Yeniden Yerleşim Sürecinde Mekân - Kültür Etkileşimi: Halfeti Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, <http://yuzme.saglik.gov.tr/> (14.05.2016).
- Türkiye İstatistik Kurumu (2016), Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>
- Uğurlu, Örgen (2011) "Kent, Kimlik ve Çevre Sorunları." 59-62. Antalya Kent Sempozyumu Bildiriler Kitabı 24-25-26 Mart 2011. Antalya Kent Sempozyumu.
- Uğurlu, Örgen (2013) "Dönüşen Kentlerde Çingene Olmak: İzmit Örneği." Mülkiye Dergisi, 31(1): 71-100.
- Ulugün, F. Yavuz (2002). Kocaeli Tarihi: Osmanlı ve Ulusal Kurtuluş Dönemi'nde Kocaeli. Kocaeli: Kocaeli Yüksek Öğrenim Derneği Tarih Yayınları.
- United Nations, Agenda 21 (1992) <http://www.un-documents.net/agenda21.htm> (31.03.2016).
- United Nations, Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment (1972)
<http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?documentid=97&articleid=1503> (30.03.2016).
- United Nations, Habitat: United Nations Conference on Human Settlements (1976)
<http://www.un-documents.net/a31r109.htm> (30.03.2016).
- United Nations, Our Common Future (1987). UN Documents: <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm> (04.02.2016).
- United Nations, United Nations Conference on Human Settlements (Habitat II) (1996) <http://www.un-documents.net/ha-2.htm> (01.04.2016).

United Nations, World Charter for Nature (1982). UN Documents: <http://www.un-documents.net/a37r7.htm> (29.03.2016).

Uzundere Belediyesi Resmi İnternet Sitesi, www.uzundere.gov.tr (12.04.2016).

www.aksam.com.tr Erişim Tarihi (16.03.2016).

www.havaizleme.gov.tr (15.05.2016).

www.izaydaş.com.tr (22.04.2016).

www.kefken.com (20.02.2016).

www.kocaeligazetesi.com.tr (12.03.2016).

www.mediaindigena.com (09.04.2016).

Yalçın, Alper, Sevda Yalçın (2013) "Sürdürülebilir Yerel Kalkınma İçin Cittaslow Hareketi Bir Model Olabilir Mi?" Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 5(1): 32- 41.

Yalçın, Alper, Sevda Yalçın, Coşkun Alıcı (2012) "Sürdürülebilir Bir Yerel Kalkınma Modeli Olarak Cittaslow Ağı ve Kağızman'ın Üyelik Potansiyeli." Geçmişten Geleceğe Her Yönüyle Kağızman, 424-440.

Yalvaç Belediyesi Resmi İnternet Sitesi, <http://www.yalvac.bel.tr> (12.04.2016).

Yazar, Kadir Hakan (2006) Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Çerçevesinde Orta Ölçekli Kentlere Dönük Kent Planlama Yöntem Önerisi. Doktora Tezi Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yenipazar Belediyesi Resmi İnternet Sitesi, <http://www.yenipazar.bel.tr> (11.04.2016).

Yerel Yönetimler Portalı: <http://eski.yerelnet.org.tr/> (04.04.2016).

Yılmaz, Ali, Mehmet Tuncer, Kuttusi Zorlu (2016) "Yavaş Şehir (Sürdürülebilir Yerel Kalkınma) Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Güzelyurt, Aksaray." Studies of the Ottoman Domain, 6 (10): 1-19. <http://www.thestudiesofottomandomain.com/tr/Dergihakkinda.aspx> (21.04.2016).

Yurtseven, H.Rıdvan (2007). Slow Food ve Gökçeada: Yönetimsel Bir Yaklaşım. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yurtseven, H.Rıdvan, Ozan Kaya, Serhat Harman (2010). Yavaş Hareketi (1. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık .

Yüce, Rifat (1998). İzmit ve Çevresel Tarihi. Kocaeli: İzmit Rotary Kulübü.

Yüce, Rifat (2007). Kocaeli Tarihi ve Rehberi. İstanbul: Demkar Yayınevi.

EK-1: Gündem 21

Toplumsal ve Ekonomik Boyutlar
1. Giriş
1. Gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir gelişmenin hızlandırılması için uluslararası işbirliği
2. Yoksullukla mücadele
3. Tüketim alışkanlıklarının değiştirilmesi
4. Demografik dinamikler ve sürdürülebilirlik
5. İnsan sağlığının korunması ve kollanması
6. Sürdürülebilir insan yerleşimleri gelişmesinin desteklenmesi
7. Karar alma sürecinde çevre ve kalkınmanın bütünleştirilmesi
Kalkınma İçin Doğal Kaynakların Korunması ve Yönetimi
2. Atmosferin korunması
3. Toprak kaynaklarının planlanması ve yönetimine bütünsel yaklaşım
4. Ormansızlaşma ile mücadele
5. Hassas ekosistemlerin yönetimi: çölleşme ve kuraklık ile mücadele
6. Hassas ekosistemlerin yönetimi: dağların sürdürülebilir gelişmesi
7. Sürdürülebilir tarımın ve kırsal kalkınmanın desteklenmesi
8. Biyolojik çeşitliliğin korunması
9. Biyoteknolojinin çevresel açıdan sağlıklı bir şekilde yönetimi
10. Okyanusların, kapalı ve yarı-kapalı denizler de dahil olmak üzere her türlü deniz ve kıyı alanların korunması ve bunların canlı kaynaklarının korunması, rasyonel kullanımı ve geliştirilmesi
11. Tatlısu kaynaklarının temini ve kalitesinin korunması: Su kaynaklarının geliştirilmesi, yönetimi ve kullanımında bütünsel yaklaşımların uygulanması
12. Zehirli ve tehlikeli ürünlerin yasadışı uluslararası dolaşımı dahil olmak üzere, zehirli kimyasal maddelerin çevresel açıdan sağlıklı bir şekilde yönetimi
13. Tehlikeli atıkların yasadışı uluslararası dolaşımı dahil olmak üzere, tehlikeli atıkların çevresel açıdan sağlıklı bir şekilde yönetimi
14. Katı atıkların ve atıksuların çevresel açıdan sağlıklı bir şekilde yönetimi
15. Radyoaktif atıkların güvenli ve çevresel açıdan sağlıklı bir şekilde yönetimi
Temel Grupların Rollerinin Geliştirilmesi
1. Başlangıç
2. Sürdürülebilir ve hakkaniyetli gelişme yönünde kadınlar için küresel eylem
3. Sürdürülebilir gelişmede çocuklar ve gençlik
4. Yerli halkların ve toplulukların rollerinin tanınması ve güçlendirilmesi
5. Hükümet-dışı kuruluşların rolünün güçlendirilmesi
6. Gündem 21'in desteklenmesinde yerel yönetimlerin girişimleri
7. İşçilerin ve işçi sendikalarının rolünün güçlendirilmesi
8. İş çevrelerinin ve sanayinin rolünün güçlendirilmesi

9. Bilimsel ve teknolojik topluluk
10. Çiftçilerin rolünün güçlendirilmesi
Uygulama Araçları
1. Mali kaynaklar ve mekanizmalar
2. Çevresel açıdan sağlıklı teknolojinin transferi, işbirliği ve kapasite geliştirilmesi
3. Sürdürülebilir gelişme için bilim
4. Öğretimin, kamu duyarlılığının ve eğitimin özendirilmesi
5. Kapasite geliştirmeye yönelik ulusal mekanizmalar ve uluslararası işbirliği
6. Uluslararası kurumsal düzenlemeler
7. Uluslararası hukuki araçlar ve mekanizmalar
8. Karar alma sürecinde bilgi

EK-2: Avrupa Kentsel Şartı

<ul style="list-style-type: none">• Ulaşım ve Dolaşım
✓ Ulaşımda özel araç kullanımının azaltılması
✓ Yaşanabilir bir kent ortamının oluşturulmasına yönelik olarak dolaşımın düzenlenmesi ve farklı ulaşım alternatiflerine izin verilmesi
✓ Sokağın sosyal bir alan olarak algılanması
✓ Sürekli bir eğitim ve öğretim çabasının gerekliliği
<ul style="list-style-type: none">• Kentlerde Çevre ve Doğa
✓ Yerel yönetimlerin, doğal ve enerji kaynaklarını, uygun ve akılcı bir biçimde, yönetme ve idareli kullanma sorumluluğu
✓ Yerel yönetimlerin kirliliğe karşı politikalar uygulaması
✓ Yerel yönetimlerin doğayı ve yeşil alanları koruma sorumluluğu
✓ Doğayı korumanın toplumsal gururu ve bağlılığı geliştiren bir etken olması
<ul style="list-style-type: none">• Kentlerin Fiziki Yapıları
✓ Avrupa'nın kültür ve tarihi mirasının önemli sembolleri olan kent merkezlerinin korunması
✓ Kentlerde açık alanların oluşturulması ve yönetimin kentsel gelişmenin vazgeçilmez bir parçası olması
✓ Mimari yaratıcılık ve imarın, kentsel görünümün kalitesindeki önemli rolü
✓ Tüm insanların sağlıklı, yerleşik, güzel ve özendirici bir çevrede yaşama hakkı
✓ Bir kentin canlılığının, dengeli yerleşim alanlarının oluşturulması ve merkezdeki konut dokusunun korunmasıyla sağlanması
<ul style="list-style-type: none">• Tarihi Kentsel Yapı Mirası
✓ Kentsel korumada, dikkatli bir biçimde oluşturulmuş yasal çerçevenin gerekliliği
✓ Kentsel mirasın korunması için bilgilendirme politikalarının gerekliliği
✓ Yeterli ve yeni finans mekanizmaları ve ortaklıkların gerekliliği
✓ Eski el sanatları ve yapı tekniklerinin yaşatılması, canlandırılması
✓ Tarihi kentsel dokunun, planlamada temel bir veri olarak yer alması yoluyla çağdaş yaşamla bütünleştirilmesi
✓ Ekonomik gelişmenin, kentsel mirasın korunması yoluyla canlandırılması
<ul style="list-style-type: none">• Konut
✓ Kent sakinlerinin konut mahremiyetine sahip olması
✓ Her bireyin ve ailenin güvenli, sağlam bir konut edinme hakkına sahip olması
✓ Yerel yönetimlerin konut alanında; seçenekleri, çeşitliliği ve hareketliliği art Sosyal ve ekonomik açıdan olanakları kısıtlı olan bireylerin ve ailelerin yalnızca pazar mekanizması koşullarına terk edilmemesi
✓ Yerel yönetimler tarafından, ev sahibi olabilmek ve kullanım süresi güvencesinin sağlanması
✓ Eskimiş konut dokusunun yenilenmesinin bedelinin burada oturan, sosyoekonomik seviyesi düşük gruplara yüklenmemesi
<ul style="list-style-type: none">• Kent Güvenliği ve Suçların Önlenmesi
✓ Net bir güvenlik ve suç önleme politikasının, alınacak önlemlere, kanuni yaptırımlara ve müşterek desteğe dayandırılması
✓ Yerel güvenlik politikasının; güncelleştirilmiş, kapsamlı istatistik ve bilgilere dayandırılması
✓ Suçun önlenmesinin toplumun tüm üyelerini ilgilendirmesi
✓ Etkili bir kent güvenlik politikası için; emniyet güçleri ve yerel halkın yardımlaşması
✓ Uyuşturucu karşıtı yerel politikanın oluşturulması ve uygulanması
✓ Suçların tekrarını önleyici programlar ve hapis cezaları yerine alternatif çözümler üretilmesi
✓ Yerel güvenlik politikasının temel unsuru olarak mağdurların kollanması
✓ Suçların önlenmesine öncelik verilmesi ve buna bağlı mali kaynakların yaratılması
<ul style="list-style-type: none">• Kentlerdeki Dezavantajlı Gruplar (Engelliler, Yoksullar vb.)
✓ Kentlerin, herkesin her yere erişebilirliğini sağlayabilecek şekilde tasarlanması
✓ Özürlü ve engellilere ilişkin politikaların, hedef gruplar için aşırı himayeci değil, toplumla bütünleştirici olması
✓ Özürlüler ve azınlıkları temsil eden derneklerin kendi aralarındaki işbirliği ve dayanışması
✓ Evler ve işyerlerinin özürlü ve engellilere uyarlanabilir biçimde tasarlanması
✓ Seyahat, iletişim ve kamu ulaşımının tüm insanlar için erişilebilir olması

<ul style="list-style-type: none"> • Kentsel Alanlarda Spor ve Serbest Zaman Aktiviteleri
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tüm kent sakinlerinin, eğlence, dinlence ve spor faaliyetlerinde yer alma hakkı
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Spor alanlarının sağlıklı, ve güvenli olarak tasarlanması
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Her kent sakininin kişisel potansiyelleri doğrultusunda istediği sporu yapma hakkı
<ul style="list-style-type: none"> • Kültürel Faaliyetler
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tüm kent sakinlerinin kültürel faaliyetlerden faydalanma hakkı
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Yerleşimlerin kültürel oluşumunun ekonomik ve sosyal gelişmeye katkısı
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Güçlü bir bağ olarak, farklı milliyet, bölge ve ülke halkları arasındaki kültürel alışveriş
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kültürel gelişim ve gerçek bir kültürel demokrasi için; yerel yönetimlerin, toplum birimlerinin, gönüllü kuruluşların ve özel sektörün artan dayanışma gereksinimi
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kültürel çoğulculuğun (çeşitlilik), yenilikleri ve yenilikçi denemeleri öngörmesi
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Yerel yönetimlerce dengeli biçimde tesis edilmiş kültürel turizmin, toplum üzerindeki olumlu etkisi
<ul style="list-style-type: none"> • Kültürlerarası Kaynaşma
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kent politikalarının temel unsuru olarak ayrımcılık karşıtlığı
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Yerel yönetimlerce göçmenlerin, yerel politik yaşama etkin katılımının sağlanması
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kentlerde uygulanan kültür ve eğitim politikalarının ayrımcı olmaması
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Yerel yönetimlerin, iş olanaklarından eşit faydalanmayı sağlaması
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Göçmen topluluklarının, sosyal ve fiziki çevresiyle bütünleşmesi anlamında, kültürlerarası kaynaşma
<ul style="list-style-type: none"> • Kentlerde Sağlık
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kentsel çevrenin tüm kentlilere iyi sağlık koşullarını sağlaması
<ul style="list-style-type: none"> ✓ İyi sağlık koşullarının temini için; kişilerin temel ihtiyaç maddelerinin güvenilir ve sağlıklı biçimde sunumu
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Yerel yönetimlerin; toplum kaynaklı sağlık girişimlerini ve katılımları teşvik etmesi
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kent sağlığı uluslararası bir önem de taşıdığından, yerel girişimlerin uluslararası programlarla ortak yürütülmesinin öngörülmesi
<ul style="list-style-type: none"> • Halk Katılımı, Kent Yönetimi ve Kent Planlaması
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Yerel politik yaşama halkın katılımını temin için; halk temsilcilerini, özgür ve demokratik olarak seçebilme hakkı
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Yerel politik yaşamda etkin bir katılım için; halkın yerel, politik ve idari yapılarda belirleyici olması gereği
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Toplum geleceğini etkileyecek her tür önemli projede halka danışma gereği
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kent yönetimi ve planlamasının; kent karakteri ve özel niteliklerine ilişkin yeterli bilgiye dayandırılması
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Yerel politik kararlarını; uzmanlardan oluşacak ekiplerce gerçekleştirilecek kentsel ve bölgesel planlara dayandırılması
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Karar verme sürecinin sonucunda ortaya çıkan politik tercihlerin anlaşılabilirliği ve hayatiyeti
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Gençlerin toplum yaşamına katılımının yerel yönetimlerce sağlanması
<ul style="list-style-type: none"> • Kentlerde Ekonomik Gelişme
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Yerel yönetimlerin, kendi yörelerinin ekonomik kalkınmasını temini
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sosyal ve ekonomik kalkınmanın ayrılmaz bütünlüğü
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bölge ve yakın çevresinin sosyal ve ekonomik bir parçası olarak; kent
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Üretim, destek ve gelişimi teşvik edecek yeterli altyapının mevcudiyetiyle sağlanacak ekonomik büyüme ve kalkınma
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kent ekonomisinin büyümesi ve kalkınması için önemli bir bileşken olan, kamu-özel sektör işbirliği

EK-3: Kocaeli İlçe Nüfusları 2013-2015

	2013	2014	2015
Başiskele	76.605	79.625	84.235
Çayırova	103.536	109.698	117.230
Darica	164.385	173.139	182.710
Derince	130.657	133.739	136.742
Dilovası	45.610	45.714	46.099
Gebze	329.195	338.412	350.115
Gölcük	145.805	149.238	152.607
İzmit	332.754	338.710	347.074
Kandıra	50.046	49.203	48.937
Karamürsel	53.033	54.225	55.169
Kartepe	101.692	104.882	107.988
Körfez	142.884	146.210	151.149

ÖZGEÇMİŞ

1989 yılında Kocaeli İzmit' te doğdu. İlköğrenimini 1996-2003 yılları arasında, İhsaniye İlköğretim Okulu' nda, lise öğrenimini 2003-2007 yılları arasında İhsaniye Süper Lisesi'nde (Y.D.A.) tamamladı. 2013 yılında Kocaeli Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü' nden mezun oldu. Aynı sene Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Kentleşme ve Çevre Sorunları Programında yüksek lisansa başladı. 2016 yılında Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı.

